

© TERÜLET ÉS NÉPESSÉG ©

A csecsemőhalandóság alakulása a nagyvárosokban.

Mortalité infantile dans les principales villes.

Résumé. D'après l'intéressant tableau publié dans le numéro 10 des „Renseignements épidémiologiques“, (édition de la Société des Nations), nous pouvons comparer la mortalité infantile des grandes villes. (Voyez les tableaux 1 et 2 et le graphique.) Selon les données, la proportion de la mortalité infantile de Budapest est élevée par rapport aux autres grandes villes. Pendant les 45 dernières années, elle s'améliora plus lentement que la mortalité infantile de la plupart des grandes villes, et pendant et depuis la guerre, elle s'aggrava même quelque peu.

A nagyobb városok 1924. és 1925. évi csecsemőhalandóságának összehasonlítása (L. a Népszövetség kiadásában megjelenő Renseignements épidémiologiques 10. számából összeállított 1. sz. táblázatot) azt mutatja, hogy a nagyvárosok csecsemőhalálozási aránya!Észak-, Közép- és Nyugateurópában, valamint az Egyesült-Államokban alacsony, Déleaurópában, Keleteurópában és Egyiptomban ellenben magas.

A csecsemőhalandóság főleg azokban az államokban és városokban alakul kedvezően, amelyekben a születési arány nem magas, az időjárás sem szélsőséges és fejlettek a kulturális és közegészségügyi viszonyok. Tudvalevő, hogy az élveszületési arány és a csecsemőhalandóság közt törvényszerű összefüggés észlelhető: a születések számának és arányának csökkenésével a csecsemőhalandóság javulása együtt szokott járni, magas születési arányazonban nem vezet minden esetben magas csecsemőhalandóságra. Példa erre Hollandia, amelynek városaiban az élveszületések aránya szembeütően magasabb, mint Észak- és Középeurópa legtöbb nagyvárosában, a csecsemőhalandóság mégis minimálisan alacsony: *Hágában* 1000 élveszületésre 1925-ben csak 35 egy éven aluli halott esett, a szülöttek 96·5%-a elérte tehát az egyéves korhatárt, míg az ellenkező végletet mutató *Kairóban* minden negyedik újszülöttet egy évnél fiatalabb korban ragad el a halál. Hollandia kedvező helyzete az ország enyhe klímájának, a gyermekgondozás fejlett-

1. A városok csecsemőhalandósága 1924-ben és 1925-ben.

1. Mortalité infantile de quelques villes en 1924 et en 1925.

A város neve Nom de la ville	Ezer lakosra esett élveszületés Proportion pour 1000 habitants des naissances vivantes		Ezer élveszületésre esett egy éven aluli elhalt Proportion pour 1000 naissances vivantes des décès au-dessous de 1 an		A város neve Nom de la ville	Ezer lakosra esett élveszületés Proportion pour 1000 habitants des naissances vivantes		Ezer élveszületésre esett egy éven aluli elhalt Proportion pour 1000 naissances vivantes des décès au-dessous de 1 an	
	1924	1925	1924	1925		1924	1925	1924	1925
London	18·6	18·9	69	66	Párizs	15·9	16·2	88	89
Birmingham	19·4	19·2	82	75	Lille	21·3	21·5	94	98
Liverpool	24·1	22·9	103	97	26 svájci város	6·4	12·8	50	49
Glasgow	24·1	24·8	119	101	Bécs	14·7	13·8	98	—
Edinburg	19·7	19·2	89	91	Budapest	16·7	17·8	155	126
Belfast	24·0	23·6	85	108	Prága	17·8	13·6	110	111
Dublin	25·6	17·3	118	112	Milánó	14·7	14·2	87	101
105 angol város	19·4	19·3	79	79	Génua	16·4	13·4	71	112
16 skót város	22·7	22·6	112	99	Velence	23·5	22·9	147	128
Stockholm	12·8	12·2	51	48	Madrid	24·5	24·8	137	146
Oslo	15·1	13·6	47	42	Barcelona	24·0	25·5	101	98
Kopenhága	18·6	18·3	76	67	Valencia	24·5	24·2	105	112
Berlin	10·1	11·6	96	92	Szevilla	26·3	27·5	200	149
Hamburg	13·7	14·5	86	81	Krakkó	25·7	28·5	131	108
Köln	18·0	18·7	99	100	Varsó	20·8	21·7	238	160
Drezda	12·6	14·7	85	80	Moszkva	30·4	—	177	—
München	13·5	14·9	129	105	Alexandria	47·0	47·6	232	243
46 német város	14·9	15·9	101	96	Kairó	50·0	50·5	251	247
Hága	20·7	18·6	32	35	New-York	21·7	20·8	68	64
14 holland város	21·2	20·6	38	37	Rio de Janerio	39·3	—	94	—
Brüsszel	14·0	13·3	80	82	Buenos-Ayres	24·4	24·8	85	86

2. Néhány nagyváros csecsemőhalandósága.

2. Mortalité infantile de quelques grandes villes.

1881—1925.

A város neve Nom de la ville	Ezer élveszülettre esett egy éven aluli elhalt az — Proportion pour 1000 naissances vivantes des enfants décédés au-dessous de 1 an												
	1881— 1885	1886— 1890	1891— 1895	1896— 1900	1901— 1905	1906— 1910	1911— 1915	1916— 1920	1921	1922	1923	1924	1925
	é v e k á t l a g á b a n dans la moyenne des années ci-dessus								é v e k b e n dans les années ci-dessus				
London	150	153	156	162	139	114	109	92	81	75	61	69	66
Edinburg	127	136	140	144	131	119	115	105	96	91	82	89	91
Glasgow	151	143	146	151	140	130	134	115	106	120	90	119	101
Dublin	176	175	169	175	158	146	151	148	134	116	118	118	112
Párizs	162	152	135	119	110	106	111	104	95	87	90	88	89
Berlin	279	264	242	218	202	164	148	144	123	140	123	96	92
Hamburg	222	260	226	182	174	150	128	110	97	109	101	86	81
Stockholm	208	182	170	169	136	103	80	64	61	52	53	51	48
Oslo	156	168	158	152	119	96	98	68	54	68	47	47	42
Bécs	196	196	219	195	178	172	148	139	130	125	105	98	—
Prága	218	200	194	170	163	156	153	132	117	111	93	110	111
Budapest	244	237	199	174	149	151	156	172	160	168	166	155	126
Milánó	156	161	158	147	146	129	122	129	101	96	102	87	101
Moszkva	340	320	316	286	262	313	269	249	—	—	—	177	—
Buenos-Ayres	185	209	151	120	93	100	—	—	—	—	—	85	86

ségének, a kedvező közegészségügyi és lakásviszonyoknak tudható be. A hollandiai városok adatainak és egyszersmind a csecsemőhalandóság nemzetközi alakulásának bemutatásánál azonban nyomatékosan utalnunk kell a nemzetközi halvaszületési és csecsemőhalandósági statisztika lényeges *módszerbeli különbségeire*. Némely állam és város statisztikája az élveszülettek egyrészét, a bejelentés előtt elhaltakat halvaszületteknek mutatja ki és ilyen módon csecsemőhalandóságát a valószínűságnál *kedvezőbb* színben tünteti fel¹⁾. A városok csecsemőhalandósági viszonyai közt mutatkozó nagy eltéréseket e módszerbeli különbségek kiküszöbölése természetesen csak csökkentené és egyszersmind pontosabb képet nyújtana a *tényleg fennálló különbségekről*.

A hollandiai városokon kívül kedvezően alakult az elmúlt években Skandinávia és Svájc nagyobb városainak, valamint Londonnak, New-Yorknak és San-Franciscónak csecsemőhalandósága. Észak-, Nyugat- és Középeurópa városai közül kedvezőtlen csecsemőhalandósági arányt produkált Glasgow, Dublin, München és Prága, nemkülönben magas a csecsemőhalálalózási arány Dél- és Keleteurópa városai-
ban, elsősorban Varsóban, Velencében, Madridban és Szevillában. Anélkül, hogy az évi in-

gadozásokból a csecsemőhalandósági tendencia irányváltozására következtetnénk, alább felsoroljuk azokat a nagyvárosokat, amelyek 1925. évi arányszáma lényegesebben eltér az 1924. évitől:

	Csecsemőhalálalózási arány (1000 élveszülettre)		Növekvés (+), ill. csökkenés (—) ‰-ban
	1924-ben	1925-ben	
Génua	71	112	+ 58
Belfast	85	108	+ 27
Milánó	87	101	+ 16
Velence	147	128	— 13
Glasgow	119	101	— 15
Krakkó	131	108	— 18
Budapest	155	126	— 19
München	129	105	— 19
Szevilla	200	149	— 25
Varsó	238	160	— 33

Az európai nemzetek között Magyarország magas és alig csökkenő csecsemőhalandóságával közismert kedvezőtlen helyet foglal el; hasonlóképpen kedvezőtlen *Budapest* helyzete is a nagyvárosok sorában. Az 1. sz. táblázatban kimutatott európai városok közül 1924-ben csak Moszkva, Varsó és Szevilla, 1925-ben pedig Varsó, Velence, Madrid és Szevilla csecsemőhalandósága volt nagyobb a fővárosénál. Kedvezőbb tünet, hogy 1924 és 1925 között 155-ről 126-ra szállott le, tehát 19%-kal kisebbedett Budapest csecsemőhalandósági aránya. A főváros természetes szaporodása szempontjából öröndetes és kíváncsatos volna, hogy e javulás az 1925. éven túl is folytatódjék.

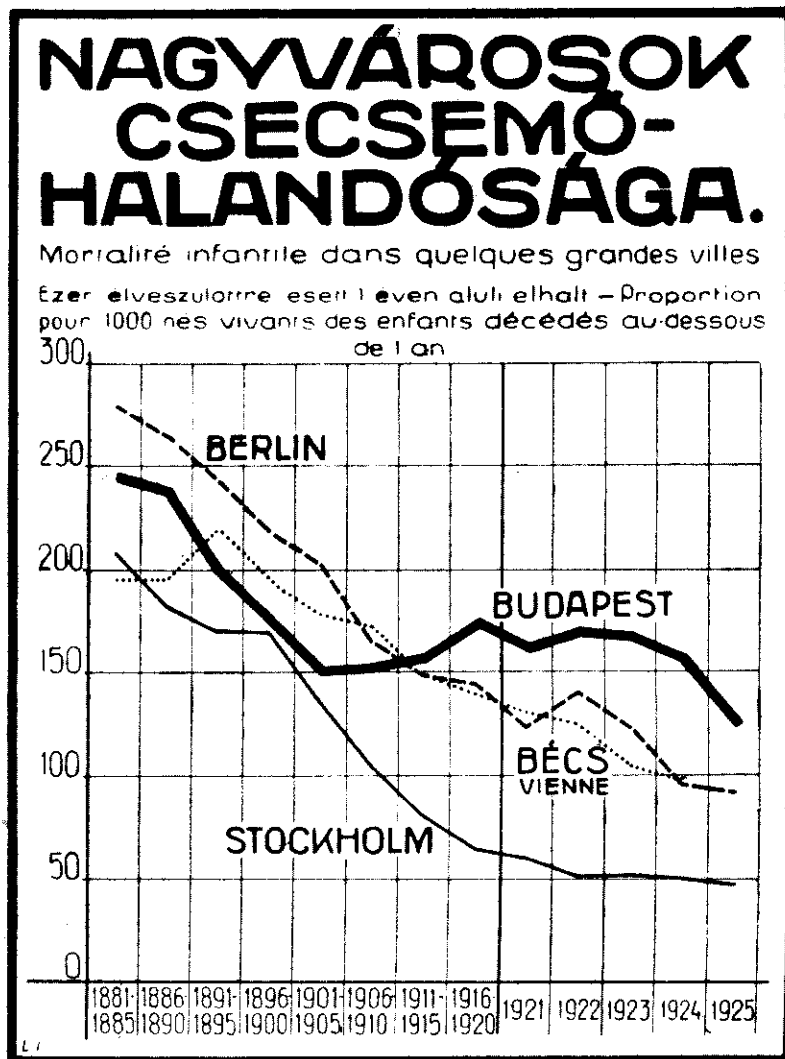
A 2. sz. táblázat néhány nagyváros 1881—1925. évi csecsemőhalandóságát mutatja be.

¹⁾ L. e kérdés bővebb tárgyalását Kovács Alajos dr.: A halvaszületések, koraszületések és csecsemőhalandóság statisztikájának egységesítése. Magyar Statisztikai Szemle, III. évfolyam 1925., 283—285. oldal.

Az egyes városok között 1881-ben fennálló nagy differenciák 45 év alatt csak részben enyhültek, a további javulás lehetőségei még ma is csaknem mindenütt nagyok. 1880-tól 1890-ig alig néhány nagyvárosban észlelhető a csecsemőhalandósági arány lényegesebb csökkenése. Berlin, Hamburg, Oslo, Milánó és Buenos-Ayres viszonyszámának fokozatos csökkenése a 90-es évek vége felé indult meg, Dublin, Edinburg, Bécs és London arányszáma pedig csak a XX. század első évei óta javult észrevehetőbben. *Budapest* csecsemőhalandósága a XIX. század utolsó két évtizedében igen kedvezően alakult¹⁾; arányszáma a 80-as évektől kezdve egészen 1905-ig évtődről-évtődre javult, 1905 után azonban rosszabbodott és a világháború alatt, valamint a háború befejezése után is magasabb maradt az 1901—1905. évi átlagos arányszámnál, annak ellenére, hogy a születések száma a háborús és háború utáni esztendőkhöz egyaránt erősen megcsappant. A többi nagyváros közül Stockholm javulása a legkiemelkedőbb, melynek arányszáma magasabbról indult, de mélyebbre szállt, mint Párizs, Milánó és London csecsemőhalandósági aránya. Kedvező tendencia jellemzi Hamburg, Prága, Bécs és főleg Berlin adatsorát; London megtartotta az egy Stockholm kivételével a többi nagyvároshoz viszonyított jó helyzetét. Párizs és Milánó csecsemőhalandósági vonala gyengébb javulásról számol be.

Középeurópa három legnépesebb fővárosának, *Budapestnek*, *Bécsnek* és *Berlinnek* csecsemőhalandóságát grafikonunk is bemutatja. A grafikonon e három nagyvárossal párhuzamba állítottuk a csecsemőhalandóság elleni

¹⁾ Az állami gyermekmenhely felállítására óta vidékre kihelyezett budapesti gyermekek csecsemőhalandósága hiányzik a főváros adataiból; valószínűleg ez is hozzájárul a csecsemőhalandóság 1900 körüli és utáni erős apadásához.

küzdelemben példás eredményeket elért *Stockholm* csecsemőhalandósági vonalát, amely — mint láttuk — 1880 körül még aránylag magas volt, de egyenletesen csökkenve rendkívül alacsonyra szállt le és méltán állítható példaképpen a többi nagyváros elé. Budapest csecsemőhalandósági görbéje 1905-ig Berlinnel párhuzamosan kedvező tendenciát mutatott és javulásával Bécs vonalát is megelőzte, sőt nem maradt messze a stockholmi viszonyoktól sem. E javulást 1905 után aggasztó rosszabbodás váltotta fel és előbb Bécs, majd Berlin csecsemőhalandósága is megelőzte a főváros vonalát, amely a világháború után is magasan Berlin fölött maradt. Berlin és Bécs csecsemőhalandósága közül Berliné javult kedvezőbben.

Th. L. dr.

Nagyobb városok gümőkórhalálozása.

Mortalité par la tuberculose dans les principales villes.

Résumé. Selon une statistique publiée dans le numéro 10 des „Renseignements épidémiologiques“, pour le taux de la mortalité par la tuberculose, Budapest occupe une place défavorable parmi les grandes villes. (Voir tableau 1). Cependant il ressort du

tableau 2 et du graphique, que pendant 50 ans, la mortalité par la tuberculose décroissait graduellement jusqu'à la guerre à Budapest, et qu'elle ne s'est aggravée qu'à cause de la guerre et des mauvaises circonstances qui l'ont suivie.

1. A városok gümőkórhalandósága 1924-ben és 1925-ben.¹⁾

1. Mortalité par la tuberculose en 1924 et 1925.¹⁾

A város neve Nom de la ville	A lakosság száma ezekben Population en milliers		Százezer lakosra esett gümőkór- halálozás	Proportion pour 100.000 habitants de la mort. par la tuberculose	Növekvés vagy fogyás (%-ban) Augmentation ou diminution (en %)	A város neve Nom de la ville	A lakosság száma ezekben Population en milliers		Százezer lakosra esett gümőkór- halálozás	Proportion pour 100.000 habitants de la mort. par la tuberculose	Növekvés vagy fogyás (%-ban) Augmentation ou diminution (en %)
	1925	1924	1925	1925			1924	1925			
a) Gümőkór összesen — Tuberculose toutes formes.											
<i>Európa — Europe :</i>											
Krakkó ²⁾	196	342	220	—35.7		Milánó ²⁾	722	183	191	+ 4.4	
Budapest ²⁾	961	398	291	—26.9		Lodz	527	280	293	+ 4.6	
Bologna ²⁾	224	212	169	—20.3		Dublin ²⁾	438	175	185	+ 5.7	
Trieszt	249	339	281	—17.1		Bécs ²⁾	1.870	179	204	+14.0	
Berlin ²⁾	4.014	145	121	—16.6		Lyon	562	228	261	+14.5	
Kopenhága ²⁾	587	128	108	—15.6		Pilsen	108	203	241	+18.7	
Velence	201	245	207	—15.5		<i>Amerika — Amérique :</i>					
Hamburg ²⁾	1.079	132	114	—13.6		New-Orleans	414	168	133	—20.8	
Brüsszel ²⁾	818	154	136	—11.7		New-York	6.252	93	87	— 6.4	
Köln ²⁾	727	137	121	—11.7		Boston	780	103	98	— 4.9	
26 svájci város ³⁾	1.166	140	125	—10.7		Chicago	2.995	83	83	0.0	
Drezda ²⁾	619	137	123	—10.2		Sao Paulo	850	104	107	+ 2.9	
Stockholm	439	171	154	— 9.9		San-Francisco	558	96	103	+ 7.3	
Madrid	783	275	253	— 8.0		St. Louis	822	71	90	+26.8	
London ²⁾	4.602	116	107	— 7.8		Buenos-Ayres	1.856	164	198	+20.7	
Oslo ²⁾	258	181	167	— 7.7		<i>Afrika — Afrique :</i>					
Glasgow ²⁾	1.057	145	134	— 7.6		Alexandria	487	157	146	— 7.0	
Leningrad	1.085	307	284	— 7.5		Kairó	819	112	118	+ 5.4	
Szevilla	211	437	406	— 7.1		<i>Ázsia — Asie :</i>					
Brünn	222	250	233	— 6.8		Manilla	308	617	368	—40.3	
Boroszló ²⁾	555	140	131	— 6.4		Singapore ²⁾	396	305	317	+ 3.9	
Rotterdam	548	117	110	— 6.0		b) Tüdőgümőkór — Tuberculose pulmo- naire.					
München ²⁾	681	124	117	— 5.6		<i>Európa — Europe :</i>					
Barcelona	739	193	185	— 4.1		Szófia	154	351	419	+19.4	
Belfast ²⁾	438	178	172	— 3.4		<i>Amerika — Amérique :</i>					
Tallinn	127	283	274	— 3.2		Montevideo	423	262	272	+ 3.8	
Hága ²⁾	394	89	87	— 2.2		Havanna	399	252	266	+ 5.6	
Valencia	260	184	180	— 2.2		<i>Ázsia — Asie :</i>					
Moszkva	1.855	160	157	— 1.9		Bombay	1.259	121	94	—22.3	
Párizs ²⁾	2.906	283	280	— 1.1		Madras	527	260	284	+ 9.2	
Amsterdam	718	97	97	0.0		Calcutta	1.077	198	228	+15.2	
Edinburg ²⁾	427	133	133	0.0		Rangun	346	350	434	+24.0	
Prága ²⁾	713	174	174	0.0							
Strassburg ²⁾	167	236	236	0.0							
Génua ²⁾	335	214	219	+ 2.3							
Lille ²⁾	201	243	252	+ 3.7							

¹⁾ L. — Voir Renseignements épidémiologiques, No 10. (Société des Nations).

²⁾ Idegen halottak nélkül. — *Etrangers non compris.*

³⁾ 1925-ben 30 város. — *Pour 1925, on a des données pour 30 villes.*

A világ nagyobb városai közül a nyugat-európai és északamerikai városokban a gümőkórhalandóság közel félszázad óta megfigyelt fokozatos csökkenése az 1925. évi adatok szerint folytatódott és ugyancsak csökkenő tendencia mutatkozott a közép- és keleteurópai városokban, amelyekben a megromlott közegészségügyi és megélhetési viszonyok következtében a gümőkórhalandóság a világháború alatt és a háború után is több éven át emelkedő tendenciát mutatott. Az európai és északamerikai városokkal szemben kedvezőtlenül alakult a délamerikai és indiai városok 1924. és 1925. évi gümőkórhalandósága. Egy-egy év ingadozó adatának ugyan nagyobb jelentőséget nem tulajdoníthatunk, a nagyvárosok túlnyomó részében észlelt és a korábbi fejlődéssel is megegyező irányzatból azonban a viszonyok javulására, valamint a tuberkulózis elleni küzdelem eredményességére egyaránt következtethetünk.

Európa városainak egyik csoportjában (Svájc, Skandinávia és Hollandia városai, továbbá London és Párizs) a lakosság élet-színvonalának hosszabb időn át tartó emelkedése és a közegészségügyi viszonyok folytonos javulása már évtizedek óta a gümőkórhalálózás lassú, állandó, egyenletes csökkenését idézte elő. A másik csoportban (Közép- és Keleteurópa városai) nagyobb ingadozások és irányváltozások észlelhetők; a városok e csoportjában egy-egy kedvezőtlenebb időjárású, járványos, inséges esztendő a rosszabb körülmények közt élő, kevésbé ellenállóképes gümőkóros betegek nagyrészt egyszerre elragadja, felduzzasztja a gümőkórhalálesetek számát, míg a következő évben — a súlyosabb betegek időelőtt történt elhalálózása folytán — rohamosan megcsappan a gümőkórhalandóság és kisebb a fertőzés veszélye is. *Budapest* is ezzel magyarázható az 1925. évi hirtelen visszaesés, amit néhány éven át tartó magas gümőkórhalandóság előzött meg: a 100.000 lakosra számított viszonyszám a fővárosban az 1924. évi 398-ról 1925-ben 291-re szállott le. Ugyanilyen jellegzetes visszaesést mutat *Leningradnak* az 1920—1925. években 506-ról 284-re csökkenő tüdőgümőkórhalálózása is, valamint *Bécsnek* és *Moszkvának* hirtelen apadó összes gümőkórhalandósága is. Bécsben 299-ről 204-re, Moszkvában 261-ről 157-re esett 1922 és 1925 között a gümőkórhalálózási arány.

Az idegen (nem helybeli) halottak száma egyes városokban együtt, másokban külön van kimutatva. Az 1. számú táblázat adatai tehát az egyes városok viszonyainak teljesen pontos összehasonlítására nem alkalmasak, a város

csoportjai között mutatkozó lényegesebb eltérések, valamint néhány város speciális helyzete azonban a táblázat nem teljesen egyöntetű adataiból is megállapítható.

Budapest magas gümőkórhalandósági arányával régóta kedvezőtlen helyet foglal el a nagyvárosok nemzetközi rangsorában. Fővárosunk gümőkórhalálózási aránya igen nagy és a táblázatban felsorolt népesebb európai városok közül 1924-ben is csak Szevilla gümőkórhalálózási arányszáma (437) haladja meg a fővárosét (398). 1924-ről 1925-re valamivel javult *Budapest* helyzete, minthogy az összes európai városok közül *Krakkó* után éppen a főváros gümőkórhalálózási aránya csökkent a legnagyobb mértékben (26,9%-kal); ennek a nagyarányú visszaesésnek tudható be, hogy 1925-ben Szevillán kívül már *Lodz* is magasabb arányszámot produkált a főváros 291-es viszonyszámánál, sőt *Párizs* gümőkórhalandósága (280) sem volt sokkal kedvezőbb *Budapest*énél.

Kedvezőbb a budapesti viszonyokról alkotott kép, hogyha eltekintünk a nemzetközi összehasonlítástól és csupán a főváros gümőkórhalandóságának félszázados fejlődését foglaljuk össze ötéves átlagokban (1. a 2. sz. táblázatot).

Legerősebben pusztított a gümőkór *Budapest*en az 1876—1880. évben, amikor 100.000 lakosra (évi átlagban) 862 gümőkórhalálózás jutott; ez az arány évtődről-évtődre fokozatosan esett és az 1911—1915. évek átlagában 365-tel érte el a minimumot. A háború alatt megromlottak a viszonyok és ismét a

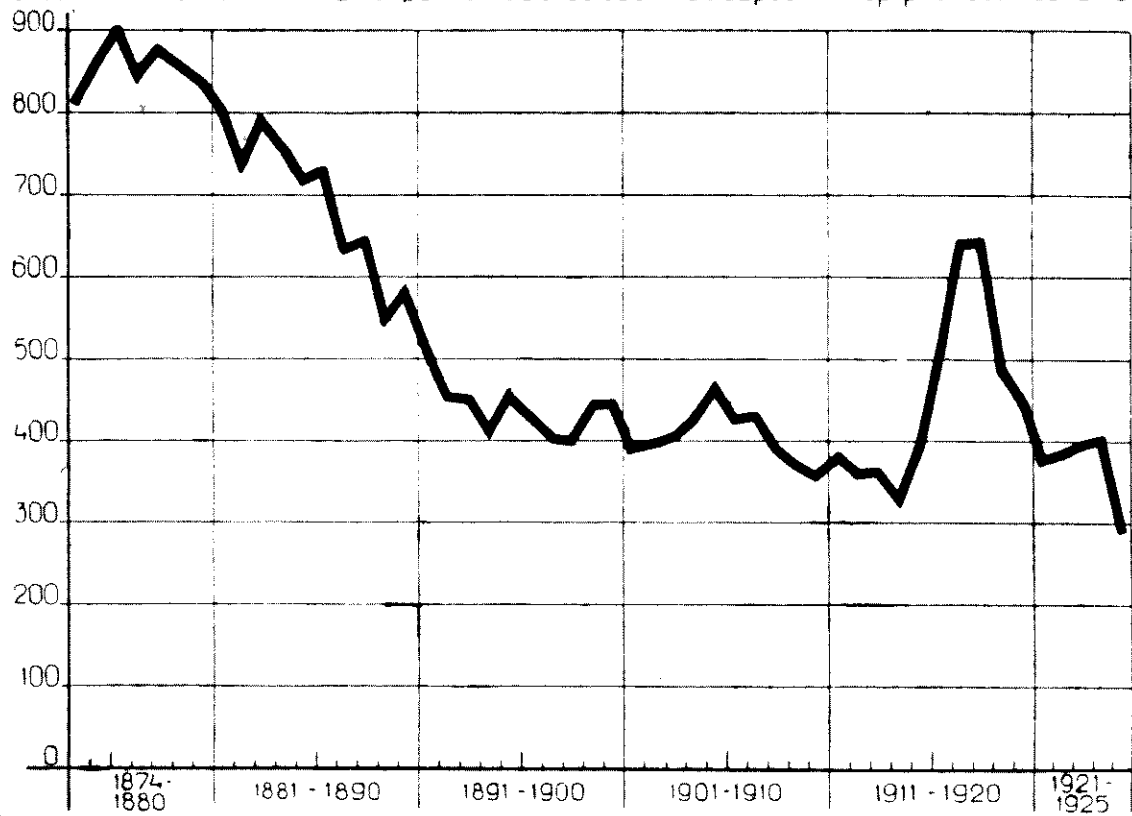
2. Budapest gümőkórhalálózása ötéves átlagokban.

Mortalité par la tuberculose à Budapest, (moyennes de 5 ans).

Időszak <i>Epoque</i>	Gümőkórban általában — <i>Tuberculose en général</i>	Tüdőgümőkórban <i>Tuberculose pulmonaire</i>	Százezer lakosra esett <i>Proportion pour 100.000 habitants des décès dus</i>	
	elhalt szám szerint <i>décès en nombre</i>		gümőkórban általában — <i>en général à la tuberculose</i>	tüdőgümőkórban — <i>à la tuberculose pulmonaire</i>
			elhalt	
1876—1880	2.948	2.806	862	821
1881—1885	3.058	2.886	757	715
1886—1890	2.918	2.782	621	592
1891—1895	2.557	2.422	455	431
1896—1900	2.870	2.535	425	376
1901—1905	3.172	2.785	417	366
1906—1910	3.257	2.837	392	341
1911—1915	3.411	2.987	365	319
1916—1920	5.292	4.749	546	490
1921—1925	3.480	2.975	368	315

BUDAPEST GÜMŐKÓRHALÁLOZÁSA

százezer lakosra. — Morbalié par la tuberculose à Budapest — Prop p 100 000 habitants

25—30 év előtti arányszám tért vissza. A világháború befejezése után ugyan javulás következett be, de még az 1921—1925. évi átlagos arány (368) is magasabb a háború előttinél. Élesebben rávilágíthatunk a gümőkórhalálózási arány *háború utáni rosszabbodására* oly módon, hogy a korábbi évektől nagyon elütő 1915. és 1925. esztendőt kiemeljük a megfelelő ötéves időszakból és csupán az 1911—1914., illetve 1921—1924. évek átlagát állítjuk egymással szembe. Százezer lakosra jutott eszerint Budapesten:

	összes gümőkórhalálózás	tüdő- gümőkórhalálózás
az 1911—1914. évek átlagában	356	310
„ 1921—1924. „	388	332

A háború utáni (1921—1924. évi) gümőkórhalandósági arány tehát *9%-kal nagyobb* a háború előtti évekre kiszámított arányszámnál.

A főváros gümőkórhalandóságáról rajzolt grafikon érdekesen mutatja be Budapest gümőkórhalálózásának alakulását a főváros egyesítése óta. Budapest gümőkórhalálózási gör-

béje 1876-ban állott a legmagasabb ponton (903-on), majd 1876-tól a századfordulóig kisebb-nagyobb ingadozásokkal fokozatosan esett és első mélypontját már 1901-ben érte el. A kedvező fejlődést 1902 után egy 1905-ig tartó emelkedés szakította meg; a halálózások szempontjából általában kedvezőtlen 1905. év után ismét javuló tendencia jelentkezett, úgy-hogy a gümőkórhalálózási görbe 1908—1914-ig az 1901. évi mélypont alatt maradt. A háború előtti minimumot (327-et) az 1913. év mutatja. A világháború alatt ismét magasra szökő vonal 1918-ban 642-ön kulminált, azután a magas halálózási arány

visszahatásaképpen három éven át rohamosan alászállott, 1921 után azonban ismét emelkedő tendenciát mutatott és csak 1925-ben zuhant le, ezúttal is az előző években abnormálisan nagy halandóság utóhatásaként, eddig még nem észlelt — de a többi nagyvároshoz viszonyítva még mindig kedvezőtlen — mélypontra.

A grafikonnak az összes gümőkórhalálózásról rajzolt vonalával párhuzamosan haladt a tüdőgümőkórhalandóság fejlődése, az esés gyorsaságát tekintve azonban felülmulta előbbi. Ennek az a magyarázata, hogy a halálózási statisztika pontosabbá válásával a gümősagyhártyalobban, valamint az egyéb gümős betegségekben elhunytak száma a tüdőgümőkórhalálessetek számánál gyorsabban növekedett; ez azt eredményezte, hogy az 1921—1925. évek átlagában a gümőkórhalálessetek összes számának csak 85·6%-ában volt tüdőgümőkór a bejelentett halálok, holott az 1876—1880. években a tüdőgümőkór ez arányszáma átlag még 95·2% volt.

Th. L. dr.

Lehet-e öngyilkossági járványról beszélni Franciaországban?

Peut-on parler, en France, d'une épidémie de suicides?

Résumé. La question du suicide, qui, sous l'influence des nouvelles alarmantes de la presse, inquiète tant l'opinion de Hongrie, fait l'objet d'une étude parue, de la plume de M. G. Ichok, dans le *Journal de la Société de Statistique de Paris*.

Pas plus qu'en Hongrie,¹⁾ les données statistiques ne justifient pas en France une inquiétude exagérée.

Les faits constatés par la statistique pour les suicides étant analogues dans différents pays, cela permet de conclure que la fréquence des suicides y est amenée par les mêmes causes.

On croit en général que les suicides sont dus plutôt à la misère et particulièrement, au chômage. Or il est surprenant que la France où au lieu de chômage, il y a pénurie de main d'œuvre, offre, quant au nombre des suicides, le même tableau que la Hongrie où il y a un fort chômage.

Bien que les journaux exagèrent la gravité de la question, il est vrai, que d'après les chiffres statistiques même, les suicides font de plus en plus de ravages dans la population; aussi les milieux compétants doivent-ils se préoccuper du problème et combattre systématiquement le mal. A cet égard, l'enquête que, pour mettre en lumière les causes du suicide, la Société Hongroise de Statistique fera prochainement, mérite une attention particulière.

Az öngyilkosság állítólag rohamos terjedésének kérdését, mely főleg a sajtó riasztó híreinek hatása alatt hazai vonatkozásban a magyar közvéleményt is annyira nyugtalanítja, tárgyalja G. Ichok francia statisztikus a „Journal de la Société de Statistique de Paris” című folyóiratban.

A statisztika adatai Franciaországban sem¹⁾ igazolják a túlzott aggodalmakat. Az öngyilkosok száma már a békeévekben fokozatosan emelkedve, a háború előtt érte el maximumát, a háború alatt erősen csökkent s a békekötések óta ismét folytatja lassan emelkedő vonalát.

G. Ichok behatóan vizsgálva a rendelkezésre álló részletes adatokat, megállapítja, hogy az öngyilkosok nem, kor, foglalkozásszerinti megoszlását, továbbá az öngyilkosságok okát és módját is tekintve, e társadalmi jelenség megváltozott formájáról, vagy bármely irányban járványszerű elterjedéséről nem lehet szó.

¹⁾ L. a magyarországi adatokról M. St. Sz. 1926. 6. sz. Kovács Alajos dr. cikkét: Az öngyilkosságok szaporodása Magyarországon.

¹⁾ Voir numéro 6, année 1926, page 346, de la *Revue Hongroise de Statistique*: „Augmentation des cas de suicides dans les dernières années”, par M. le Dr. Aloyse Kovács.

Az öngyilkosok száma Franciaországban:

Nombre des suicides en France:

Év	Férfi	Nő	Összesen	Egy mill. lélekre esett öngyilkos Prop. des suicides pour un million d'habitants
Année	Hommes	Femmes	Total	
1910.	7.476	2.343	9.819	249.8
1911.	7.329	2.300	9.629	243.1
1912.	7.752	2.352	10.104	254.5
1913.	7.861	2.478	10.339	254.5
1914.	6.275	2.111	8.386	210.7
1915.	4.678	1.974	6.652	171.0
1916.	4.412	1.951	6.363	167.2
1917.	4.127	1.855	5.982	159.0
1918.	4.186	1.978	6.164	167.0
1919.	5.626	2.263	7.889	183.8
1920.	5.914	2.227	8.141	207.7
1921.	6.446	2.138	8.584	218.7
1922.	6.363	2.249	8.612	218.8

Az a körülmény, hogy a statisztika adatai különböző államokban párhuzamos irányzatot mutatnak, arra enged következtetni, hogy az öngyilkosságok gyakoriságát ez államokban közös okok befolyásolják.

Az öngyilkosságokat általában igen gyakran hozzák kapcsolatba a megélhetési viszonyokkal s különösen a munkanélküliség kérdésével. Meglepő azért, hogy Franciaországban, hol munkanélküliség helyett nagyfokú munkashiány van, az öngyilkosok számát illetően ugyanazt a képet látjuk, mint Magyarországon, hol nagyfokú munkanélküliség tapasztalható. Ha emellett még figyelembe vesszük a gazdaságilag hasonlíthatatlanul kedvezőbb békeéveknek magas öngyilkossági arányát, úgy közel fekszik az a gondolat, hogy a gazdasági okok talán még sem játszanak döntő szerepet az öngyilkosságok tömegében s inkább a legújabb kornak lélekre és testre kiható egyéb káros befolyásában keresendő az öngyilkosságok főoka. A kérdés mindenestre még nincs kellően földerítve. Azonban a francia adatok is azt bizonyítják, hogy a statisztikai módszerrel végzett kutatás nélkülözhetetlen és egyik legfőbb támasza az öngyilkosság problémájával foglalkozóknak.

A statisztika adatai szerint is az öngyilkosságok egyre súlyosabb pusztítást okoznak a nemzet sorában. Azért a napi sajtó által — ha túlzott formában is — felvetett kérdést az illetékes köröknek fel kell karolniuk s az öngyilkosságok elleni tervszerű küzdelmet meg kell indítaniuk.

E szempontból különös figyelmet érdemel a Magyar Statisztikai Társaságnak az öngyilkosság kérdésének megvilágítása érdekében a közel jövőben megtartandó széleskörű ankétje.

D. S. dr.

Munkanélküliség és munkapiac.

Chômage et marché du travail.

Résumé. En août 1926, il y avait 24.310 chômeurs en Hongrie, soit 4·8% de moins qu'au mois précédent, et 13·8% de moins qu'à l'époque correspondante de l'année dernière. Sur l'ensemble des sans-travail, il y avait 12·6% de femmes.

Les Offices de placement ont relevé 7.524 offres d'emploi, 12.764 demandes et 4.387 placements. Pour les offres d'emploi, l'amélioration a été 8%; pour les placements, 4·6%.

A munkanélküliek számának apadása Magyarországon 1926. augusztus havában is folytatódott, bár kisebb mérvben mint az előző hónapokban. Ugyanis a szociáldemokrata és keresztényszociálista szakszervezetek kimutatásai szerint augusztus hóban 24.310 egyén maradt munka nélkül, ami az előző hónaphoz viszonyítva 4·8%-os csökkenésnek felel meg s 13·8%-kal kevesebb mint az előző év ugyanezen hónapjában.

A normális gazdasági és termelési viszonyokhoz való visszatérés jelét láthatjuk abban, hogy a férfimunkaerő iránt nagyobb a kereslet s a munka nélkül maradt nők aránya június óta emelkedő irányzatot vett. Augusztusban már az összes munkanélkülieknek 12·6%-a volt nő, az előző havi 11·3%-kal szemben.

A munkanélküliek zöme természetesen a fővárosban tartózkodott s csak 8.314 (34·2%) volt vidéken.

Ezúttal a javulás a főváros területén jóval erőteljesebb mint vidéken, mert míg a vidéki munkanélküliek számánál csak 2·7%-os fogyást észlelhetünk, a fővárosi munkanélkülieknél 5·9%-ot tesz ki a csökkenés.

Ha az egyes foglalkozási ágakat vesszük vizsgálat alá, azt találjuk, hogy az élelmezési ipari munkások helyzete javult a legnagyobb arányban, amennyiben 34·1%-kal csökkent az ezen iparhoz tartozó munkanélküliek száma.

Elég kedvező a famunkások elhelyeződése is, mert augusztusban újabb 14·8%-kal apadt a munkanélkül maradt famunkások száma. Az építőipari munkások körében már csak 4·7%-os a csökkenés s változatlanul nehéz a helyzetük a vasipari és szellemi munkásoknak. Különösen az utóbbiaknál reménytelen az elhelyezés lehetősége, mert míg a vasipari munkanélküliek száma 2·3%-kal csökkent, a szellemi munkásoké ismét emelkedett 0·7%-kal.

Az állami munkaközvetítő hivatal jelentése szintén a munkapiac javulása mellett bizonyít. Augusztus hóban az ország egész területén 7.524 munkahelyet és 12.764 munkakeresőt tartottak nyilván. Elhelyezés 4.387 esetben történt.

A munkakeresők számánál alig találunk ugyan változást az előző hónap adataival szemben, azonban a munkaalkalmak száma már 8·0%-kal, a közvetítéseké pedig 4·6%-kal emelkedett.

A száz munkahelyre eső munkakeresők aránya az előző havi 184-ről 170-re csökkent, de ugyanakkor csökkent a száz munkahelyre eső közvetítések aránya is 60·3-ről 58·3-re, mivel a közvetítések száma nem emelkedett oly mértékben mint a munkahelyeké. Azonban dacára az utóbbi arányszám leromlásának, feltétlenül javulással állunk szemben, mert míg júliusban csak 32·8%, addig augusztusban már 34·4% volt elhelyezhető a munkakeresők közül.

Bár a vidéken igen kismérvű rosszabbodás észlelhető, mégis kedvezőbb a helyzet ott, mint a főváros területén, mert Budapesten száz munkahelyre 193 munkakereső esett s a munkakeresők közül 28·3% volt elhelyezhető, holott a vidéken 139-et, illetve 45·4%-ot tesznek ki ugyanezen arányszámok.

A vidéki városok közül Miskolcon a legmagasabb a száz munkahelyre eső munka-

I. A magyarországi szociáldemokrata szakszervezetek által kimutatott munkanélküliek számának megoszlása foglalkozás szerint 1925 és 1926 augusztus havában.

I. Nombre et répartition par profession des chômeurs relevés, par les syndicats professionnels socialistes-démocrates de Hongrie, en août 1925 et 1926.

Foglalkozás <i>Profession</i>	1925	1 9 2 6			
	augusztus — août				Össz. Total
	Össz. Total	Férfi Hommm.	Nő Femm.	Össz. Total	
Aranyműves <i>Orfèvres</i>	102	83	21	104	
Borbély <i>Coiffeurs</i>	17	28	5	33	
Bőrmunkás <i>Ouvriers en cuir</i>	52	64	86	150	
Bőröndös <i>Faiseurs de malles</i>	62	93	27	120	
Cipész <i>Cordonniers</i>	1134	616	91	707	
Élelmezési munkás <i>Ouvr. d'alimentation</i>	429	448	—	448	
Építőmunkás <i>Ouvr. en bâtiment</i>	6389	3703	—	3703	
Famunkás <i>Ouvriers en bois</i>	2782	2069	50	2119	
Fényképész <i>Photographes</i>	9	14	12	26	
Grafikus <i>Ouvriers graphiques</i>	47	63	73	136	
Húsipari munkás <i>Ouvr. d'ind. de la viande</i>	740	300	240	540	
Kalapos <i>Chapeliers</i>	72	38	19	57	
Kereskedelmi alk. <i>Empl. de commerce</i>	270	195	34	229	
Kéztyűs <i>Gantiers</i>	—	3	4	7	
Könyvkötő <i>Relieurs</i>	397	153	294	447	
Magántisztviselő <i>Employés privés</i>	1114	813	515	1328	
Mintakészítő <i>Faiseurs de modèles</i>	117	75	—	75	
Nyomdász <i>Typographes</i>	580	474	126	600	
Pénzüntézet i tisz tv. <i>Empl. d'établ. de crédit</i>	3229	1720	837	2557	
Pénzünt. segéd m. <i>Ouvr. auxil. d'établ. de crédit</i>	108	64	—	64	
Segéd munkás <i>Ouvriers auxiliaires</i>	61	8	—	8	
Szabó <i>Tailleurs</i>	302	201	32	233	
Szállítási munkás <i>Ouvriers de transport</i>	162	175	—	175	
Szállodai, éttermi m. <i>Ouvr. d'hôtel et de restaur.</i>	597	417	193	610	
Szobrász <i>Sculpteurs</i>	126	28	—	28	
Textilmunkás <i>Ouvr. d'industr. textile</i>	17	5	9	14	
Üveges <i>Vitriers</i>	59	35	—	35	
Vasmunkás <i>Ouvriers en fer</i>	7934	7890	80	7970	
Vegyész <i>Chimistes</i>	225	162	53	215	
Zenész <i>Musiciens</i>	27	17	1	18	
Összesen — Total:	27160	19954	2802	22756	
Ebből Budapest Dont à Budapest:	17501	—	—	14442	

II. A keresztényszocialista szakszervezetek országos szövetsége által kimutatott munkanélküliek száma foglalkozás szerint Budapesten 1925 és 1926 augusztus havában.

II. Nombre et répartition par profession des chômeurs de Budapest relevés, en août 1925 et 1926, par l'Association nationale des syndicats socialistes-chrétiens.

Foglalkozás <i>Profession</i>	1925	1 9 2 6			
	augusztus—août				Összesen Total
	Összesen Total	Férfi Hommes	Nő Femmes	Összesen Total	
Cipészek és bőrmunkások — <i>Cordonniers et ouvriers en cuir</i>	15	13	3	16	
Egészségügyi alkalmazottak — <i>Employés d'hygiène</i>	114	6	70	76	
Élelmezési munkások — <i>Ouvriers d'alimentation</i>	28	21	—	21	
Építőmunkások — <i>Ouvriers en bâtiment</i>	29	5	—	5	
Éttermi alkalmazottak — <i>Employés de restaurant</i>	292	84	26	110	
Famunkások — <i>Ouvr. en bois</i>	24	6	1	7	
Festőmunkások — <i>Peintres en bâtiment</i>	—	2	—	2	
Húsipari munkások — <i>Ouvriers d'industrie de la viande</i>	30	14	—	14	
Kereskedelmi alkalmazottak — <i>Employés de commerce</i>	52	75	17	92	
Könyvkötőmunkások — <i>Ouvriers relieurs</i>	58	16	24	40	
Magántisztv. — <i>Employés priv.</i>	173	167	88	255	
Molnárok és malommunkások — <i>Meuniers et ouvr. de moulin</i>	4	3	—	3	
Pénzünt. altisztek — <i>Garçons de bureau d'établiss. de créd.</i>	—	499	—	499	
Segéd munkások — <i>Ouvriers auxiliaires</i>	12	6	3	9	
Szabómunk. — <i>Ouvr. tailleurs</i>	33	21	12	33	
Textilmunkások — <i>Ouvriers d'industr. textile</i>	1	3	8	11	
Vas- és fémmunkások — <i>Ouvr. en fer et en métaux</i>	192	361	—	361	
Összesen — Total	1057	1302	252	1554	

keresők aránya (171), de viszont Debrecen után ugyancsak Miskolcon sikerült a legtöbb közvetítés. Debrecenben száz munkahelyre 83,3, Miskolcon pedig 75,7 közvetítés jutott. A legalacsonyabb arányszámokat Szombathely képviseli, hol száz munkahelyre 93 munkake-reső jutott, viszont a közvetítési arányszám csak 36,3.

A magyar munkaadók központjában képviselt vállalatok augusztus hóban 154.268 munkást foglalkoztattak, 0,7%-kal többet mint az előző hónapban.

F. Z. dr.

Munkanélküliség a külföldön.¹⁾*Chômage à l'Etranger.¹⁾*

Állam <i>Etat</i>	A munkanélküliek száma ²⁾ — <i>Nombre de chômeurs²⁾</i>									
	1925				1926					
	március <i>mars</i>	június <i>juin</i>	szept. <i>sept.</i>	december <i>décembre</i>	január <i>janvier</i>	február <i>février</i>	március <i>mars</i>	április <i>avril</i>	május <i>mai</i>	június <i>juin</i>
Németország — <i>Allemagne</i>	211.259	130.116	168.657	706.189	815.434	786.263	727.312	655.537	639.751	727.196
Ausztria — <i>Autriche</i>	175.581	118.315	119.004	207.832	231.361	228.763	202.394	173.115	154.821	150.981
Belgium — <i>Belgique</i>	9.414	6.483	4.758	16.897	16.159	9.616	8.489	7.392	6.075	—
Kanada — <i>Canada</i>	13.631	9.578	8.274	11.716	11.907	12.000	11.069	11.093	7.447	—
Dánia — <i>Danemark</i>	39.475	24.146	26.489	83.500	83.700	73.895	62.394	47.516	41.813	43.689
Finnország — <i>Finlande</i>	3.502	1.155	2.011	2.176	3.832	3.462	2.222	1.961	1.273	924
Franciaország — <i>France</i>	1.016	626	618	645	534	775	543	432	386	489
Nagybritannia — <i>Grande-Bretagne</i>	1,307.937	1,406.155	1,423.566	1,243.087	1,317.535	1,247.823	1,171.136	1,093.829	³⁾ 1719369	³⁾ 1751133
Olaszország — <i>Italie</i>	142.552	85.532	82.764	122.200	156.139	125.803	109.471	98.216	98.490	83.264
Norvégia — <i>Norvège</i>	4.018	3.256	4.934	9.363	8.305	8.642	8.739	—	—	—
Hollandia — <i>Pays-Bas</i>	25.718	18.243	21.182	44.660	49.633	28.999	22.338	18.414	17.904	17.149
Lengyelország — <i>Pologne</i>	185.400	171.340	195.044	313.709	359.119	358.002	346.431	320.512	303.720	—
Svédország — <i>Suède</i>	25.824	17.709	19.802	44.128	34.601	32.695	34.712	29.220	22.413	—
Svájc — <i>Suisse</i>	10.185	8.084	10.356	17.027	20.525	18.138	14.307	11.320	10.703	10.272
Cseh-Szlovákia — <i>Tchéco-Slovaquie</i>	60.710	40.200	42.440	48.384	61.876	62.079	64.088	66.098	—	—

¹⁾ L. — Voir *Bull. Mens. de Stat. (Soc. d. Nations)* 1926. Num. 7.²⁾ Az adatok csak a teljes munkanélküliekre vonatkoznak. — *Ces données ne se rapportent qu'aux ouvriers manquant tout à fait de travail.*³⁾ A szénbányászsztrájkban résztvevő munkásság nélkül. — *Non compris les ouvriers en grève dans les mines de charbon.*

Kedvezőtlen fordulatot vett a munkanélküliség alakulása az újabb adatok szerint *Nagybritanniában*, ahol az általános sztrájk és a széntermelés huzamos szünetelése folytán a munka nélkül lévők száma rendkívüli magasságot ért el és az áprilisi 1,093.829-ről májusban³⁾ 1.719.369-re, júniusban³⁾ 1.751.133-ra szökött fel, sőt júliusban sem csökkent. A munkanélküliség ellen biztosított munkásságnak áprilisban 92, májusban³⁾ 145, júniusban pedig³⁾ 147%-a állott munka nélkül, szemben az 1924 júniusi 94 és az 1925 júniusi 119%-os arányszámokkal. Főleg a szénbányászattal kapcsolatos iparágak helyzete válságos; számos vas-, acél-, hajó-, gép- stb. ipari üzem csökkentette vagy teljesen beszüntette munkásságát. Kedvezőbbben alakult viszont a mezőgazdasági és az építőipari szakmunkások, valamint a nyomda- és a ruházati iparba tartozó munkásság helyzete.

Németországban, a munkanélküliség által erősen sujtott másik nagy államban javult a munkapiac helyzete az év eleje óta, a munkanélküliség azonban még mindig súlyos jelensége az ország gazdasági életének. A munkanélküliek száma 1926 januártól májusig 815.434-ről 639.751-re szállott le, majd júniusban ismét emelkedett és 727.196-ot ért el. Jellemző a németországi válságra, hogy a szervezett munkás-

ságnak 1925 júniusban csak 35, 1926 januárban pedig 226 és júniusban is még 181%-a volt munka nélkül. Rövidített munkaidővel dolgozott a Németbirodalom területén ezenkívül 1926 januárban 818.637, júniusban 591.536 munkás. A végzett munkaidő alapján kiszámítva a rövidített munkaidővel dolgozók munkateljesítményét, kitűnik, hogy a szakszervezetekbe tömörült német munkásság foglalkoztatottsági aránya 1926 júniusban 769% volt; ez az arányszám kedvezőbb ugyan a januári 709%-nál, azonban messze elmarad az 1925 júniusi 954%-tól. A teljes munkanélküliek aránya a cipő-, fa-, dohány-, építő-, ács-, valamint a fém- és textiliparban a legmagasabb; a textiliparban rendkívül nagy még a részleges munkanélküliek száma, úgyhogy a németországi iparágak közül a textilipar helyzete a legkedvezőtlenebb. A nagyobb városok között is a textilipari gócpontokban (Plauen, München-Gladbach) kulminál a munkanélküliség. Németország túlnyomóan agrárjellegű tagállamaiban kisebb mérvű a munkanélküliség, mint az iparos tagállamokban: 1926 július 1-én ezer lakosra az agrár tagállamokban 123, az iparos tagállamokban pedig 388 munkanélküliségi segélyt húzó egyén jutott.

Május és június folyamán egyébként a nemzetközi munkapiacra csaknem általános javulás mutat-

kozott. Enyhült a munkanélküliség az év eleje óta Olaszországban, Lengyelországban és Ausztriában is, mely utóbbiban a nyáreleji javulás idényszerű jelenség. A kisebb államok közül jelentékeny javulásról számolnak be Hollandia és Dánia adatai: Hollandiában januárról júniusra 49.633-ról 17.149-re szállott le a munka nélkül maradt egyének száma és hasonlóképen gyorsan (83.700-ról 43.689-re) megfogott a dán munkanélküliek létszáma is. Javuló

tendencia jellemzi a svájci, svéd, finn és belga munkapiacok helyzetét is, viszont emelkedett — habár csak kisebb mértékben — a munkanélküliek száma Cseh-Szlovákiában.

A szakszervezetekbe tömörült munkásságnak nagy százaléka van munka nélkül az 1926. évben észlelt általános enyhülés ellenére az északi államokban: Norvégiában¹⁾ (25·0%), Dániában (16·3%) és Svédországban (9·5%).

© MEZŐGAZDASÁG ©

A nemzetközi általános mezőgazdasági statisztikai összeírás tervezete.

Projet d'un recensement agricole général et international.

Résumé. Le recensement agricole général et sa partie la plus importante, concernant la statistique des exploitations rurales, sont de ces travaux statistiques auxquels jusqu'ici on ne mit pas assez de soin. Faits à de trop grands intervalles, — en Hongrie, il n'y en eut qu'un, en 1895 —, ces recensements différaient extrêmement en ampleur et en date d'un pays à l'autre, par suite de quoi les résultats en étaient à peine susceptibles d'être comparés internationalement. C'est pourquoi l'Institut International d'Agriculture pria naguère, les Etats d'adhérer au projet d'exécuter simultanément, — autant que possible en 1930, — sur la base d'un programme uniforme élaboré par lui, un recensement agricole général. Jusqu'au 1er mars 1926, 54 Etats ont déjà répondu favorablement à cet appel, auquel la Hongrie s'est ralliée également. L'Office hongrois de statistique accueillit l'idée d'autant plus avec joie, qu'en vertu d'un projet de loi déposé, sur sa proposition, en mars 1923, à l'Assemblée Nationale, on avait voulu faire, dès juin 1923, un recensement pareil en Hongrie, qui fut cependant empêché par la grave situation financière, en raison de laquelle le gouvernement a été obligé de retirer le projet.

Les Etats ayant adhéré en masse à la proposition de l'Institut, celui-ci continua, au printemps de 1926, les travaux préparatoires. En plusieurs séances de Conseil, le projet du recensement fut de nouveau discuté avec des experts et des statisticiens, et les recommandations des Etats ont été prises en considération. En mai 1926, le programme était définitivement élaboré, et l'Institut l'a envoyé aux gouvernements.

Dans le projet sont établis tous les points dont l'exécution devrait, pour la possibilité de

comparaisons internationales, être uniformément assurée par les Etats; d'ailleurs, chaque pays est libre d'y ajouter d'autres données.

Portant sur toutes les exploitations, le recensement aurait pour objet: le nombre des exploitations et leur superficie spécifiée selon les branches de culture; le nombre des domestiques et des journaliers employés; la superficie ensemencée de principaux produits et celle laissée en friche; le nombre des arbres fruitiers, des animaux domestiques utiles, de la volaille, des ruches; le volume et l'extension de la production agricole; la production de la laiterie, de la basse-cour, de la laine, du miel, de la soie. Pour compléter le relevement, on s'étendrait en outre aux points suivants: situation des propriétés foncières; drainage; placement, heures de travail et salaires de la main d'oeuvre agricole; engrais employés; stocks se trouvant aux mains des agriculteurs; nombre des machines agricoles les plus importantes; pépinières; production des fleurs.

Pour discuter en détail le projet, l'Institut avait décidé d'envoyer, dans chaque Etat autant que possible, son expert organisant et dirigeant le recensement. Par suite de cette décision, l'éminent technicien M. L. M. Estabrook, qui sur la prière de l'Institut, se chargea de l'organisation et de la direction du recensement, est venu, en juillet dernier, aussi à Budapest. Après avoir passé en revue, avec le représentant de l'Office hongrois de statistique, les détails du programme, il s'est mis sur tout complètement d'accord, sauf la date de l'opération. Notamment, l'Office de statistique de Hongrie craint que l'exécution simultanée, en 1930, du recensement projeté et du dénombrement de la population ne fasse tort à la précision de toutes les deux opérations. Aussi, selon lui, il serait plus

¹⁾ 1926. áprilisi adat.

avantageux d'effectuer le recensement agricole à la fin de 1928 ou de 1929, qui sont si proches de 1930, date proposée par l'Institut, que la comparaison des résultats serait influencée à peine. On espère que sous peu, on se mettra d'accord sur ce point aussi. Et puisque le projet détaillé d'un tel relèvement fut élaboré dès 1923 par l'Office royal hongrois de statistique et qu'il ne sera guère besoin d'y apporter de modification, la Hongrie est complètement préparée à exécuter ce recensement si important.

A mezőgazdaság minden részletére kiterjeszkedő ú. n. általános mezőgazdasági statisztikai összeírás, amelynek gerincét a mezőgazdasági üzemstatisztika alkotja, egyike azoknak a statisztikai adatgyűjtéseknek, amellyel eddigelé mondhatni az összes államokban nagyon mostohán bántak s amelyeket többnyire csak túlnagy időközökben hajtottak végre. Így Magyarországon eddigelé mindössze egy ily felvétel volt: az 1895. évben. Az összeírások végeredményei pedig nemzetközi összehasonlításokra alig voltak alkalmasak, mert az egyes államokban az összeírások *terjedelme* rendkívül különböző volt, az adatok összegyűjtése pedig a legkülönbözőbb időpontokban történt.

A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet az összes államokat felszólította, hogy az általa kidolgozott egységes tervezet alapján és egy időpontban — lehetőleg 1930-ban — egy általános mezőgazdasági statisztikai összeírás végrehajtásához járuljanak hozzá.

E felszólítás eredményeképpen 1926 március hó 1-éig már 54 állam helyezte kilátásba a felvételnek a tervbevett egységes alapon való végrehajtását. Ez államok sorában volt Magyarország is, amelynek központi statisztikai hivatala annál is inkább nagy örömmel fogadta a tervet, mert ezzel a változott viszonyokra való tekintettel már megvalósíthatónak látta annak az általa javasolt összeírásnak fogantatását, amely a nemzetgyűléshez 1923. évi március havában benyújtott törvényjavaslat alapján még 1923. év június havára terveztetett, amely azonban az akkori válságos gazdasági viszonyok miatt megvalósítható mégsem volt. (Időközben a kormány a törvényjavaslatot is visszavonta.)

1926. év tavaszán az államok tömeges jelentkezését nyomon követte a Mezőgazdasági Intézet további előkészítő munkássága. Az összeírás tervezetét, az egyes államoktól beérkezett különböző kívánalmak figyelembevételével, mezőgazdasági szakemberekkel és statisztikusokkal több tanácsulésen újból megtárgyalta s az így kialakult végleges tervezetet folyó év

június havában minden államnak megküldötte. E végleges tervezet megállapítja a felvételnek mindazt a részletét, amelynek végrehajtásáról a nemzetközi összehasonlítás érdekében az összes államoknak egyformán gondoskodniuk kellene. Egyébként pedig minden államnak teljesen szabad kezét hagy, hogy a legfontosabb részleteken belül még milyen adatokat írjon össze.

Az összeírás kiterjedne az összes gazdaságokra. Megállapítaná a gazdaságok számát és művelési ágak szerint részletezett területét. Számbavenné a gazdaságban alkalmazott cselédeket és munkásokat. Megállapítaná a legfontosabb termények bevetett területét és az ugarnak hagyott terület nagyságát. Összeírná teljes részletességgel a gyümölcsfák, hasznos háziállatok, baromfiak, méhkasok számát. Foglalkoznék továbbá a mezőgazdasági termelés, a tej és tejtermékek, továbbá a tojás-, gyapjú-, méz- és selyemtermelés nagyságának és elterjedésének megállapításával. A felvétel kiegészítéseképpen pedig az összeírás kiterjeszkednék még a birtokviszonyokra, az alagsövezésre, a mezőgazdasági munkások elhelyezésére, azok munkaidejére és béreire, a trágyahasználat mértékére, a mezőgazdasági készletekre, a legfontosabb mezőgazdasági gépek számára, a faiskolákra és a virágtermelésre is.

A tervezetnek az egyes államok megfelelő szerveivel való részletes megbeszélése végett pedig a Mezőgazdasági Intézet úgy intézkedett, hogy lehetőleg minden államban az összeírást megszervező és irányító szakemberét küldi ki. Ez intézkedés alapján, ahogy azt a Mezőgazdasági Intézet a végleges tervezet megküldése alkalmával jelezte, már július havában megjelent a m. kir. központi statisztikai hivatalban M. L. Estabrook úr, az észak-amerikai Egyesült-Államok földművelésügyi minisztériumának egyik főtitkárja, akit az intézet, mint kiváló szakembert az összeírás megszervezésére és irányítására kért fel. A statisztikai hivatal az intézet e kiküldöttjével részleteiben is letárgyalta az összeírás tervezetét s vele az összeírás időpontjának kivételével teljes megegyezésre jutott. A statisztikai hivatal ugyanis az intézet által javasolt azt az időpontot, amely az 1930. évi népszámlálás időpontjával esnék össze, nem tartja megfelelőnek, mert a munkálatok együttes végrehajtása mindkét összeírás jószágát veszélyeztetné. S ezért helyesebbnek véli, ha a mezőgazdasági felvétel 1928. vagy 1929. év végén hajtatnék végre, mert ez az időpont is oly közel esik az 1930. évhez, hogy a felvétel eredményeinek nemzetközi összehasonlítás-

sát, vagy az 1930. évi népszámlálás eredményeivel való egybevetését alig befolyásolná. E kérdésben való megegyezés azonban rövid időn belül szintén megtörténik. S mert a m. kir. központi statisztikai hivatal egy ily felvételnek részletes tervezetét már 1923-ban

kidolgozta s azon változtatni alig lesz szükséges, Magyarország máris teljes felkészültséggel várja azt az időpontot, amikor ezt az ország szempontjából annyira fontos összeírást, megfelelő kormányintézkedések alapján, fogantathatja.
K. Th. Gy.

A mezőgazdaság és a szőlőtermelés állapota Magyarországon.

Situation de l'agriculture et de la production du raisin en Hongrie.

Résumé. D'après les deux derniers communiqués du ministère de l'Agriculture, la production du blé et des cultures sarclées sera, probablement, inférieure à celle de l'année dernière en Hongrie. Les pluies d'été ont fort diminué les bonnes prévisions des produits agricoles. C'est pour les espèces de fourrage que les estimations sont les meilleures.

La température a également été défavorable au raisin. Selon toute vraisemblance, les vendanges seront faibles comme quantité, et moyennes comme qualité.

A földművelésügyi minisztérium legutolsó jelentése szerint augusztus végén és szeptember havának első felében országosan meleg és igen száraz időjárás uralkodott hazánkban. Emellett a széljárás is nagy élénkséget tanúsított országszerte. A szeleknek tartósságuk folytán és a levegő páraszegénysége következtében rendkívül nagy volt a szárító hatása. Emiatt s mert csapadék csak nagyon csekély mennyiségben esett, az őszi vetések alá való szántás mindenfelé csak lassan és nehezen halad előre. A lábonálló termények fejlődését és beérését azonban a száraz meleg időjárás elég kedvezően befolyásolta.

A gabonaneműek várható terméseredménye általában elég jó. (L.: 1. számú táblázatot.) De a szokatlanul nagy nyári esőzések miatt, a termés a múltévinél valamivel gyengébb.

1. A gabonaneműek várható terméseredménye 1926 augusztus 25-én.

1. Prévisions pour le rendement des céréales, au 25 août 1926.

Termény Produit	Bevetett terület kat. hold Superficie ensemencée, en arp. cad.	Átlagtermés Production moyenne	1926. évi várható termés Prévisions de production pour 1926	1925. évi termés Production de 1925
Búza — Froment	2477748	7.57	18766338	19506881
Rozs — Seigle	1195384	6.45	7718056	8261662
Árpa — Orge	716680	6.84	4899270	5536820
Zab — Avoine	504280	7.29	3678189	3705931

A kapásnövények idei termésének kedvezőbb kialakulását a korábbi esőzések, továbbá az utolsó négy hét száraz időjárása folytán előállott rovar-

károk és rothadás erősen lecsökkentették, úgyhogy ezekből a terményekből is gyengébb termés várható, mint a múlt évben volt. (L.: 2. számú táblázatot.)

2. A tengeri, burgonya és cukorrépa terméskilátása 1926 szeptember 15-én.

2. Prévisions pour le rendement de maïs, de pommes de terre et de betterave à sucre, au 15 septembre 1926.

Termény Produit	Bevetett terület kat. hold Superficie ensemencée, en arp. cad.	Átlagtermés Production moyenne	1926. évi várható termés Prévisions de production pour 1926	1925. évi termés Production de 1925
Tengeri — Maïs	1867061	11.58	21625175	22345481
Burgonya — Pomme de terre	453107	44.82	20310405	23095057
Cukorrépa — Betterave à sucre	114512	124.88	14300069	15274108

A többi termények jelenlegi állását a 3. számú táblázatban jelzőszámokkal ismertetjük.

3. A terméskilátások jelzőszámai 1926 szeptember 15-én.

Prévisions agricoles au 15 septembre 1926, en chiffres.

(1 = kitünő, 2 = jó, 3 = közepes, 4 = gyenge, 5 = rossz. — 1 = excellent, 2 = bon, 3 = moyen, 4 = faible, 5 = mauvais.)

Takarmányrépa — Betterave fourragère	2.07	Tatárka — Sarrasin	2.20
Repce (új vetés) — Colza (nouv. semaille)	2.46	Cirok — Sorgho à balai	2.27
Kertivetemények — Plantes potagères	2.12	Kender — Chanvre	2.11
Paprika — Piment	2.07	Len — Lin	2.19
Vöröshagyma — Oignon rouge	2.15	Dohány — Tabac	2.21
Bab — Haricots	2.07	Lóhere — Trèfle	1.96
Egyéb hüvelyesek — Autres légumineuses	2.16	Lucerna — Luzerne	2.03
Káposzta — Chou	2.20	Egyéb mesterségss takarm. — Autres fourrages artific.	2.06
Komló — Houblon	2.50	Rét — Prairies	2.22
Köles — Millet	2.40	Legelő — Pâturages	2.63
		Szilva — Prunes	2.72
		Alma — Pommes	2.78
		Körte — Poires	2.78
		Ószibarack — Pêches	3.10
		Dió — Noix	3.15

A szőlő. Az utóbbi hetek tartós száraz időjárása a még megmaradt és jól kezelt szőlőkben a bogyók fejlődését és beérését némileg elősegítette, de nem nyújtott kárpótlást az előző hetek erősen csapadékos időjárása által okozott károsodásokért. Ahol kellő

időben nem védekeztek, ott a lisztharmat, peronoszpóra és molyrágás okozta rothadás még most is jelentékeny károkat okoz. Mennyiségileg gyenge, minőségileg közepes termés várható.

A Nemzetközi Mezőgazdasági Intézet távirati jelentései.

Renseignements télégraphiques de l'Institut International d'Agriculture.

Kanada. Manítóba gabonatermése jónak ígérkezik, a búzatermés egyes helyeken nagyon jó, a saskatchewanai búzatermés is jobb lesz, mint az augusztus 1-ei becslés mutatta. Albertában is jó a termés, a tengeri minőségét azonban az esőzések kissé megrontották. (Szept. 6.)

Cseh-Szlovákia búzatermése 9·7, rozstermése 12·6, árpatermése 11·2, zabtermése 13·1 millió q. (Szept. 7.)

Németország. A becslések szerint 30·5 millió q búza, 75·0 millió q rozs, 26·2 millió q árpa és 65·7 millió q zabtermésre van kilátás. (Szept. 10.)

Egyesült-Államok. Terméskilátások: búza 228·2, árpa 42·5, zab 183·4, tengeri 685·3, lenmag 4·9, cukorrépa 59·2 millió q. (Szept. 11.)

Kanada: búza 108·6, rozs 3·4, árpa 24·4, zab 70·8, lenmag 1·9 millió q. (Szept. 11.)

Sz. H. Sz. állam. Terméseredmények: búza 21·2, rozs 2·1, árpa 4·0, zab 3·7 millió q. (Szept. 15.)

Litvániában 393 ezer q lenfonaltermesre számítanak. (Szept. 15.)

Ausztrália. A mezőgazdaság állapota általában kedvezőnek mondható, a vetések sokatígérők. Ha tavasszal kedvező időjárás lesz, bő termésre van kilátás. Egyes vidékeken a késői vetéseknek esőre van szükségük. (Szept. 15.)

Argentina. A búza vetésállása kielégítő, a rozs, árpa és zab vetéshelyzete kitűnő. A len nagyon jól fejlődik. A tengeri alá kedvező körülmények között előkészítették a talajt, vetését egyes helyeken már megkezdték. (Szept. 16.)

© KERESKEDELEM ÉS KÖZLEKEDÉS ©

Magyarország külkereskedelme 1926 július havában.

Commerce extérieur de la Hongrie en juillet 1926.

Résumé. La valeur des importations ayant été, en juillet dernier, de 64·5 millions de couronnes-or et celle des exportations, de 47·4 millions, la balance du commerce extérieur s'est soldée par un passif de 17·1 millions.

En janvier—juillet 1926, par rapport à l'époque correspondante de l'année dernière, les importations ont augmenté un peu plus que les exportations; aussi l'excédent des importations s'est-il élevé à 85 millions, contre 62·6 millions en janvier—juillet 1925. En comparaison de juillet 1925, l'importation de presque toutes les principales marchandises s'est accrue. C'est l'importation des tissus de laine qui augmenta le plus: en quantité, elle fut près du double de celle de juillet 1925. Les tissus de laine à bon marché ont particulièrement montré une tendance ascendante. Quant à l'importation de bois, bien que, pour la quantité, elle fût au niveau du mouvement de juillet 1925, elle l'a dépassé, en valeur, de 1 millions de couronnes, l'importation de bois à bâtiment ayant augmenté. La Direction du monopole de tabac ayant fait venir des tabacs

plus chers et de meilleure qualité, la valeur du tabac brut importé a augmenté grandement. L'importation des tissus de coton, du papier, des articles en papier, de la gaze de soie, des tissus crêpe, des machines et des appareils est devenue également plus vive.

L'exportation de farine a continué à diminuer; elle était de près de 3,500.000 couronnes-or inférieure à celle de l'époque correspondante de 1925. L'exportation des graines oléagineuses, des machines et des appareils a aussi décru. Celle du froment a augmenté dans une mesure notable: par rapport à l'exportation de juillet 1925, elle s'est accrue de plus de 2,500.000 couronnes-or. Bien que l'exportation du seigle ait augmenté de 30 mille q., elle a fléchi en valeur, à cause de la baisse du prix du seigle, survenue depuis l'année dernière. — La valeur de l'exportation des animaux de boucherie et de trait a dépassé de 1 millions de couronnes-or celle de l'année dernière. — On voit une augmentation considérable à l'exportation des légumes frais, de la laine et des articles électrotechniques.

Magyarország külkereskedelmi forgalma 1926. év július havában.

Commerce extérieur de la Hongrie au mois de juillet 1926.

Az áruk, illetőleg árucsoportok megnevezése <i>Désignation des marchandises, respectivement des groupes de marchandises</i>	1925	1926	1925	1926	Az érték 1926 július havában több (+), v. kevesebb (-) ezer ar.-K — Excédent (+) ou dimi- nution (-) de la valeur en juil. 1926, en milliers de cour.-or	Az 1926. évi július havi össz- érték %-ában — En % de la valeur totale du mois de juillet 1926.
	július hónapjában — au mois de juillet					
	Mennyiség méter- mázsákban <i>Quantité en quin- taux métr.</i>		Érték ezer arany- koronákban <i>Valeur en milliers de couronnes-or</i>			
A) Behozatal. — A) Importation.						
Nyers és megmunkált fa — <i>Bois brut et ouvré</i>	1,886.794	1,848.328	6.081.1	7.087.7	+ 1.006.6	10.99
Pamutszövet — <i>Tissus de coton</i>	6.022	7.406	4.930.8	5.712.4	+ 781.6	8.85
Szén — <i>Charbon</i>	993.533	975.954	4.088.0	4.098.5	+ 10.5	6.35
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	14.634	14.490	2.997.3	3.521.6	+ 524.3	5.46
Gyapjuszövet — <i>Tissus de laine</i>	1.426	2.355	2.124.8	3.420.5	+ 1.295.7	5.30
Papiros és papirosárúk — <i>Papier et art. en pap.</i>	37.261	47.687	1.676.7	2.303.4	+ 626.7	3.57
Pamutfonál és -cérna — <i>Fils de coton et fils retors</i>	3.505	5.441	1.844.3	2.204.0	+ 359.7	3.42
Nyersfémek — <i>Métaux bruts</i>	15.453	17.091	1.961.7	2.196.5	+ 234.8	3.40
Nyersdohány — <i>Tabac bruts</i>	1.839	2.349	1.090.4	2.120.8	+ 1.030.4	3.29
Ásványolaj — <i>Huiles minérales</i>	84.948	91.158	1.481.7	1.757.5	+ 275.8	2.72
Gyapjúfonal — <i>Fils de laine</i>	1.671	3.584	886.5	1.355.9	+ 469.4	2.10
Kikészített bőr — <i>Cuir préparés</i>	1.318	1.235	1.406.5	1.316.6	- 89.9	2.04
Vasárúk — <i>Ouvrages en fer</i>	6.266	8.624	934.1	1.231.3	+ 297.2	1.91
Nyers rizs — <i>Riz brut</i>	22.900	27.740	801.5	1.165.1	+ 363.6	1.80
Selyem- és félselyemszövetek — <i>Tissus de soie et de mi-soie</i>	75	120	698.8	930.2	+ 231.4	1.44
Üveg és üvegárúk — <i>Verre et verreries</i>	12.792	15.249	685.2	789.0	+ 103.8	1.24
Kávé, nyers — <i>Café brut</i>	2.335	2.852	817.3	770.0	- 47.3	1.19
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises</i>	db — <i>pièce</i> pár — <i>paire</i> q — <i>q</i>	35.425 21.094 30.709	21.094 57.678 57.678	19.166.0 22.538.9 22.538.9	+ 3.372.9	34.93
Behozatal összesen — <i>Import. totale</i>	db — <i>pièce</i> pár — <i>paire</i> q — <i>q</i>	35.425 30.709 3,781.865	21.094 57.678 4,306.937	53.672.7 64.519.9 64.519.9	+ 10.847.2	100.00
B) Kivitel. — B) Exportation.						
Vágó-és igásáll. — <i>Anim. de boucherie et de trait¹⁾</i>	24.234	28.175	5.658.9	6.723.8	+ 1.064.9	14.19
Ebből: — <i>Dont: Szarvasmarha — Bêtes à corne</i>	9.632	8.442	3.209.3	3.738.9	+ 529.6	7.89
Sertés — <i>Porcs</i>	7.625	14.807	1.492.7	2.260.5	+ 767.8	4.77
Ló — <i>Chevaux</i>	3.386	1.959	849.2	620.5	- 228.7	1.31
Búza — <i>Froment</i>	62.616	161.007	2.003.7	4.669.2	+ 2.665.5	9.85
Gyapjú — <i>Laine</i>	12.622	13.429	2.783.0	3.384.8	+ 601.8	7.14
Rozs — <i>Seigle</i>	133.320	165.468	3.733.0	3.309.4	- 423.6	6.98
Liszt — <i>Farines</i>	114.104	45.369	5.614.8	2.125.0	- 3.489.8	4.48
Friss gyümölcs — <i>Fruits frais</i>	86.515	69.113	1.700.8	2.059.7	+ 358.9	4.35
Friss főzelék — <i>Légumes frais</i>	73.248	86.610	975.0	1.758.6	+ 783.6	3.71
Gépek és készülékek — <i>Machines et appareils</i>	26.440	10.840	3.385.7	1.526.7	- 1.859.0	3.22
Tojás — <i>Oeufs</i>	11.463	11.973	1.604.8	1.436.8	- 168.0	3.03
Villamosgépek és készül. — <i>Mach. et appar. électr.</i>	2.307	3.563	721.5	1.357.3	+ 635.8	2.87
Baromfi — <i>Volaille</i>	²⁾ 7.897	³⁾ 6.405	1.373.2	1.326.2	- 47.0	2.79
Ebből — <i>Dont: Élő baromfi — Volaille vivante</i>	²⁾ 5.832	³⁾ 3.837	989.2	788.6	- 200.6	1.66
Leölt baromfi — <i>Volaille morte</i>	²⁾ 2.065	³⁾ 2.568	384.0	537.6	+ 153.6	1.13
Disznósír, szalonna — <i>Saindoux, lard</i>	6.757	6.980	1.280.1	1.235.9	- 44.2	2.61
Toll — <i>Plumes</i>	2.566	2.022	1.535.2	1.234.4	- 300.8	2.61
Köszén — <i>Houille</i>	286.950	334.000	805.5	1.202.4	+ 396.9	2.54
Friss és elkészített hús, kolbász — <i>Viande fraîche ou préparée, saucisse</i>	5.636	6.460	949.4	1.162.8	+ 213.4	2.45
Cukor — <i>Sucre</i>	40.890	22.191	1.553.8	776.7	- 777.1	1.64
Olajos magvak — <i>Graines oléagineuses</i>	54.599	19.311	2.245.1	741.3	- 1.503.8	1.56
Egyéb áruk — <i>Autres marchandises</i>	db — <i>pièce</i> pár — <i>paire</i> q — <i>q</i>	376 8.845 684.956	85 2.116 590.363	12.854.5 11.364.1 11.364.1	- 1.490.4	23.98
Kivitel össz. — <i>Exportation totale</i>	db — <i>pièce</i> pár — <i>paire</i> q — <i>q</i>	24.610 8.845 1,612.886	28.260 2.116 1,555.104	50.778.0 47.395.1 47.395.1	- 3.382.9	100.00

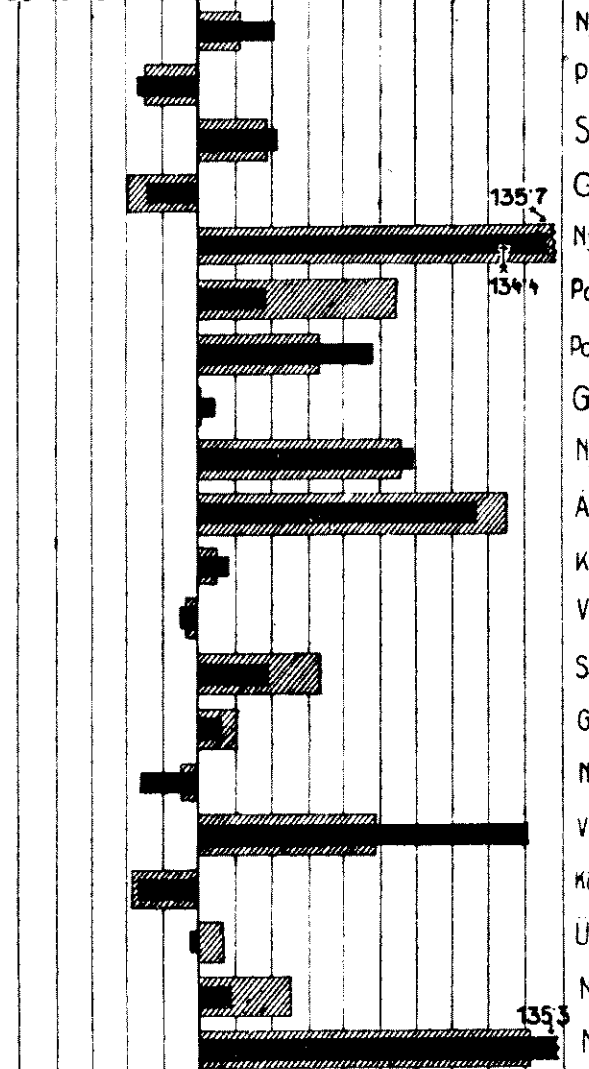
¹⁾ A mennyiség darabokban van kimutatva — *La quantité est indiquée en têtes.* — ²⁾ Az 1925. év július hónapjában az élő baromfi 574.967 drb, a leölt baromfi 92.355 drb, összesen 667.322 drb. — *En juillet 1925 on exporta 574.967 volailles vivantes et 92.355 volailles tuées; au total 667.322.* — ³⁾ Az 1926. év július hónapjában az élő baromfi 368.133 drb, a leölt baromfi 139.531 drb, összesen 507.664 drb. — *En juillet 1926 on a exporté 368.133 volailles vivantes et 139.531 volailles tuées; au total 507.664.*

MAGYARORSZÁG KÜLKERESKEDELMI FORGALMA.

Mouvement du commerce extérieur de la Hongrie.

Csökkenés - emelkedés százalékban.
Diminution en % - Croissance en %.

50 40 30 20 10 0 10 20 30 40 50 60 70 80 90 100

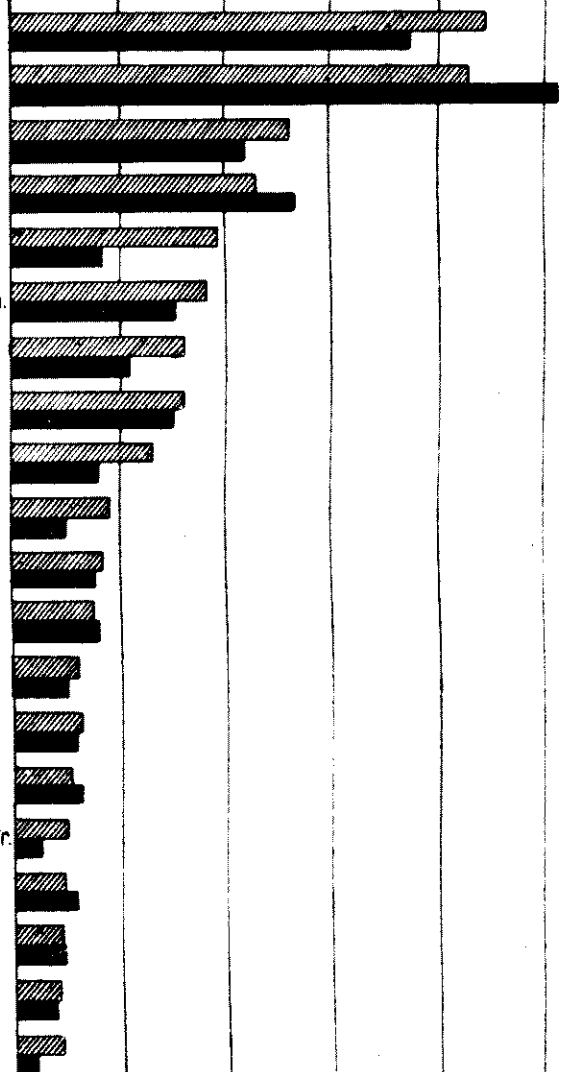

BEHOZATAL. IMPORT.

Nyers és megmunkált fa. Bois brut et ouvré.
Pamutszövet. Tissus de coton.
Szén. Charbon.
Gyapjuszövet. Tissus de laine.
Nyers dohány. Tabac brut.
Pamufonal és-cérna. Fils et fils retors en coton.
Papiros és papiros árúk. Papier et art. en papier.
Gépek és készülékek. Machines et appareils.
Nyers fémek. Métaux bruts.
Ásványolaj. Huiles minérales.
Kikészített bőr. Cuirs préparés.
Vasárúk. Ouvrages en fer.
Selyem és félsejemszövet. Tissus de soie et de mi-soie.
Gyapjúfonal. Fils de laine.
Nyers pamut. Coton brut.
Villamos gépek és készülékek. Mach. et appar. électr.
Kötött árúk pamutból. Articles tricotés en coton.
Üveg- és üvegárúk. Verrres et verreries.
Nyers kávé. Café brut.
Nyers rizs. Riz brut.

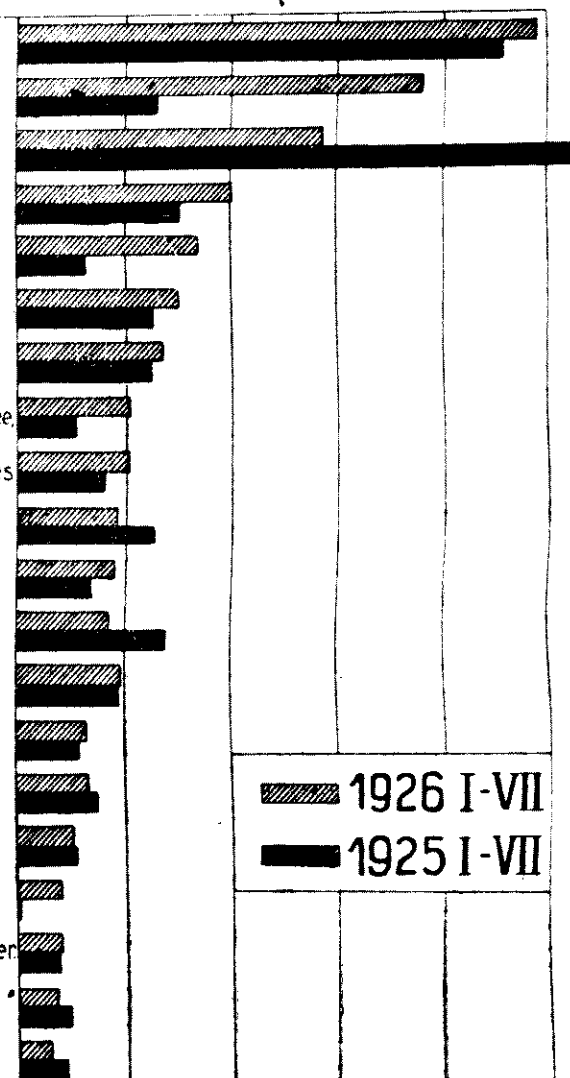
Millió koronában. En millions de couronnes.

0 10 20 30 40 50

KIVITEL. EXPORT.

Vágó- és igásállatok. Anim. de boucherie de trait.
Búza. Froment.
Liszt. Farines.
Tojás. Oeufs.
Disznózsír szalonna. Saindoux lard.
Tengeri Maïs.
Rozs. Seigle.
Friss és elkészült húsból. Viande fraîche et préparée.
Barmfi élő és telet. Volailles vivantes et tuées.
Cukor. Sucre.
Villamos gépek és készülékek. Mach. et appar. électr.
Gépek és készülékek. Machines et appareils.
Gyapjú. Laine.
Köszén. Houille.
Toll. Plumes.
Vasárúk. Ouvrages en fer.
Zab. Avoine.
Vasfegyverek. Articles mi-fabriqués en fer.
Vasúti kocsik. Voitures à chemin de fer.
Pamutszövet. Tissus de coton.

1926 I-VII
1925 I-VII

Mennyiség. Quantité.
Érték. Valeur.

Július havában a behozott árúk értéke 64·5, a kivitt árúk értéke 47·4 millió aranykoronát tett, a külkereskedelmi mérleg passzívuma tehát 17·1 millió aranykorona volt.

Az 1926. év január—július hónapjaiban a forgalom a múlt év ugyanezen időszakához képest a behozatalban valamivel nagyobb arányban emelkedett, mint a kivitelben, s ezért a behozatali többlet is 85 millióra emelkedett a múlt év ugyanezen időszakára eső 62·6 millió aranykoronával szemben. A behozatalban a múlt évi július hónap forgalmához viszonyítva a legfontosabb árúknak úgyszólván mindegyike emelkedett. A legnagyobb emelkedés a gyapjuszöveteknél mutatkozott, ami mennyiségben majdnem kétszeresére emelkedett a tavalyi júliusi forgalomnak. Különösen az olcsóbb gyapjuszövetek mutatnak emelkedő irányzatot.

Fabehozatalunk ebben a hónapban, bár a mennyiséget tekintve a múlt évi júliusi forgalommal egy szinten áll, az épületha fokozódó importja folytán értékben kerekén egymillió koronával volt több. Nagy emelkedést

mutat továbbá a nyersdohány értékösszege, aminek oka az, hogy a dohányjövedéki igazgatóság ezúttal jobb minőségű, tehát drágább dohányfajtákat szerzett be. Ezeken kívül megélénkült a pamutszövetek, papiros és papirosárúk, selyemgaze és kreppszövetek, a gépek és készülékek behozatala.

Liszt kivitelünk július hónapban tovább csökkent, s közel három és félmillió aranykoronával exportáltunk kevesebbet mint a múlt év ugyanezen hónapjában. Erősen megcsappant még az olajosmagvak, továbbá a gépek és készülékek kivitele. Nagyobb emelkedést látnak a búzánál, amelynek kivitele több mint két és félmillió aranykoronával emelkedett, a tavalyi júliusi kivitelhez képest. Mennyiségben emelkedett a rozs kivitele is harmincezer métermázsával, értékben azonban visszaesett, ami a múlt évinél alacsonyabb rozsárak következménye. A kivitt vágó- és ígásállatok értéke egymillió aranykoronával volt több. Jelentősebb emelkedést látunk még a friss főzelék, a gyapjú és az elektrotechnikai cikkek kivitelénél.

M. E. dr.

Magyarország gépjárműállománya.

Effectif de véhicules à moteur en Hongrie.

Résumé. En août dernier on a mis en Hongrie 574 véhicules à moteurs en circulation et on en a retiré 135, de sorte que l'accroissement net a été de 439 (280 autos et 132 motocyclettes). Ainsi le nombre total des véhicules à moteur circulant en Hongrie a monté à 10.899 (8270 automobiles et 2629 motocyclettes). L'accroissement total a été de 4·2%; (3·5% pour les automobiles et 6·4% pour les motocyclettes). De l'accroissement d'août, 60·8% revenaient à Budapest et 39·2% à la province. Après les changements d'août, la proportion de la répartition de l'effectif des véhicules à moteur est de 66·2 à Budapest et de 33·8% dans le reste du pays.

Magyarország gépjárműveinek állománya az időközi változások figyelembevételével augusztus hó folyamán 439-cel gyarapodott s ezzel a hó végével összesen 10.899 motoros jármű volt az ország területén forgalomban. Az állományban 8.270 volt az autók és 2.629 a motorkerékpárok száma. A gépjárművek e havi állománynövekedése valamivel alatta maradt a júliusihoz, amennyiben az előző havi 4·4%-os gyarapodással szemben a növekedés aránya 4·2%-ra szállt alá. A járművek nemét tekintve, a motorkerékpárok ebben a hónap-

ban is változatlanul 6·4%-os növekedést mutatnak fel, míg a gépkocsik aránya valamivel alatta marad az előző havinak (3·7; 3·5%). Az augusztusi változások számbavételével a motorkerékpároknak az ország gépjárműállományához viszonyított aránya 23·7%-ról 24·1%-ra emelkedett, míg a gépkocsiké 76·3%-ról 75·9%-ra csökkent.

Az augusztus havi állományszaporulatot az ország egyes területeirészei szerint tekintve, gépjárműállományának növekedése szempontjából ebben a hónapban a vidék erős visszaesést mutat. Míg ugyanis a július hó folyamán forgalomba helyezett gépjárműveknek 37·9%-a esett a fővárosra, s 62·1%-a vidékre, addig az augusztus havi állományszaporodásból Budapest 60·8%-kal részesedett s 39·2% jutott a vidékre. Az előző havi állományhoz viszonyítva azonban a főváros 3·8%-os állományszaporodása mellett a vidék ebben a hónapban is 4·9%-os gyarapodást tud felmutatni.

Az augusztus havi változások után az ország gépjárműállományának területi megoszlásában ismét egy kisebb eltolódás mutatkozik Budapesttel szemben a vidék javára, melynek aránya az előző havi 33·6%-ról 33·8%-ra emelkedett, míg a fővárosé 66·4%-ról 66·2%-ra csökkent.

Magyarország gépjárműállományában az 1926. évi augusztus hó folyamán beállott változások.
Changement de l'effectif des automobiles en Hongrie en août 1926.

Területi megoszlás <i>Répartition territoriale</i>	A gépjárművek közül <i>Nombres des automobiles</i>													Gépjárművek összes száma — <i>Nombre total des véhic. à moteurs</i>		
	a személykocsik <i>à personnes</i>	a teherkocsik — <i>camions</i>	az autóbuszok — <i>autobus</i>	a bérautók — <i>de louage</i>	a betegszállító — p. <i>transport. des malades</i>	a köztisztasági <i>d'hygiène publique</i>	a tartány — à <i>réipient</i>	a tűzoltó — à <i>pompiers</i>	a vontató — <i>tracteurs</i>	az egyéb rendeltetésű <i>à autre destination</i>	a gépkocsik összes — <i>auto- mobiles au total</i>	<i>moto- cyclottes</i>				
												a melléküléses <i>à deux sièges</i>	mellékülés nél- küli — à un <i>siège</i>			
															motor- kerékpárok	
															s z á m a	
1. Budapest.																
Állomány VIII. 1-én — <i>Effectif au 1er août</i>	3.304	1.086	59	561	24	26	5	18	25	191	5.299	117	1.527	6.943		
Forgalomba került — <i>Mis en circulation</i>	151	35	3	30	3	—	—	—	2	1	225	17	124	366		
Forgalomból kikerült — <i>Retirés de la circulation</i>	64	8	3	—	—	1	—	—	1	—	77	1	21	99		
Állomány IX. 1-én — <i>Effectif au 1er sept.</i>	3.391	1.113	59	591	27	25	5	18	26	192	5.447	133	1.630	7.210		
2. Vidék. — <i>Province.</i>																
Állomány VIII. 1-én — <i>Effectif au 1er août</i>	1.832	575	86	138	10	11	6	16	14	3	2.691	67	759	3.517		
Forgalomba került — <i>Mis en circulation</i>	101	34	14	9	—	3	—	2	1	—	164	11	33	208		
Forgalomból kikerült — <i>Retirés de la circulation</i>	26	4	—	1	—	—	—	—	—	1	32	—	4	36		
Állomány IX. 1-én — <i>Effectif au 1er sept.</i>	1.907	605	100	146	10	14	6	18	15	2	2.823	78	788	3.689		
3. Magyarország. — <i>Hongrie.</i>																
Állomány VIII. 1-én — <i>Effectif au 1er août</i>	5.136	1.661	145	699	34	37	11	34	39	194	7.990	184	2.286	10.460		
Forgalomba került — <i>Mis en circulation</i>	252	69	17	39	3	3	—	2	3	1	389	28	157	574		
Forgalomból kikerült — <i>Retirés de la circulation</i>	90	12	3	1	—	1	—	—	1	1	109	1	25	135		
Állomány IX. 1-én — <i>Effectif au 1er sept.</i>	5.298	1.718	159	737	37	39	11	36	41	¹⁾ 194	8.270	211	2.418	10.899		

¹⁾ Ebből 9 műhelykocsi, 147 postakocsi, 5 rabszállító és 12 hullaszállító. — *Dont 9 autos d'atelier, 147 autos postaux, 5 à transporter des prisonniers et 12 à transporter des cadavres.*

A rádióvevőberendezések engedélyeseinek száma.

Nombre des concessionnaires des installations réceptrices de radio.

Résumé. Le nombre des concessions accordées pour l'établissement d'installations réceptrices de T. S. F. ayant monté à 48.958 en juin dernier, contre 16.927 en décembre 1925, le nombre des abonnés des Auditions Hongroises de Radio a presque triplé en six mois; sur 10.000 habitants, il y avait 61 appareils, contre 21 au 31 décembre 1925. A Budapest, sur 10.000 habitants, 293 avaient acquis le droit d'installer chez eux la T. S. F. (au 31 décembre 1925,

97), et en province, 31, contre 12 à la fin de l'année dernière.

A Szemle ezévi februári füzetében számot adtunk arról, hogy a rádiórendelet megjelenését követő első hónapban rádióvevőberendezés létesítésére és üzemeltetésére hány engedélyt adtak ki. Az alábbi kimutatásban már bemutatathatjuk, hogy egy félév alatt mekkorára nőtt a rádió híveinek a tábora.

A rádióvevőberendezések engedélyeseinek száma Magyarországon.

Nombre des permissions accordées pour établir des installations réceptrices de radio en Hongrie.

Megnevezés Désignation	A rádióvevőberendezések engedélyeseinek száma — Nombre des concessionnaires des installations réceptrices de radio						
	1925 XII. 31.	1 9 2 6					
		I. 31.	II. 28.	III. 31.	IV. 30.	V. 31.	VI. 30.
Budapest . .	8834	13060	19376	23222	26060	26971	27223
Vidék-Province	8093	10748	14553	17442	19773	20977	21735
Magyarország-- Hongrie . .	16927	23808	33929	40664	45833	47948	48958

Kimutatásunkból láthatjuk, hogy egy félesztendő alatt csaknem megháromszorozódott azoknak a száma, kik jogot szereztek a magyar Rádióhírmondó szórakoztató műsorának a hallgatására, amennyiben a múltévi december havi 16.927-ről ezévi júniusban már 48.958-ra szaporodott a rádióvevőberendezés létesítésére kiadott engedélyek száma. Tehát az országban minden 10.000 lélekre kerekén 61 rádiókészülék esett (1925 XII. 31-én 21). A fővárosnak

ez a lélekszámhoz viszonyított aránya 293 (1925 XII. 31-én 97), a vidéknek pedig minden 10.000 lakosa közül kerekén 31 (1926 XII. 31-ig 12) szerzett magának jogot rádióvevőberendezés felállítására.

Különösen az első hónapokban hódít rohamosan a rádió, amikor is januárban 40·7, februárban 42·5 %-kal növekszik az előfizetők száma. Innen kezdve alaposan alábbhagy a rádió iránti nagy érdeklődés, s márciusban már csak 19·8, míg júniusban 2·1 %-kal szaporodtak a vevőberendezésekre újonnan kiadott engedélyek. Kivált a fővárosban erős a visszaesés, ahol a gyarapodás aránya júniusban 0·9 %-ra szállott alá. A vidéken ellenben nem ilyen aránytalan a csökkenés, amennyiben ott június hó folyamán is 3·6 %-kal emelkedett a rádió híveinek száma, úgyhogy a rádióberendezések területi megoszlását tekintve, az utóbbi hónapokban bizonyos eltolódás mutatkozik a vidék javára. Míg ugyanis március hóban a Rádióhírmondó előfizetőinek 57·1 %-a volt fővárosi lakos s 42·9 %-a lakott vidéken, addig júniusban Budapest 55·6 %-os aránya mellett a vidéké 44·4 %-ra emelkedett.

Statisztikánk azonban nem teljes, mert még mindig tekintélyes azoknak a száma, kik a rádiórendelettel szembehelyezkedve, engedély nélkül tartják rádióvevőberendezéseiket üzemben.

© ÁRSTATISZTIKA ÉS PÉNZÜGY ©

A nagykereskedelmi index-számok alakulása Franciaországban és Belgiumban.

Formation des nombres-indices des prix de gros en France et en Belgique.

Résumé. La baisse du franc de France et de Belgique qui fut en juillet la plus vive, a naturellement entraîné les indices de cherté. Le tableau ci-dessous indique en détail, la formation des nombres-indices français et belges au cours des deux dernières années. On voit par les indices calculés en franc-or que l'augmentation des nombres-indices n'alla pas de pair avec la proportion de la dépréciation du franc, par suite de quoi les indices calculés en franc-or ont baissé rapidement. Cela signifie que pendant la baisse du franc, le niveau des prix intérieurs fut, tant en France qu'en Belgique, sensiblement au-dessous de la parité mondiale.

A Magyar Statisztikai Szemle ezidei június és július havi számaiban már részletesen beszámolt a frankvaluták árfolyamkilengéseiről. Most nem lesz érdektelen foglalkozni röviden azzal, hogy Franciaországban és Belgiumban — tehát abban a két államban, melyeket

leginkább érintett a pénz fenyegető elértéktelenedése — a frankingadozás mily befolyást gyakorolt a belföldi árnívóra.

Ismeretes és magától értetődő dolog, hogy az árnívó alakulása nem követi azonnal nyomon a pénzértékben mutakozó változásokat. Mindig bizonyos időnek kell eltelnie, míg a gazdasági élet komplikált csatornarendszerén keresztül a valutaingadozások által felvert hullámok eljutnak addig a pontig, ahol az árúknak pénzben kifejezett értéke is már teljesen a pénzértékben beállott változásoknak megfelelően nivellálódik. Hogy mily gyorsasággal történik a nivellálódás, rendkívül sok körülménytől függ. A gazdasági élet erőteljes konstrukciója, szívóssága, a pénzérték feljavulásában való hit, mind olyan körülmények, melyek a belső árnívó gyors alkalmazkodását a pénz nemzetközi értékeléséhez lényegesen hátráltathatják. Nem utolsó helyen említhető az a szubjektív momentum is, mely — különösen oly esetekben, mikor a valutaingadozásokat ugrásszerű

A francia és belga nagykereskedelmi index-számok alakulása.

Formation des nombres-indices des prix de gros en France et en Belgique.

(1913 = 100)

Időpont <i>Epoque</i>	Nagykereskedelmi index <i>Indice des prix de gros</i>			
	francia — <i>En France</i>		belga — <i>En Belgique</i>	
	papírfrank <i>franc-papier</i>	aranyfrank <i>franc-or</i>	papírfrank <i>franc-papier</i>	aranyfrank <i>franc-or</i>
1924 VI.	465	126	565	133
" VII.	481	127	566	133
" VIII.	477	133	547	142
" IX.	486	134	550	141
" X.	497	135	555	138
" XI.	504	138	569	142
" XII.	508	142	566	147
1925 I.	515	144	559	147
" II.	516	141	551	145
" III.	514	138	546	143
" IV.	513	138	538	141
" V.	521	139	537	140
" VI.	543	134	552	135
" VII.	558	137	559	134
" VIII.	559	137	567	133
" IX.	556	136	577	132
" X.	573	132	575	135
" XI.	606	124	569	134
" XII.	633	123	565	133
1926 I.	634	124	560	132
" II.	636	121	556	131
" III.	632	117	583	122
" IV.	651	114	621	118
" V.	688	112	692	111
" VI.	739	112	761	116
" VII.	839	106	876	111

áremelkedéseknek kellene követniök — valósággal stigmatizálja az „árdrágítókat“ s az államhatalom büntető eszközeit állítja velük szembe. Az állam maga erőszakos jellegű rendszabályokkal hosszú időre megakadályozhatja a belső árnívónak a pénz tényleges értékéhez való alkalmazkodását, amely eszközök közül főleg a nemzetközi kereskedelmi forgalom megkötése (beviteli tilalmak, kiviteli illetékek stb.) játszott mindig fontos szerepet.

A belföldi árnívó legmegfelelőbb reprezentánsának a nagykereskedelmi árak index-száma tekinthető. A pénzérték süllyedése a nagykereskedelmi indexet emeli, ellenkező esetben pedig a nagykereskedelmi indexnek csökkennie kell. Az árnívó lassú alkalmazkodása abból az arányból tűnik ki, melyben a nagykereskedelmi index-szám emelkedése vagy süllyedése a pénzérték emelkedésével vagy süllyedésével áll. Még inkább kitűnik azonban az áraknak a valutaárfolyamokkal szemben való diszparitása a papírvalutájú államok index-számainak aranypénzegységre való átszámításánál, mert ha az árak nem alkalmazkodnak

azonnal és megfelelő arányban a pénz értékcsökkenéséhez, a papírpénzalapon kiszámított index-szám emelkedése dacára az aranyindexnek természetszerűen csökkennie kell.

A francia és a belga frank rohamos áresése, mely ez év július havában érte el a mélypontját, természetesen magával ragadta ezeknek az államoknak a nagykereskedelmi index-számaikat is. A közölt táblázat két esztendőre visszamenőleg közli a francia és a belga nagykereskedelmi index-számokat, egyszersmind átszámítva azokat aranyfrankra is. A francia nagykereskedelmi index-szám (az 1913. évi árakat 100-zal véve egyenlőnek) 1924 közepétől egészen a múlt év október haváig bezárólag egyetlen egy esetben sem érte el a 600-at, bár fokozatosan és lassan állandóan emelkedett. Miután ebben az időszakban a frank lemorzsolódása is fokozatosan és lassan történt, az aranyfrankban számított index-szám is meglehetősen ellenállóképességet mutatott és az 1925 év folyamán — egészen októberig — csak lassan süllyedt. Októbertől kezdve a helyzet megváltozik. Havi átlagban októbertől novemberig a frank áresése megközelíti a 15%-ot — a nagykereskedelmi index ugyanakkor csak 6%-on alul maradó emelkedést mutat fel s az aranyindex ennek következtében hirtelen esik 8 ponttal 132-ről 124-re. Innen kezdve a francia index-szám a süllyedő valutájú országok index-számainak tipikus jelenségeit mutatja: egyre rohamosabbá váló pénzértéktelenedés, az index számok látszólag gyorsan emelkednek, az aranypénzegységre átszámított index pedig gyorsan esik. A francia aranyfrankra átszámított nagykereskedelmi index-szám márciusban már csak 117, júliusban pedig, mikor a frankot — havi átlagban — a legalacsonyabban jegyezték, csak 106.

Kétségtelen, hogy az árindexek és különösen a nagykereskedelmi index-számok nemzetközi összehasonlításánál az eltérő számítási rendszerek miatt a legnagyobb óvatossággal kell eljárni. Mindamellett bizonyos, hogy a júliusi francia index jelentősen a világparitás alá került. Az oly különböző módszerek mellett készült angol, amerikai, svájci, svéd stb. indexek egyaránt 140-en felülinek mutatják az árnívót; ezzel szembe állítva a júliusi francia 106-os indexet, azonnal kitűnik, hogy itt abnormitással van dolgunk, ha nem is láttuk az utóbbinak azt a rohamos süllyedését, mely az 1926. év első felében, tehát oly időben történt, mikor a világpiaci nagy átlagban legjobb esetben is stagnáltak vagy éppen — néhol — emelkedtek. Ha a frank megmaradt volna júliusi nívóján, a francia index-számoknak

eddig nem tapasztalt gyorsíramú emelkedésének kellett volna a következő hónapokban bekövetkeznie. A frank azonban — mint ismeretes — jelentősen, mintegy 40%-kal megszilárdult s így a kiegyenlítődés folyamata csak kisebb kilengésekkel fog járni. A legutolsó francia index-számok még nem ismeretesek, de bizonyos, hogy az augusztusi index a frank emelkedése dacára is magasabb lesz a júliusinál.

A belga index-szám mozgása meglehetősen hasonló képet nyújt, mint a francia indexé. Egyenlő valutára redukálva abszolút értelemben is meglehetősen azonos nívón mozgott a francia frankkal — leszámítva persze oly mozgalmass időszakokat, melyekben a két valuta értéke hirtelen és egyenlőtlenül változott —

ami annál érdekesebb, mert a két index-szám teljesen eltérő módszer szerint készül. A táblázatban közölt részletes adatok mutatják, hogy a belga frank esése a belga index-számokat is felhajtotta s hogy ennek dacára az aranyfrankra átszámított belga index csaknem azonos arányú esést mutat, mint a francia. A különbség csupán az, hogy a belga index 1926 februárig tudta magát tartani megközelítőleg az előző év nívóján. Ekkor a belga index 556, illetőleg (aranyban) 131 volt. Láttuk viszont, hogy ugyanekkor (februárban) a francia frank megfelelő számai már 636-ot, illetőleg 121-et mutattak. Az oka ennek persze kizárólag az, hogy a belga frank árfolyamesése későbbben indult meg, mint a francia franké.

Sző—Gy. dr.

A nagykereskedelmi árak.

Prix de gros.

Résumé. Le nombre-indice des prix de gros de Hongrie était 17.562 à la fin d'août dernier, contre 17.750 fin juillet. Il a donc baissé de 1.1%, ce qui était dû à la diminution de l'indice moyen des articles alimentaires et des produits agricoles, et particulièrement, à la baisse du blé et de la farine; par contre, en général, le prix des matières et des produits de l'industrie ne changea guère. Calculé en or, l'indice des prix de gros a diminué de 1.23 à 1.22 en août 1926.

A magyar nagykereskedelmi árak átlagos indexszáma július 31-től augusztus 31-ig 1.1%-kal csökkent. Az 1913. év átlagos árait 1-gyel véve egyenlőnek, a magyar nagykereskedelmi index július 31-én 17.750 volt, augusztus 31-én pedig 17.562. Mint ismeretes, az 1926. év folyamán a magyar nagykereskedelmi index állandóan csökkenő irányzatú volt egészen júliusig, mikor 0.8%-ot kitevő emelkedés mutatkozott. Augusztusban azután — mint látható — ismét lefelé irányuló tendencia jutott érvényre. Az augusztusi indexszám a legalacsonyabb azóta, amióta csak az indexszámok egymás között összehasonlíthatók, vagyis a magyar korona értékének állandósulása óta.

Augusztusban elsősorban az élelmezési cikkek és a mezőgazdasági termékek áralakulása befolyásolta a nagykereskedelmi indexszámot. Ezeknek a cikkeknek az átlagos indexe ugyanis 16.517-ről 16.062, vagyis 2.8%-kal csökkent. Ebben nagy része volt a gabona-

Nagykereskedelmi árak index-számai.

Nombres-indices des prix de gros en Hongrie.

(1913 = 1).

Időpont <i>Epoque</i>	Élelmezési cikkek és mezőgazdasági termékek <i>Produits agricoles, art. alimentaires</i>	Ipari anyagok és termékek <i>Matières nécessaires à l'industrie, produits in- dustriels</i>	Összes áruk átlaga <i>Moyenne de toutes les marchandises</i>
a) papírkoronaalapon <i>sur la base de la couronne-papier</i>			
1924 XII. 31 . . .	22.940	23.883	23.466
1925 XII. 31 . . .	17.447	19.929	18.832
1926 I. 31 . . .	16.517	19.747	18.319
II. 28 . . .	16.270	19.428	18.031
III. 31 . . .	15.913	19.275	17.788
IV. 30 . . .	16.148	18.901	17.683
V. 31 . . .	16.300	18.681	17.628
VI. 30 . . .	16.260	18.684	17.612
VII. 31 . . .	16.517	18.728	17.750
VIII. 31 . . .	16.062	18.752	17.562
b) aranykoronaalapon — <i>sur la base de la couronne-or</i>			
1924 XII. 31 . . .	1.56	1.63	1.60
1925 XII. 31 . . .	1.20	1.38	1.30
1926 I. 31 . . .	1.14	1.36	1.27
II. 28 . . .	1.13	1.35	1.25
III. 31 . . .	1.10	1.33	1.23
IV. 30 . . .	1.12	1.31	1.23
V. 31 . . .	1.12	1.29	1.22
VI. 30 . . .	1.13	1.29	1.22
VII. 31 . . .	1.14	1.30	1.23
VIII. 31 . . .	1.12	1.30	1.22

félék és a liszt áresésének. Árpából és zabból augusztusban került az új termésű árú jegyzésre s ez utóbbi jelentősen alacsonyabb

áron került forgalomba. A zabnál ez a különbség csaknem 25%-ot tett. Búzából és rozsból már július végén is az új termésű árú szerepelt az index számításánál, de áresés ennél is jelentkezett. A lisztnél az új termés alacsonyabb árai július végén még nem éreztették hatásukat, augusztusra azonban már jelentékeny áresés mutatkozott, ami az indexszámokra természetesen nem csekély leszorító hatást gyakorolt.

Az ipari anyagok és termékek árváltozásai csak nagyon szűk keretek között mozogtak. Az index itt valamivel emelkedett: 18.728-ról 18.752-re, ez azonban oly csekélység, hogy szinte elhanyagolható (0.1%). Az idetartozó áruk túlnyomó többségénél az árak teljesen változatlanok maradtak.

Aranyra átszámítva a nagykereskedelmi indexet, egy pontos csökkenés mutatkozik 1.23-ról 1.22-re.

A létfenntartási költségek.

Coût de la vie.

Résumé. *L'indice du coût de la vie était 14.538 au 31 août 1926, contre 14.823 fin juillet; donc il a baissé de 1.9%. Là aussi, la diminution était due à la baisse des frais d'alimentation, tandis que les loyers, ainsi que les frais de l'habillement, du chauffage et de l'éclairage n'ont pas changé. La diminution du prix du pain mérite une mention particulière; elle a eu pour cause la baisse de la farine provenant du nouveau froment. Calculé en or, l'indice du coût de la vie a diminué de 1.03 à 1.01. Non compris le loyer, il a baissé de 16.978 à 16.603, respectivement de 1.18 à 1.15.*

A létfenntartási költségek indexszáma augusztus hó folyamán 1.9%-kal csökkent, tehát valamivel nagyobb mértékben, mint a nagykereskedelmi árak átlagos indexszáma. Az indexszám augusztus 31-én — az 1913. évi átlagos költségeket eggyel véve egyenlőnek — 14.538 volt, míg júliusban még 14.823. Ebben a számban a lakásbér költségei is bentfoglaltatnak. Az indexszám csökkenését augusztusban kizárólag az élelmezési költségek olcsóbbodása idézte elő, mert a többi elsőrendű fontossággal bíró szükségleteknek, így a ruházkodásnak, fűtésnek, világításnak és a lakásnak a költségei változatlanok maradtak. Az irányzat tehát általában követte a nagykereskedelmi árak alakulásánál is észlelt tendenciát.

Különösen számottevő volt a kenyérnek a búza- és a lisztárak csökkenésével kapcsolatos áresése. A legáltalánosabban fogyasztott félbarna kenyér ára 700 koronával esett 6900 K-ról 6200 K-ra. Ez a 10%-ot meghaladó áresés kétségkívül kedvező natást gyakorolt. Körülbelül ily arányban kisebbedett a háztartásokban használt főzőliszt ára is. A liszt és kenyérárak mellett említhető a tejnek és a vajnak, továbbá egyes főzelékféléknek az ár-

Egy négytagú munkáscsalád heti kiadásainak alakulása index-számokban.

Formation des dépenses hebdomadaires d'une famille ouvrière de 4 membres, en nombres-indices.

(1913 = 1).

Időpont Epoque	Élelmezés Alimentation	Ruházat Habillement	Fűtés és világítás Chauffage, éclairage	Lakás Logement	Összes hetiköltség Frais hebdomadaires totaux	Összes hetiköltség a lakásbér nélkül Frais hebdomadaires totaux sans le loyer
a) Papírkorona alapon Sur la base de la couronne-papier						
1924 XII/31	21322	24435	17998	3697	17103	21834
1925 XII/31	16714	19024	18094	6597	14743	17306
1926 I/31	16087	19024	18094	6597	14418	16879
II/28	16471	18552	17926	6960	14625	17037
III/31	16668	18552	17926	6960	14728	17172
IV/30	16322	18502	17674	6960	14512	16889
V/31	16122	18273	17674	7975	14623	16714
VI/30	16298	18273	17590	7975	14704	16822
VII/31	16546	18273	17506	7975	14823	16978
VIII/31	15997	18273	17506	7975	14538	16603
b) Aranykorona alapon Sur la base de la couronne-or						
1924 XII/31	1.45	1.66	1.23	0.25	1.16	1.49
1925 XII/31	1.15	1.31	1.25	0.46	1.02	1.19
1926 I/31	1.11	1.31	1.25	0.46	1.00	1.17
II/28	1.14	1.28	1.24	0.48	1.01	1.18
III/31	1.15	1.28	1.24	0.48	1.02	1.19
IV/30	1.13	1.28	1.23	0.48	1.01	1.17
V/31	1.11	1.26	1.22	0.55	1.01	1.15
VI/30	1.13	1.27	1.22	0.55	1.02	1.16
VII/31	1.15	1.27	1.21	0.55	1.03	1.18
VIII/31	1.11	1.27	1.22	0.55	1.01	1.15

esése. Teljesen változatlan maradt a legtöbb húsfajtának, a hüvelyeseknek és a cukornak az ára, míg ezzel szemben a tojás számottevően drágult. Végeredményben az élelmezési költségeinek indexszáma 3.3%-kal volt alacsonyabb augusztus végén, mint egy hónappal azelőtt.

Ha a létfenntartási költségek indexszámát a még mindig mesterségesen leszorított lakás-

bér figyelmen kívül hagyásával számítjuk ki, az augusztusi index 16.603 volt az előző havi 16.978-cal szemben. Aranykoronára átszámítva a létfenntartási költségek indexszámát, augusz-

tus folyamán a lakásbérrel együtt számított index 1.03-ról 1.01-re esett, a lakásbér nélkül számított index pedig 1.18-ról 1.15-re csökkent.

A pénzügyi betétek.

Dépôts en banque.

Résumé. *L'effectif des dépôts en banque placés à la Caisse d'épargne postale et aux 13 principaux établissements de crédit de Budapest ayant augmenté de 21.4 millions de couronnes-or en août dernier, les dépôts ont atteint 566.8 millions de couronnes-or. De l'accroissement, 6.5 millions revenaient aux dépôts d'épargne et 14.9 millions aux dépôts sur comptes-courants; les premiers se sont élevés à 176.9 millions de couronnes-or; les derniers, à 389.9 millions. Avec l'accroissement d'août, les dépôts d'épargne font 20.4% de l'effectif de 1913, et les dépôts sur comptes-courants, 52.8%.*

A pénzügyi betétek augusztus havában öröndetesen emelkedtek. A postatakarékpénztárnál és a budapesti 13 legnagyobb pénzügyintézetnél elhelyezett betétek álladéka egy hónap alatt 21.4 millió aranykoronával gyarapodott, kevesebbel ugyan, mint az előző hónapban, mikor a gyarapodás 29.4 millió aranykoronát tett ki, de mégis számottevően erősebben az előző 6 hónap átlagánál. E két hónap alatt összesen 50.8 millió aranykoronát kitevő új betétet helyeztek el a szóbanforgó pénzügyintézeteknél. Hogy e szám mily kedvező, különösen kitűnik abból, hogy míg az év első hat hónapjában a betétek összesen csak 66.1 millió aranykoronával gyarapodtak, a júliusi és augusztusi, tehát 2 havi gyarapodás összege megközelíti az előző fél esztendő összes szaporulatát. Az év első felében a betétek átlagos havi szaporulata csak alig 11 millió aranykoronát ért el, míg — mint láttuk — a következő két hónapban meghaladta az új betétek átlagos összege a 25 millió aranykoronát, közel két és félszeresen mulva felül az előző fél év új betéteinek átlagos havi összegét. De felülmúlja úgy a júliusi, mint az augusztusi gyarapodás az 1925. év átlagos havi betétszaporulatát is.

Az augusztusi betétszaporulatból 6.5 millió aranykorona esett a takarékbetétekre és 14.9 millió aranykorona a folyószámla-

A betétek alakulása.

Formation des dépôts.

Megjelölés <i>Désignation</i>	1925	1 9 2 6			
	decemb. <i>fin déc.</i>	június <i>fin juin</i>	július <i>fin juil.</i>	aug. <i>fin août</i>	
	h ó v é g é n				
a) millió aranykoronában <i>en millions de couronnes-or</i>					
Takarékbetétek — <i>Dépôts d'épargne</i>	123·4	158·3	170·4	176·9	
Folyószámlabeté- tek — <i>Dépôts sur</i> <i>comptes-courants</i>	326·5	357·7	375·0	389·9	
Együtt — <i>Ensemble</i>	449·9	516·0	545·4	566·8	
b) index-számokban — <i>en nombres-indices</i> (1913. évi álladék = 100) — (<i>Effectif de 1913 = 100</i>)					
Takarékbetétek — <i>Dépôts d'épargne</i>	14·3	18·3	19·7	20·4	
Folyószámlabeté- tek — <i>Dépôts sur</i> <i>comptes-courants</i>	44·2	48·4	50·8	52·8	
Együtt — <i>Ensemble</i>	28·1	32·1	34·0	35·3	

betétekre. Az előbbieket teljes összege így 170.4 millió aranykoronáról 176.9 millió aranykoronára, az utóbbiaké 375.0 millió aranykoronáról 389.9 millió aranykoronára emelkedett. E betétek összes állománya ezzel meghaladja az 566 millió aranykoronát. 1924 június 30. óta, ahonnan a szanalási időszak kezdete tulajdonképpen számítható, a betétek szaporulata csaknem eléri az 500 millió aranykoronát és az akkori 76.7 millió aranykoronát kitevő csekély betétállomány 26 hónap alatt 19 milliót megközelítő átlagos havi növekedéssel csaknem 7¹/₂-szeresére emelkedett.

Az augusztusi növekedéssel együtt a takarékbetétek álladéka elérte az 1913. évi állomálynak 20.4%-át, a folyószámlabetéteknél pedig ugyanez az arányszám 52.8%-ra emelkedett. A betétek együttes álladéka augusztus végén 35.3%-át tette az 1913. évinek.

A részvények értéke.

Valeur des actions.

Résumé. En août dernier, le nombre-indice du cours des *valeurs cotées à la Bourse de Budapest* a augmenté d'une manière assez considérable. En ne tenant compte des changements de capitaux que jusqu'à la limite des droits de priorité d'achat affectant l'effectif d'actions de 1913, l'indice de la Bourse a monté de 10·3 à 12·0, ce qui signifie qu'au 31 août, les actions faisaient 12% de leur valeur d'avant-guerre, contre seulement 10·3% fin juillet. La hausse des cours a porté, sans exception, sur toutes les catégories d'actions. Si l'on tient compte des changements de capitaux non seulement jusqu'à la limite des droits de priorité d'achat touchant l'effectif d'actions de 1913, mais aussi en leur ensemble, — c'est-à-dire, si l'on proportionne la force en capital des entreprises par actions à celle d'avant-guerre, — on voit que le nombre-indice est passé de 14·8 à 17·3.

A budapesti tőzsdén jegyzett értékpapirok árfolyamhullámzását jelző indexszám — tőzsde-index — augusztus hó folyamán számottevően emelkedett. Ha az indexszámot oly módon számítjuk ki, hogy az 1913. év óta bekövetkezett tőkeváltozásokat csak az 1913. évi részvényállományt érintő elővételi jogok határáig vesszük figyelembe, az ily módon számított indexszám augusztusban 10·3-ról 12·0-ra emelkedett. Ha tehát a részvényes az 1913. évben bizonyos összegű tőkét befektetett, az a tőke 1926 augusztusának utolsó tőzsdei napján 12%-át érte eredeti értékének, míg az előző hónap végén csak 10·3%-át. Ez 16·5%-os árfolyamemelkedésnek felel meg.

Az árfolyamemelkedés kiterjedt a részvények összes kategóriáira. A legnagyobb arányú emelkedést a vasművek és gépgyárak részvényei mutatták 26·7%-kal, de nem sokkal maradtak el a cukorgyárak részvényei sem, melyek 25·4%-kal javítottak árfolyamukon. Elérte vagy meghaladta az árfolyamemelkedés a 20%-ot a gáz- és villamossági vállalatok, a gőzmalmok, valamint a biztosító-

Részvényindex.

Indice d'actions.

(1913 = 100).

Megjelölés Désignation	1925	1 9 2 6			
	XII. 31 31 déc.	VI. 30 30 juin	VII. 31 31 juil.	VIII. 31 31 août	
a) Az 1913. évi részvényállományt érintő változások számbavételével a) En tenant compte des changements affectant l'effectif d'actions de 1913.	10·2	10·1	10·3	12·0	
b) Az összes tőkeváltozások számbavételével b) En tenant compte des changements totaux de capitaux	14·0	14·6	14·8	17·3	

társaságok és a könyvnyomdák részvényeinél. Átlagon felül volt a bankrészvények árfolyamának emelkedési aránya is. Ezzel szemben csak kisarányú árfolyamemelkedést mutattak a textilipari vállalatok (2%), a szállodák és gyógyfürdők részvényei (5·5%) és az átlagos emelkedési arány alatt maradt a takarékpénztárak, bányák és téglagyárak, közlekedési vállalatok, sörgyárak és szeszipari vállalatok, a vegyészeti vállalatok, valamint a különféle vállalatok csoportjában összefoglalt részvénytársaságok részvényeinek az árfolyamemelkedése is. Az augusztus 31-i állapot szerint leginkább megőrizték értéküket az 1913. évi értékhez viszonyítva a gáz- és villamossági vállalatok (59·3%) és a cukorgyárak (52·4%). Legkevesebbet érnek a biztosítótársaságok részvényei, melyek csak 3·6%-át, és a takarékpénztárak részvényei, melyek 3·9%-át érik akkori értéküknek.

Ha a tőzsdeindexet oly módon állapítjuk meg, hogy a tőkeváltozásokat nemcsak az 1913. évi részvényállományt érintő elővételi jogok határáig, hanem teljes egészükben vesszük számba, vagyis a részvénytársaságok tőkeerejét viszonyítjuk a háború előttihez, az ily módon számított arányszám augusztus hó folyamán 14·8-ról 17·3-ra emelkedett.

Fizetésképtelenségek.

Insolvabilités.

Résumé. En août les données des insolvabilités ont continué à montrer une diminution. Se manifestant à chaque forme des insolvabilités, cette diminution a été de 20% pour l'ensemble des nouveaux cas, amélioration sensible par rapport au mois précédent.

En comparaison de juillet, ni la part proportionnelle des principaux groupes de pro-

fession, ni celle de Budapest et de la province, n'ont présenté de changement essentiel.

Le décroissement des cas clos, ainsi que le fait qu'entre les modes de terminer les insolvabilités, la proportion des clôtures par accord allait en augmentant, montrent qu'une certaine détente s'est produite dans la crise du crédit.

I. 1926 augusztus havában előfordult új fizetésképtelenségek.

I. Nouvelles insolvabilités en août 1926.

Foglalkozási főcsoport <i>Groupe de profession</i>	Az OHE-nél, ill. PK-nál bejelentett						A bíróságnál nyitott						Összes új esetek <i>Nouvelles insol- vabilités en- semble</i>		Az összes új egyes- ségek — <i>Nouveaux concordats</i> száma <i>nombre</i>
	magánegyes-ségek — <i>Concordats privés</i>			kényszeregyességek — <i>Concord. judic.</i>			kényszeregyességek <i>Conc. judic. ouverts devant les tribunaux</i>								
	déclarés à l'OHE,*) respectiv. à la PK.**)														
	száma — <i>nombre</i>	aktívái <i>actif</i>	passzívái <i>passif</i>	száma — <i>nombre</i>	aktívái <i>actif</i>	passzívái <i>passif</i>	száma — <i>nombre</i>	aktívái <i>actif</i>	passzívái <i>passif</i>	aktívái <i>actif</i>	passzívái <i>passif</i>				
	száma	millió kor. — <i>en millions de cour.</i>		száma	millió kor. — <i>en millions de cour.</i>		száma	millió kor. — <i>en millions de cour.</i>		millió kor. — <i>en millions de cour.</i>					
Mezőgazdaság — <i>Économie rurale</i>	—	—	—	—	—	—	—	1	268	468	268	468	1		
Budapest . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Ipar — <i>Industrie</i>	2	24.644	30.889	13	3.202	7.656	1	1	38	100	27.884	38.645	17		
Budapest . . .	2	24.644	30.889	4	1.303	2.375	—	—	—	—	25.947	33.264	6		
Kereskedelem — <i>Commerce</i>	16	6.704	13.736	79	15.175	31.313	10	12	3.082	6.068	24.961	51.117	117		
Budapest . . .	4	4.936	9.534	27	8.492	17.079	2	—	—	—	13.428	26.613	33		
Egyéb — <i>Autres</i>	—	—	—	—	—	—	1	3	644	640	644	640	4		
Budapest . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		
Összesen — <i>Total</i>	18	31.348	44.625	92	18.377	38.969	12	17	4.032	7.276	53.757	90.870	139		
Budapest . . .	6	29.580	40.423	31	9 795	19.454	2	—	—	—	39.375	59.877	39		

*) Association générale pour la protection du crédit.

**) Centrale des établiss. de crédit.

Az augusztusi fizetésképtelenségi adatok — mint már a múlt hónapban is, — az előző hónaphoz képest öröndetes csökkenésről számolnak be. Ez a csökkenés a fizetés-képtelenségek minden egyes megnyilvánulási formájánál egyaránt mutatkozik s az összes új eseteket összefoglalva 20%-ot tesz. A passzívák csökkenése ugyan — főként a PK-nál bejelentett két nagyobb fizetés-képtelenségi eset folytán — nem volt olyan arányú, mint az új eseteké, de már a passzíváknak az aktívákat meghaladó többlete nem volt rosszabb arányú, mint az elmúlt hónapban, ami

azt jelenti, hogy az esetek nagyban és egészben nem voltak súlyosabb természetűek.

Az egyes főfoglalkozási ágak részesedési aránya az előző hónaphoz viszonyítva alig mutat változást. A kereskedelem 80—85%-os s az ipar 12—15%-os aránya csaknem állandósulni látszik. Területi megoszlást tekintve, Budapestre esik az eseteknek kb. $\frac{1}{3}$ -a, az aktíváknál és passzíváknál a főváros részesedése azonban jóval nagyobb arányú s 60—70% közt mozog. Ez a jelenség különben minden hónapban tapasztalható volt, amit a nagy ipari és kereskedelmi vállalatoknak a központban

II. Az OHE-nél 1926 augusztus havában lebonyolított magánegyességi eljárások.

II. Concordats terminés à l'OHE*) en août 1926.

Foglalkozási főcsoport Groupe de profession	Egyességgel véget ért tiszta magán- egyességek — Concordats privés clos par accord								Egyességgel véget ért kényszeregyes- ségek — Concordats judiciaires clos par accord								Egyesség nélkül vé- get ért és a bíróság- hoz továbbított kény- szeregyességek — Concord. judic. clos sans accord et en- voyés aux tribunaux				Az összes lebonyoli- tott eljárások — En- semble des concor- dats clos								
	száma — nombre	aktívái actif	passzívái passif	költs. — frais	elfogadott há- nyadai — part acceptée				száma — nombre	aktívái actif	passzívái passif	költségei frais	elfogadott há- nyadai — part acceptée				száma - nombre	aktívái actif	passzívái passif	költségei frais	száma - nombre	aktívái actif	passzívái passif	költségei frais					
					millió koronában en millions de cour.	40% alul — au- dessous de 40%	40%	41 — 60%					61 — 80%	81 — 100%	millió koronában en millions de cour.	40% alul — au- dessous de 40%									40%	41 — 60%	61 — 80%	81 — 100%	millió kor. — en millions de cour.
Bányászat, kohászat — Mines, hauts-fourneaux Budapest . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—						
Ipar — Industrie . Budapest . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	18127	31574	—	8	18127	31574	—						
Kereskedelem — Commerce . . .	8	2361	4885	—	—	—	7	—	1	49	15212	30487	—	—	29	19	—	1	48	7470	18656	—	105	25043	54028	—			
Budapest . . .	3	1550	3007	—	—	—	3	—	—	18	10493	22241	—	—	14	4	—	—	18	3817	11075	—	39	15860	36323	—			
Összesen — Total .	8	2361	4885	—	—	—	7	—	1	49	15212	30487	—	—	29	19	—	1	57	25597	50230	—	114	43170	85602	—			
Budapest . . .	3	1550	3007	—	—	—	3	—	—	18	10493	22241	—	—	14	4	—	—	26	21591	41750	—	47	33634	66998	—			

*) Association générale pour la protection du crédit.

III. A bíróságoknál 1926 augusztus havában lebonyolított kényszeregyességi eljárások.

III. Concordats judiciaires clos aux tribunaux en août 1926.

Foglalkozási csoport Groupe de profession	Egyességgel véget ért esetek Ont été clos par accord									Megszüntetéssel véget ért esetek Ont été terminés par clôture				Más módon vé- get ért esetek Ont été clos autrement				Az összes befejezett kényszeregyességek Ensemble des conc. jud. clos									
	száma — nombre	aktívái actif	passzívái passif	költségei frais	egyességi há- nyadai — part d'accord					száma — nombre	aktívái actif	passzívái passif	költségei frais	száma — nombre	aktívái actif	passzívái passif	költs.-frais	száma — nombre	aktívái actif	passzívái passif	költségei frais						
					mill. kor. en millions de cour.	— 40%	40%	41—60%	61—80%													81—100%	mill. kor. en millions de cour.	száma — nombre	mill. kor. en millions de cour.	száma — nombre	mill. kor. en millions de cour.
Mezőgazdaság — Agri- culture	3	2385	15008	—	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	1) 4	2385	15008	—						
Budapest.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Ipar — Industrie	13	4717	7211	398	—	4	4	1	1	5	265	709	40	—	—	—	—	1) 18	4982	7920	438						
Budapest.	13	4717	7211	398	—	4	4	1	1	3	254	676	40	—	—	—	—	16	4971	7887	438						
Kereskedelem — Commerce	21	8341	17615	1294	1	15	3	—	2	6	1183	2416	97	—	—	—	—	27	9524	20031	1391						
Budapest.	11	4282	8539	1212	1	8	—	—	2	3	875	1842	86	—	—	—	—	14	5157	10381	1298						
Egyéb — Autres	1	60	379	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	60	379	—						
Budapest.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—						
Összesen — Total	2) 38	15503	40213	1692	1	19	7	1	4	12	1448	3125	137	—	—	—	—	50	16951	43338	1829						
Budapest.	3) 24	8999	15750	1610	1	12	4	1	3	6	1129	2518	126	—	—	—	—	30	10128	18268	1736						

1) Egy esetről az aktívák és passzívák összege ismeretlen. — Pour 1 cas, le montant des actifs et des passifs est inconnu.

2) 6 esetben az egyességi hányad ismeretlen. — Pour 6 cas, la part d'accord est inconnue.

3) 3 esetben az egyességi hányad ismeretlen. — Pour 3 cas, la part d'accord est inconnue.

IV. A bíróságoknál 1926 augusztus havában megszüntetett csődök.

IV. Faillites cessées aux tribunaux en août 1926.

Foglalkozási főcsoport <i>Groupe de profession</i>	A felosztással <i>Cessées par répartition</i>	Vagyonhiány miatt <i>Cessées faute d'actif</i>	Egyéb módon <i>Cessées autrement</i>	Az összes <i>Total</i>	Az összes megszüntetett csődöknél <i>Ensemble des faillites cessées</i>			
					<i>Créances</i>		hitelezők- nek fizet- tetett — a <i>été payé aux cré- anciers</i>	felmerült költségek <i>frais</i>
					I. <i>de Ire</i>	II. <i>de IIe</i>		
					oszt. követelések <i>classe</i>			
megszüntetett csődök száma					millió koronában <i>en millions de couronnes</i>			
Ipar — <i>Industrie</i>	—	4	—	4	9	61	—	7
Budapest	—	3	—	3	6	59	—	7
Kereskedelem — <i>Commerce</i>	—	9	1	10	109	194	—	25
Budapest	—	2	—	2	21	7	—	12
Összesen — <i>Total</i>	—	13	1	14	118	255	—	32
Budapest	—	5	—	5	27	66	—	19

való tömörülése folytán természetesnek kell tartanunk.

A bíróságnál a tárgyaló hó folyamán a kimutatott 12 eseten kívül még 16 (Budapestben 3) olyan csődneyítés történt, melyeket kényszeregyességi eljárás előzött meg.

A bejelentett új fizetéseképtelenségekhez hasonlóan csökkenést látunk a befejezett eseteknél is. A különböző fórumok előtt befejezést nyert fizetéseképtelenségi esetek száma 178 volt az előző havi 232 esettel szemben. Kedvező jelenségnek mondható, hogy az OHE-nél létrejött egyességek egyességi hányadai a tárgyaló hó folyamán egy esetben sem voltak

40%-nál alacsonyabbak, míg az előző hónapban túlnyomórészt 40%-os vagy azon aluli quótákat sikerült csak biztosítani.

A bíróságnál befejezett kényszeregyességek elfogadott hányadainál is tapasztalható különben az ezirányú javulás. Hasonlóképpen kedvező tünetnek kell tartanunk azt, hogy a bíróságoknál befejezést nyert kényszeregyességek sokkal nagyobb része fejeződött be egyesség létrehozása által augusztusban, mint az előző hó folyamán. Súlyosabb képet csupán a befejezett csődesetek mutatnak, melyek egy kivételével vagyonhiány miatt szüntek meg.

© KONZULI JELENTÉSEK ©

Ausztria.

Autriche.

A bécsi m. kir. követség 1925. évi gazdasági jelentése.

Az 1924. évi súlyos gazdasági krízis a következő évre is átnyult és a munkanélküliség rendkívüli emelkedésében, a fizetéseképtelenségek aránytalan nagy számában, valamint az értékpapírpiacon állandó depressziójában jutott kifejezésre. Ausztria gazdasági életének kórtüneteivel szemben kedvező tünet a kamatláb csökkenése, a jegybank szilárd helyzete, a takarékbetétek és adóbevételek állandó növekedése, valamint a jó terméseredmény.

Az inflációról a deflációra való átmenet a gazdasági életben mindenütt súlyos megrázkódtatásokat okozott és nagy áldozatokat igényelt. Ausztriának gazdasági krízise nem különleges ausztriai tünet, hanem az Európára nehezedő gazdasági válsággal összefüggő

jelenség. A nemzetközi gazdasági életben észlelhető nehézségeken kívül különösen hátrányos tényező Ausztriában az a körülmény, hogy az ország gyár-ipara, amely a háború előtt nagy belső piac részére termelt, most annak csaknem tizedrészével kénytelen beérni, ennél fogva a legtöbb vállalat a jelenlegi viszonyok között a nemzetközi versenyben csak a legnagyobb küzdelem mellett bír érvényesülni. E kedvezőtlen helyzetet még súlyosbítják az összeomlás közvetlenül követő időkben alkotott és túlságig kifejlesztett szociális vívmányok, amelyek a termelésnek elviselhetetlen megterheléséhez vezettek. Amíg Ausztria belpolitikai helyzete a szociális terheknek észszerű revízióját és a termelés teherbíró-

képességéhez arányított mértékre való visszafejlesztését lehetővé nem teszi, addig az ország gazdasági reorganizációjára alig van kilátás. Ausztria gazdasági talpraállásának legsúlyosabb akadály a kétségtelenül az, hogy önönerejéből kell talpraállania. A gazdasági helyzet orvoslására irányuló törekvéseknél eddig mindig túlnyomóan külső segítségre számítottak. A népszövetségi segítség és ellenőrzés Ausztria pénzürtékének stabilizációját és az államháztartási deficit csökkentését eredményezte ugyan, e kedvező tünetek azonban egymagukban nem eredményezhették a gazdasági élet teljes megújódását és így Ausztria gazdaságának gyógyulási folyamata — mihelyt az ország idegen segítséggel eljutott ahhoz a ponthoz, amidőn önerejének teljes megfeszítésével és megfelelő áldozatok árán a neki nyújtott alapon újjáépítéshez kellett volna látnia — megrekedt. A kormány ismét idegen segítséghez volt kénytelen folyamodni és az ipar versenyképtelenségének ellensúlyozására a népszövetség előtt egyedüli gyógyszerként a preferenciális vámok kérdését vetette fel. A nemzetek szövetsége az év nyarán kiküldte W. T. Laytont és Ch. Ristet, akik Ausztria gazdasági helyzetét és a fejlesztési lehetőségeket alapos tanulmány tárgyává tették és a népszövetségi tanácshoz intézett jelentésükben az ország helyzetéről beszámoltak. Jelentésük oda konkludált, hogy Ausztria gazdasági felélesztésének előfeltételét a szomszéd-államok vámpolitikájának megváltoztatása képezi. Mindamellet a preferenciális vámok eszméje a szeptemberi genfi tárgyalások folyamán elejtetett. A kedvezményes vámrendszer eszméjének elejtése után, Ausztriának új alapon kellett az államokkal való megegyezést megkísérlnie.

Minthogy Ausztria a gazdasági alapfeltételek további kiépítésénél a népszövetség segítségére nem számíthatott, az eddigivel szemben másirányú törekvésekre kényszerült. Az elmúlt év utolsó hónapjaiban szükségyszerűen beállott irányváltozás adja meg Ausztria új gazdasági orientációjának jellegét. Az e célra szükséges, tágabb keretekre szabott gazdasági program azonban hiányzott. A kormány ilyen program megállapítására ankétet hívott össze, amely azonban az év végéig nem készült el munkájával. A pártok és a gazdasági szervezetek külön-külön programokkal léptek fel. Mindezen programokban kifejezést nyer az a felfogás, hogy most már cselekedni kell és az osztrák gazdaságon az országban magában, függetlenül a külföldtől kell segíteni. E programok minderősebben hangsúlyozzák az autonóm vámtarifa revíziójára irányuló kívánságot is.

Östermelés.

Mezőgazdaság. Az 1923. évi népszámlálás adatai szerint Ausztria lakosságának több mint fele 2000 lakón aluli községekben él és a lakosság önálló keresettel bíró részének körülbelül fele mezőgazda-

sággal foglalkozik. Ennek ellenére Ausztria mezőgazdasága távolról sem érte még el azt a fokot, amelyre fejleszthető volna.

Ausztria művelésre alkalmas földjéből még 480.000 hektár terméketlen, azonban kellő javításokkal nagyrészt művelésre alkalmassá tehető. Talajjavítások által hozzávetőleg 385 millió aranykorona, tehát a kereskedelmi mérleg passzívuma negyedének megfelelő értékű termékek volnának még termelhetők. Ezidőszerint a mező- és erdőgazdaság évi együttes összhozama a nemzeti jövedelemnek alig egyharmadát teszi ki.

A monarchia összeomlása Ausztria mezőgazdaságát az eddiginél sokkal nagyobb jelentőséghez juttatta, úgyhogy a mezőgazdaság fejlesztése és belterjesebbé tétele az ország életkérdését képezi.

A földterület művelési ágak szerint a következőképpen oszlott meg:

Szántóföld	18.699 km ² , az összterület	22·3%-a
Rét	10.122 " " "	12·1 "
Legelő	13.546 " " "	16·1 "
Kert	773 " " "	0·9 "
Szőlő	395 " " "	0·5 "
Erdő	31.665 " " "	37·8 "
Terméketlen terület	8.622 " " "	10·3 "
Összesen 83.822 km ² =		100·0%

Legfejlettebb a mezőgazdasági termelés Alsó- és Felső-Ausztriában, valamint Burgenlandban, míg az ország nyugati részének hegyes volta miatt ott kevés a művelés alatt álló föld. A művelt föld túlnyomó része kiscgazdák tulajdonában van, a nagybirtok aránya csak 6%, míg az erdők túlnyomó részben az állam és a községek tulajdonát képezik. Ausztria mezőgazdaságát tehát nem befolyásolhatja az ország keleti szomszédainál oly fontos szerepet játszó földosztási probléma. A mezőgazdasági üzem kellő fejlesztését nagymértékben hátráltatják viszont a tetemes szociális terhek. Azonkívül a nagyobb iparral bíró és gyárvárosokhoz közel eső vidékeken, a mezőgazdasági munkások munkaintenzitása is az ipari munkásokkal való kontaktus következtében csökkent.

Ausztria mezőgazdasága a háborús idők káros következményeit már javarészt kiheverte és most már határozottan fellendülő tendenciát mutat; a művelés alatt álló terület emelkedett és a háború előtti nagyságot is már megközelítette.

A bevetett terület 1924-ben és 1925-ben a túloldali táblázat szerint alakult.

Az 1925. évi rendkívüli jó termés az ország gazdaságának nagyon kedvező tényezője volt. A terméseredmény az előző évet tetemesen felülmul, úgyhogy Ausztria 1925. évi terméséből a rozs, zab és árpa a belföldi szükségletet fedezi, sőt még felesleg is marad kivitelre, a búzabehozatal pedig csök-

Termény	1924-ben	1925-ben	1913-hoz		1924-hez	
	hektárban		viszonyítva %-ban			
Búza	195000	197200	—	16·6	+	1·1
Rozs	375390	381000	—	11·4	+	1·5
Arpa	138054	143700	—	9·4	+	4·1
Zab	308614	331000	—	8·5	+	7·2
Tengeri . . .	59591	56100	—	11·4	—	5·9
Burgonya . .	167437	173200	+	1·5	+	3·4
Cukorrépa . .	18675	20700	—	17·4	+	10·8

kenni fog. A termés a kereskedelmi mérlegre igen kedvező befolyással lesz. A tengeri-, burgonya- és cukorrépatermelés is az előző évnél szintén tetemesen jobbnak bizonyult, mindamellett, hogy a tengerivel bevetett terület némiképp csökkent.

Az 1925. évi terméseredmény métermázsákban a következő:

Termény	Termés- mennyiség	Hektá- ronkénti átlag- termés	1913-hoz		1924-hez	
	mm-ban		viszonyítva ‰-ban			
Búza . . .	3,260.000	16·5	—	7·0	+	41·1
Rozs . . .	6,245.000	16·4	—	1·4	+	51·8
Arpa . . .	2,331.000	16·2	+	5·4	+	48·5
Zab	4,999.000	15·1	+	39·0	+	35·4
Tengeri . .	1,199.000	21·4	+	16·5	+	26·9
Burgonya .	22,300.000	128·8	+	39·0	+	35·4
Cukorrépa	5,476.000	264·5	—	9·6	+	26·4

A mezőgazdasági termelés különösen az utolsó évben emelkedett feltűnően. Így pl. az 1919-ben 791.909 mm-t kitevő cukorrépatermés 1925-ben 5,476.000 mm-ra emelkedett és ennek megfelelően a cukortermelés is a belföldi szükséglet 18%-a helyett annak több mint felét fedezi. A fogyasztásra kerülő tej az 1919. évi 26.000 literrel 1925-ben már 226.000 literre emelkedett.

A gazdasági termelés belterjesebbé tétele első sorban nagyobb beruházásokat igényelt, az osztrák kormány fő törekvése tehát megfelelő mezőgazdasági hitelek biztosítására irányult. Sikert is elérni, hogy főleg tejgazdasági célokra a népszövetségi hitelből bizonyos összegek kilátásba helyeztetek, melyek magassága azonban 1925 végén véglegesen még nem volt megállapítva.

E kedvező tünetek ellenére Ausztria mezőgazdasága 1925-ben is állandóan nagy nehézségekkel küzdött. A bérek, adók és szociális terhek nagymértékű emelkedése mellett a mezőgazdasági termékek árszínvonala az elmúlt év folyamán erősen esett.

Az állat-, tej- és borárak is tetemesen estek. Ennélfogva nemcsak az adók és a szociális terhek progresszivitása miatt a legkedvezőtlenebb helyzetben levő gazdasági nagy üzemek, hanem a közép- és kisbirtokosok is nagy kárt szenvedtek és egyrészüket az eladósodás veszélye fenyegeti.

A cukor világpiaci áralakulása súlyos hatással volt a cukorrépatermelésre, Ausztriának az utóbbi években sokat ígérően fellendült a mezőgazdasági ágára. Az 1924. évben 18.675 hektárt kitevő bevetett terület 1925-ben 20.700 hektárra emelkedett, Ausztriának hét cukorgyára pedig az idei kampányban a múlt évben feldolgozott 4,466.119 mm-val szemben 4,870.000 métermázsá cukorrépát dolgozott fel; a cukortermelés 753.431 mm-ról 763.000 mm-ra emelkedett. Még Ausztria 1924-ben belföldi szükségletének csak 40%-át bírta fedezni, 1925-ben annak már 60%-át fedezhette. A cukorrépatermelés szép fejlődése nagyrészt beható propagandára és megfelelő oktatásra vezethető vissza, melyek eredményeképpen a kisgazdatermelők fokozottabb mértékben foglalkoztak ezzel a termelési ággal, úgyhogy az elmúlt évben a termésnek 54%-a kisgazda földekről eredt.

A cukor világpiaci ára erős esésének előrelátható következménye a cukorrépatermelés erős visszafejlődése lesz, ami, tekintve a cukorrépatermelésnek a mezőgazdasági színvonalat emelő előnyeit, továbbá az esetleg bekövetkező fokozottabb cukorbehozatal gazdasági hátrányait, Ausztriára nézve nagy kárt fog jelenteni. Az érdekelt gazdakörök a cukorrépatermelés eddigi mértékben való fenntartása érdekében a cukoradó és cukorvám emelésére, a cukorár emelése céljából pedig termelési segélyek rendszerezésére törekedtek.

Ausztria mezőgazdaságának még nagyon fejleszthető termelési ága a *tejgazdaság*. Az osztrák kormány e termelési ágat a népszövetségi kölcsönből szabadon adandó hitelek felhasználásával szándékozik fejleszteni. A termelés már eddig is annyira emelkedett, hogy az elmúlt évben a főfogyasztó, Bécs város, csaknem teljes szükségletét képes volt fedezni. A vaj- és sajftermelés pedig már oly mérvben fejlődött, hogy kilátás van arra, hogy a tervbevett 40 tejgazdaság felállítása és üzembehelyezése és a jelenleg 1,074.000 darabra rúgó tehénállomány további növelése után az eddig e cikkekben fennállott és az osztrák kereskedelmi mérleget erősen terhelő behozatal a jövőben is mindjobban csökkenni fog.

Az *állattenyésztés* 1925-ben kielégítően fejlődött és a háborús évek alatt erősen szenvedett állatállomány kellő felfrissítése ez évben is szép eredménnyel haladt, azonban Ausztria még távol áll attól, hogy hússzükségletét maga fedezni képes volna. Jóllehet utóbbi időben haszonállatszámolás nem történt, bizonyos, hogy az állomány 1925-ben a háborúelőtti magasságot már csaknem elérte.

A *marhatenyésztés* a tenyészállatok gondos megválasztása folytán mind mennyiségben, mind minőségben jól fejlődött, aminek hatása különösen az állandóan emelkedő tejtermelésben mutatkozik. A lótenyésztés a lefolyt évben fejlődő irányban haladt.

A sertésenyésztés a háború előtti állapotot már megközelítőleg elérte. A kellő tápanyag hiánya azon-

ban még 1925-ben is érezhető volt, amiért is a tenyésztés még nem mutathatott fel teljesen kielégítő eredményt. A sertésenyésztésnek is a háborúelőtti helyzethez képest lényegesen változott termelési viszonyokhoz kell alkalmazkodnia. A tenyésztők törekvése ezért általánosan inkább a németországinemesített sortéshez hasonló átlagos faj felnevelésére irányul.

A juhtenyésztés, amely az elmúlt évben nem mutatott fel különös haladást, főleg az alpesi vidékeken bir különösebb jelentőséggel. Ügyszólván kizárólag az odavaló és igénytelen alpesi juh tenyésztetik, mely mind húsmínősége, mind különösen lodenszövetek készítésére nagyon alkalmas gyapjúja miatt, nagy értékkel bír.

A baromfitenyésztés a reáfordított különös gondnak megfelelően jól fejlődött. A nyár folyamán Bécsben rendezett baromfikiállítás az osztrák baromfitenyésztés határozott haladásáról tanuskodott.

A méhtenyésztés az utolsó években, különösen 1924-ben erősen szenvedett és ennél fogva 1925-ben nagyobb eredményeket nem mutathatott fel.

A haltenyésztés főleg a kellő tenyészanyag hiánya miatt a háború alatti és utáni idők kárait még nem heverte ki. A hiány pótlásáról haltenyésztési intézetek felállítása által gondoskodás történt.

Ausztriának 1925. évi *gyümölcstermése* általánosan az utótél késői fagyait szenvedte. Különösen szenvedtek a későn érő gyümölcsfajok, így a szilva, alma és körte. A termésátlag nem volt kedvező. Megjegyzendő azonban, hogy Ausztria fogyasztása szempontjából az osztrák gyümölcstermés kisebb fontossággal bír, mivel a fogyasztás túlnyomóan behozatal útján fedeztetik.

A *mezőgazdaság fejlődésére* irányuló kormányakciónak sikerült a lefolyt évben műtrágya és különböző vetőanyag beszerzésére a népszövetségi kölcsönből 5 millió schillinget a maga részére kieszközölni. Ily módon 2910 vagon műtrágya és 113 vagon vetőanyag volt az ország mezőgazdaságának juttatható.

Mind az állam, mind az egyes országok részéről különös gond fordítottatott a talajjavításra, árterületek szabályozására és vizenyős talajrészek kiszáritására. 1925-ben talajjavítások útján 3600 ha-nyi területet nyert az ország.

A gazdasági gépek használatának terjesztését mintatelepek létesítése, szövetkezetek alakítása és olcsó beszerzési hitelek nyújtása által tették lehetővé.

Erdőgazdaság. Ausztria erdőségeinek túlnyomó része az állam és nagybirtokosok tulajdonát képezi. Az állam eddig még nem tudta 400.000 ha-t meghaladó erdőbirtokait jövedelmezővé tenni. Egyrészt nagy teherként nehezedik az erdőgazdaságra az összeomlás előtti nagyterjedelmű erdőgazdaságokhoz szabott és az összezsugorodott, sokkal kisebb erdőbirtokhoz képest túlnagy személyzeti létszám, valamint a mai Ausztria területén levő erdőségekben a kiscgazdák javára nagymértékben fennálló szolgalmi

jogok. Azonkívül az állam kénytelen a fafeldolgozó ipart védeni és nem üzheti a jövedelmezővé tehető fakivitelt az erdőgazdaság szempontjából kívánatos mértékben.

A kormány az állami erdőgazdaságot kereskedelmi alapon való átszervezés által akarta jövedelmezőbbé tenni. Az átszervezés az elmúlt évben megtörtént, hatásai ugyan még nem észlelhetők, valószínű azonban, hogy a jövedelmezőség emelése ez intézkedés által sem fog sikerülni, mivel lényegileg tulajdonképpen minden a régiben maradt.

Bányászat. Az 1925. évi gazdasági válság a bányászatra is kihatott, mindamellett a köszénbányászat hozama az előző évvel szemben 8%-kal emelkedett. A külföldi verseny a bányaipart is befolyásolta: a kivitel, különösen a külföldi dumping-árak miatt, csak az önköltségnél is alacsonyabb árak mellett volt lehetséges. Az üzemek állományának fenntartása érdekében a vashányászat kénytelen volt nagyobb külföldi megrendeléseket elfogadni, amelyeknél az elért árak távolról sem fedezték az üzemköltségeket. A magas szociális kiadások a bányászatra is súlyos megterhelést képeztek, az általános tökehiány miatt pedig az üzemeknél kívánatos beruházások és tőkéletesítések alig voltak eszközölhetők.

A belföldi szénfogyasztás 1925-ben az előző évi 8,687.143 tonnáról 8,429.416 tonnára esett, tehát 3%-kal csökkent. A fogyasztásból köszénre 4,397.967 tonna, barnaszénre 3,518.041, koksza 513.408 tonna jutott. A belföldi széntermelés Ausztria fogyasztásának 37,5%-át fedezte és így a külföldi behozatal még mindig elég magas maradt.

Barnaszén. Az Alsó- és Felső-Ausztriában, Stájerországban, Karintiában, Tirolban és Vorarlbergben lévő összesen 77 bánya barnaszéntermelése 1925-ben 30,586.560 (1924-ben 27,858,160) métermázsa volt, tehát 2,728.400 métermázssával több, mint az előző évben.

Köszén. Legjelentősebb köszénbánya Grünbach am Schneeberg; az alsó- és felsőausztriai 15 üzem 1925. évi összhozama 1,443.890 (1924-ben 1,719.590) métermázsa.

Réz. A Salzburgban és Tirolban fekvő bányák 1925. évi termelése 803.580 (1924-ben 720.289) métermázsa ráugrott.

Ólom- és horgany. A Karintiában, Tirolban és Salzburgban fekvő 5 üzem 1925-ben összesen 128.526 métermázsa ólmot és 14.853 métermázsa ónércet termelt.

Kén. Stájerország, Salzburg és Tirol bányái 1925-ben 194.129 métermázsa ként termeltek.

Higany csak egy tiroli üzemben, mindössze 60 métermázsa mennyiségben termeltetett.

Arany. A Salzburgban fekvő rathausbergi bánya termelése kellő beruházási tőke hiányában alig fedezi az üzemi kiadásokat. A múlt évi hozadék csak 66 kg arany, 285 kg ezüst és 1.000 mm arzén volt. Kellő beruházások mellett azonban a napi termelés 1.000 tonna ércre volna emelhető.

Ipar.

Ausztria ipara az elmúlt évben nagy nehézségekkel küzdött, ami a munkanélküliség folytonos emelkedéséből is kitűnik. A válságos helyzet oka a kedvezőtlen piaci viszonyokban, főleg pedig az üzemtőke hiányában rejlik. Az ipar üzemtőkéje a korona elértéktelenedési ideje alatt elsorvadt, a még mindig magas kamatláb mellett pedig újabb beruházások csak nagyon nehezen és csak elvétve eszközölhetők. Hosszúlejáratú törlesztéses hitelek szerezni nem lehet, úgyhogy az üzemek versenyképességének fenntartása és emelése érdekében szükséges modernizálások eszközzése sem lehetséges. A nagyobb üzemek bankösszeköttetések révén rövidlejáratú hitelek szereztek ugyan, a hitelszükséglet azonban már csak azért is emelkedett, mert a verseny nemcsak az árú minőségére és árára, hanem a fizetési módzatokra is kiterjedt. Az osztrák ipar gyártmányainak minősége és ára tekintetében kiállhatja a versenyt, de nem képes vevőinek ugyanazokat, vagy még előnyösebb fizetési módzatokat nyújtani, mint amilyeneket gazdagabb országok gyárai megadnak. A nagyiparnál még sokkal kedvezőtlenebb helyzetben voltak az ipari közép- és kisüzemek.

Az ipari fejlődés megbénításához a folyton növekvő szociális terhek is nagymértékben hozzájárultak. Az elmúlt gazdasági évben a munkanélküliség Ausztriában ijesztő mértéket öltött. A munkanélküliek túlnyomó része a munkanélküliségi biztosítási törvény túlságosan messzemenő határozmányai következtében állandóan a munkanélküli segély élvezetében maradnak, amelynek fedezésére a biztosítási járulékok sem bizonyultak elegendőnek, minélfogva az ipar az amúgy is magas béreken felül még 15—20%-os járulékkal terheltetett meg.

A munkanélküli, betegsegélyző, baleset- és nyugdíjbiztosító járulékokon kívül kedvezőtlen hatást gyakoroltak a munkások szabadságolásáról, a munkásállomány fenntartásáról, hadisérültek kötelező munkabafogadásáról, béreknek a kollektív szerződések által való kötelező megállapításáról, a béreknek betegség és szabadságolás esetén való továbbévezetéről, a végkielégítésekről és a hosszú felmondási időről intézkedő törvényes határozmányok. Kétségtelen, hogy Ausztria gyenge gazdasági helyzete miatt nem engedheti meg magának azt, hogy ily messzemenő szociális intézkedésekkel sokkal erősebben megalapozott gazdasággal bíró országokat is felülmuljon.

A munkások több ízben kiereszszakolták a munkabérek felemelését, jóllehet az életfenntartási költségek 1925 folyamán némiképp már stabilizálódtak. Ezek a hátrányok az üzemi eszközök gazdaságos kihasználását hátráltató nyolcórás munkanappal együtt azt eredményezték, hogy számtalan üzem munkásságát beszüntette, illetőleg rövidített munkára kényszerült.

Ausztria iparát ezenkívül a francia frank folytonos esésének hatása is kedvezőtlenül befolyásolta. Ugyanis a francia ipar, különösen a vasipar a piacokon mély árajánlatokkal lépett fel és ezáltal a különben is gyenge konjunktúra rosszabbodását okozta.

Tekintetbe véve, hogy Ausztria több piacát elvesztette, valamint az utódállamok között létesült vámsorompók és az egyes államokban keletkezett új iparágak versenye következtében az ország gyáriparának számos új nehézséggel kellett megküzdenie, elismerésre méltó, hogy az ország ipara mindamellett nagy tevékenységet bírt kifejteni és a textil-, cipő-, fa- és építőiparban beállott tetemes rosszabbodás mellett a vas-, villamossági-, papír- és gépiparban még javulás mutatkozott.

1925-ben a balesetbiztosításra kötelezett ipari üzemek szaporodtak, viszont a gyáraknál a gazdasági válság következtében visszafejlődés volt észlelhető. 1924-ben 39.980 balesetbiztosításra kötelezett üzem volt Ausztriában, 1925-ben ezek száma 41.022-re emelkedett. Növekedett a fémfeldolgozó-, gép-, faárú-, textil-, papír- és élelmiszeripari üzemek száma, ellenben a kő-, föld-, agyag-, üveg-, ruházati-, vegyi- és grafikai ipari üzemek száma megfogyott. A gyárüzemek száma az 1924. év végi 7.190-ről 1925-ben 7.011-re csökkent.

Az egyes iparágak helyzete 1925-ben a következőképpen alakult:

Vasipar. A vastermelés, amely 1924. második felében hanyatlott, 1925-ben fokozódott, viszont az öntődei nyersvastermelés, amely az előző két évben emelkedett, 1925-ben ismét csökkent.

A termelés az év második negyedében volt legerősebb és azután alábbszállt. A nyersvastermelés 1924-ben 266.639, 1925-ben 377.323, az acéltermelés 1924-ben 369.643, 1925-ben 463.578, hengerelt és kovácsolt vasárúk gyártása 1924-ben 293.525, 1925-ben 351.793 tonna volt.

A rossz üzletmenet ellenére több vasöntőde műszaki berendezése tökéletesített, néhány vasöntőde azonban a kedvezőtlen gazdasági helyzet miatt üzemét részben átmenetileg, részben állandóan beszüntette. A vasöntődék foglalkoztatása alig éri el teljesítőképességük 40%-át. Magas vámok és váratlanul beállott vámemelések, valamint egyéb kiviteli korlátozások megnehezítőleg hatottak a termelésre, a külföldi vasöntődék pedig öntvényeiket dumping árakon szállították Ausztriába. Ezek az árak alacsonyabbak voltak, mint az osztrák öntődék előállításának költségei. A kikészítési forgalomnál gyakorolt enyhe ellenőrzés a belföldi termelést károsító burkolt külföldi versenyt lehetővé tette.

Gépipar. Az osztrák gépipar helyzete 1925-ben alig változott, mégis az év vége felé észlelhető tünetek a helyzet rosszabbodására engedtek következtetni. A kivitel az egyes kereskedelmi szerződés-

sekben elért vámengedmények ellenére, főleg a német és cseh-szlovák verseny miatt, nagyon nehéz volt, belföldön pedig a többi iparág kedvezőtlen helyzete és az általános pénzsűke miatt az üzlet szintén pangott.

A mozdonygyárak foglalkoztatása a lefolyt évben nem volt kielégítő. A legtöbb üzem megrendelések hiányában más gépek gyártására tért át. A megrendelések főleg lengyelországi mozdonyok átépítésére és javítására vonatkoztak. Kilátás van azonban arra, hogy a villamosítással kapcsolatban a gyárak hosszabb időre foglalkoztatva lesznek.

A vagongyárak elegendő belföldi megrendeléssel voltak ellátva, a kivitel azonban csekély volt és csak Romániából és a Sz. H. Sz. államból eredő kisebb teherkocsi-megrendelésekre szorítkozott.

A gépkocsigyártásban a személykocsik gyártása kevésbé volt kielégítő, mint a teherkocsiké. A gyárak teljesítőképessége távolról sincsen kihasználva, azonban nagyobb üzembeszüntetések nem fordultak elő. A belföldi piacon az amerikai, francia és olasz gyárak versenye nagyon érezhető, amennyiben a behozatal a belföldi szükségletnek csaknem 35–40%-ára rúg. A kivitel az év vége felé erősen csökkent, mivel a legfontosabb kiviteli ország, Németország vámtételeit október 1-től kezdődőleg csaknem háromszorosra emelte, Lengyelország pedig a behozatalt betiltotta.

A szerszámpar, amely nagyrészt kis üzemeket foglalkoztat, az utódállamok piacának elvesztése miatt 1925-ben is rossz helyzetben volt és ma már alig foglalkoztatja az 1922. évi munkásállomány 50%-át.

A kasza- és sarlóipar az 1924/25. évi idényben válságos helyzetben volt. Ez az iparág, amely kisebb üzemeket is foglalkoztat, a pénzsűke miatt érzékeny veszteségeket szenvedett. A lengyelországi üzlet nagyobb veszteségekkel járt és az oroszországi üzlet sem volt jövedelmező. Az oroszországi kivitel mindazonáltal még fejleszthető. Egyes cégek Németország keleti részében visszanyerték a régi piacokat. A kivitel Cseh-Szlovákia felé kedvező, Magyarország és a Sz. H. Sz. állam felé csekély volt.

Villamossági ipar. A villamossági ipar 40.000 főnyi munkásságával Ausztria iparának igen fontos ága, azonban túlfejlett ahhoz, hogy a belföldi piacon elegendő mértékben foglalkoztatva legyen. Az osztrák villamossági ipar műhelyeit még akkor sem használná ki teljesen, ha 50–60%-os kivitelre dolgoznék is. A kivitel 1924-ről 1925-re 15%-kal csökkent. Igaz, hogy a behozatal is csökkent, ez azonban csak arra vezethető vissza, hogy a belföldi ipar üzemeinek mindenáron való foglalkoztatása végett mindig olcsóbb kínálattal lépett fel.

Gazdasági gépipar. A múlt évi jó termés az osztrák mezőgazdasági gépipart igen kielégítő foglalkoztatottsághoz juttatta. Sajnos, a kisebb gazdáknak a magas pénzkölcsöntételek következtében nem igen volt módjukban a gépberendezések-

hez szükséges összegeket előteremteni, azonkívül pedig a gazdasági gépek használatához szükséges képzettség is csak lassan terjed a konzervatív osztrák földmivesség között.

A kivitel nagyrészt Oroszország, részben pedig tengerentúli országokba irányult. A lengyelországi kivitel az ott érvénybe léptetett beviteli megnehezítések következtében 1925 második felében visszamaradt. A legnagyobb belföldi gabonatisztító gépgyárak egyike már három éve majdnem kizárólag oroszországi szállításokkal van elfoglalva. Ennél a gyárnál 1925 több hónapjában a megbízások annyira emelkedtek, hogy a cég részben éjjel-nappal is kénytelen volt dolgoztatni és a múlt évi megrendelések összege egy millió dollárt is meghaladta.

Az Olaszország felé irányuló kiviteli mennyiség erős emelkedése inkább a tengerentúli országok felé irányuló kivitelre vezethető vissza.

A gazdasági gépipar helyzete általában 1925 folyamán kedvező volt és a jövőben is ilyennek ígérkezik.

Vegyipar. Az üzletmenet 1924-hez hasonlítva némiképp javult. A nagyüzemek részben fokozhatták a termelést, részben pedig a belföldi piacon is terjeszkedhettek. Mindamellett a teljesítőképesség még távolról sincs kihasználva és a külföldi, főleg németországi verseny egyes ágaknál az erős vámvédelem dacára is érezhető volt. A kivitel 1925-ben ismét rosszabbodott és a belföldi piacon történt terjeszkedés a kivitel visszamaradását semmiképp sem birta ellensúlyozni.

A gyújtóáruk megadóztatása óta a *gyufagyártásról* és kivitelről pontos adatok állanak rendelkezésre. A belföldi fogyasztás 1923-ban erősen csökkent, utóbb ismét évenként emelkedett. Az 1925. évi kivitel kedvező volt, habár az 1923. évit nem érte el. Míg azonban akkor a fokozott kivitel a belföldi piac fogyasztásának erős csökkenésével állott szemben, addig 1925-ben a belföldi szükséglet normális méretű volt.

Bőripar. A nagyon fejlett osztrák bőripar főleg kivitelre dolgozik, minthogy gyártmányait a belföldi piacon nem tudja elhelyezni. A bőripar az elmúlt évben különböző nehézségekkel küzdött, melyek között a belföldi nyersbőrök rossz minősége is szerepelt. A belföldi hiányosabb és silányabb nyersanyagból készült gyártmányok főpiaca eddig Lengyelország és az Sz. H. Sz. királyság voltak. Az ide irányuló kivitel azonban beviteli tilalmak által újabban nagyon megnehezített. Mivel pedig a nyugat-európai piacokra való szállításhoz csak a kifogástalan nyersbőrből készült gyártmány alkalmas, az osztrák bőripar helyzete 1925-ben meglehetősen kedvezőtlen volt.

A *cipőipar* 1925-ben a lengyelországi üzleteknél nagyobb veszteségeket szenvedett és megfelelő piac hiányában teljesítőképességének csak 20–25%-ával dolgozhatott. A rossz üzleti viszonyok több nagyobb gyárüzem beszüntetését is okozták.

Pamutipar. Az osztrák pamutfonóipar üzletmenete 1925-ben nem volt kedvezőtlen. Az év első kilenc hónapjában, azaz a német vámtarifa életbeléptetése előtt a gyárak foglalkoztatottsága nagyon kielégítő volt. A kivitelnek körülbelül 60%-a Németország, többi része pedig Magyarország, az Sz. H. Sz. királyság, Németalföld és Lengyelország felé irányult.

A szövőgyárak foglalkoztatása is elég jó volt. A belföldi piacon azonban a cseh-szlovák és olasz verseny éreztette hatását. A munkanélküliség a szövőiparban ugyan nem emelkedett, több üzem azonban még mindig rövidített munkaidővel dolgozott.

A kender- és jutaipar foglalkoztatottsága nem volt kielégítő. Mivel ezek az iparágak nagyrészt a tengertúli piacok számára dolgoztak, az indiai verseny hatását erősen érezték. Azonkívül a nyersanyag állandó drágulása is kedvezőtlenül befolyásolta a helyzetet.

Papíripar. A papíripar helyzete 1924-ben és 1925-ben is kedvezően alakult. A fa és különböző vegyi cikkek árai 1925 folyamán ugyan erősen emelkedtek, anélkül azonban, hogy ez a körülmény a papíripar helyzetére kedvezőtlen visszahatással lett volna. A papíripar a lefolyt év végéig megrendelésekkel jól el volt látva és további kilátásai sem kedvezőtlenek.

Az 1925. évi papírtérmet a következőképpen alakult: papír 19.098, celuloze 17.566, faanyag 8.909, papiroslemez 4.964 vagon (à 10.000 kg). A papírgyártás kedvező eredménye főleg arra a körülményre vezethető vissza, hogy több nagyobb gyár számottevő beruházásokat eszközölhetett. A celulozegyártás a békebeli termelést már felével túlhaladta. A gyártott mennyiségből 10.328 vagon papír, 11.324 vagon papirosanyag és 3.632 vagon papiroslemez került kivitelre.

Bútor- és építőasztalosipar. Az üzletmenet a lefolyt évben határozottan kedvezőtlen volt. Az építőasztalos üzemek a bécsi városi építkezések révén részben foglalkoztatva voltak, a bútorigar foglalkoztatása azonban rossz volt, szakmabeli munkásainak több mint egyharmada munkanélküli segílyt húz.

Söripar. Az elmúlt üzemi évben Ausztria területén 145 sörgyár állott fenn, ezek közül azonban csak 137 volt állandóan üzemben. Az évi termelés az 1924—25. üzleti évben 5,053 683 hl-t tett ki, azaz 463.000 hl-rel többet, mint az előző évben.

A termelésnek közel 38%-a az alsóausztriai gyárakra esik. Az osztrák sörgyártás a belföldi szükségletet teljesen fedezi.

Vízierőművek. Az osztrák vízierőművek kiépítése 1925-ben is tovább haladt. Tekintettel az Innsbruck—Wörgl és Wörgl—Kufstein közötti vasúti vonalrészek villamosítására, az e vonalrészeknek villamos árammal való ellátásához szükséges Stuppach- és Malnitz-művek kiépítését megkezdették. Bár a lefolyt évben több nagyobb és azonkívül több kisebb erőmű helyeztetett üzembe. Ausztria kihasználható vízierőinek még mindig csak 20%-a használatba ki tényleg.

Kereskedelem és közlekedés.

Ausztria külkereskedelmét 1925-ben több gazdaságpolitikai mozzanat erősen befolyásolta. Január 1-én életbelépett az új osztrák autonóm vámtarifa, amely a beföldön gyártott legtöbb árra magasabb vámtételt rendszeresített. Ugyanakkor lépett érvénybe a Cseh-Szlovákiával kötött kereskedelmi egyezmény és Magyarország új autonóm vámtarifája, melynek tételei a korábbiakat tetemesen túlhaladták. Az év elején életbelépett lengyel vámtarifát májusban a vámtételek erős felemelése követte. Az Sz. H. Sz. állam júniusban érvénybelépett autonóm vámtarifájának erősen felemelt tételeit sikerült ugyan a szeptember 15-én megkötött kereskedelmi szerződésben részben enyhíteni, viszont az október 1-én hatályba lépett német vámtarifa az oda irányuló kivitel megnehezítését idézte elő. Ilykép a kiviteli lehetőségek mindenfélé megnehezedtek. Mindamelllett az 1925. év kereskedelmi mérlege kisebb passzívummal záródott, mint az előző évi és így ez a mérleg a háború befejezése óta a legkedvezőbbnek mondható.

A kereskedelmi mérleg alakulásának közelebbi elemzésénél azonban kitűnik, hogy annak javulása nem jelenti az ország gazdasági helyzetének javulását, hanem kizárólag a bevitel csökkenésére vezetendő vissza. Több fontos nyersanyag csökkenő ára a mérleg adataira kedvező hatással volt.

A behozatal csökkenése elsősorban a szükséglet csökkenésére, másodsorban pedig az új autonóm vámtarifa magasabb tételeinek hatására vezethető vissza. A lakosság életstandardja, valamint a gyáripar üzemintenzitása és ily módon a nyersanyagszükséglet is 1925-ben egyaránt erősen esett, úgy hogy az élelmiszerek, fényűzési tárgyak, nyersanyagok és készgyártmányok behozatala is visszaesett.

Az 1925. évi gazdasági válság, amely már 1924 vége felé erősen érezhető volt, kétségtelenül már annyira leszorította a behozatalt, hogy annak további csökkenése Ausztria jelenlegi gazdasági és kulturális helyzete mellett alig következhet be. Ausztria tehát csakis kivitelének fejlesztésétől várhatja gazdasági helyzetének orvoslását. Az osztrák gyáripar jelenleg teljesítőképességének csak 60—65%-áig van foglalkoztatva. A termelésnek egyharmaddal való emelése nemcsak a belföldi piac fokozott ellátását és így a behozatal további csökkenését eredményezné, hanem a kivitelben is érezhetővé válnék, minthogy Ausztria ebben az esetben csak készgyártmányokból 500 millió aranykorona értékű árut vihetne ki.

Hogy már az elmúlt évben is számottevő kivitel mutatkozott, ez annak a körülménynek tulajdonítható, hogy a kereskedelmi politikától függetlenül több tengerentúli országnak, elsősorban Oroszországnak piacai megnyitak.

A külkereskedelmi forgalom 1924-ben és 1925-ben negyedévenként a következőképpen alakult:

Negyedév	Behozatal		Kivitel		Behozatal		Kivitel		Behoz. többlet	
	mennyisége ezer mm-ban				értéke millió schillingben					
	1924	1925	1924	1925	1924	1925	1924	1925	1924	1925
I.	25179	18802	4838	7742	760	626	398	450	362	176
II.	20288	18573	6790	8303	869	654	499	478	370	176
III.	20170	20401	6221	8089	808	722	483	506	325	216
IV.	23871	24623	7797	8331	1031	881	608	514	423	367
Össze- sen	89508	82399	25646	32465	3468	2883	1988	1948	1480	935

A kereskedelmi mérleg tehát 37%-kal kisebb passzívummal záródott, mint az előző évben. 1925 második felében a behozatal emelkedése erősebb a kivitel növekvésénél, úgyhogy az utolsó évnegyed passzívuma egymagában túlhaladja az első felévé.

Az egyes árucategóriák között a behozatal és a kivitel alábbi táblázat szerint oszlott meg.

A gyarmatárúk behozatala mennyiségben 11, értékben 8%-kal emelkedett; a cukor mennyisége és értéke 12, illetve 46%-kal csökkent. A mennyiség csökkenése a fokozottabb belföldi termelésben, az értékcsökkenés pedig a cukorár süllyedésében leli magyarázatát. A gabona- és lisztvám következtében a gabonabevitel 8,5, illetve 12%-kal emelkedett, míg a lisztbehozatal a fokozott belföldi termelés következtében több mint 50%-kal csökkent. A Lengyelországból származó marha- és sertésbehozatal valószínűleg az állategészségügyi szabályok enyhébb alkalmazása következtében 57%-kal emelkedett, amivel szemben a friss húsbehozatal mennyiségben 15%-kal, értékben pedig 33%-kal esett, ellenben a fagyott húsbehozatal erősen emelkedett. Dacára az évről-évre fokozódó belföldi termelésnek, a Cseh-Szlovákiából származó sörbehozatal a Cseh-Szlovákiával kötött kereskedelmi szerződés folyományaként az előző év ötszörösére emelkedett. A borbehozatal 3%-kal csökkent.

A készárúk körében a papírkivitel 13, illetve 18,5%-kal és a fehérműkivitel 38%-kal emelkedett. A bőr-, cipő- és bútorkivitel erősen esett, míg a gépkivitel értékben 21%-kal emelkedett. A növekvésből legnagyobb rész a gazdasági gépeket illeti meg, mégpedig az Oroszországba irányuló szállítmányok kö-

vetkeztében. A villamos gépek kivitele 10%-kal csökkent.

Az átviteli forgalom az 1925. év első felében összesen 12,7 millió métermázsára rúgott. A főforgalom Cseh-Szlovákia és Olaszország között bonyolított le. Az átvitelben főleg kőszén (1,86 millió mm), gabona (1,86 millió mm), cukor, gyümölcs, fa és faárúk szerepeltek. Cseh-Szlovákiából 3,5 millió, oda 2,3 millió, Olaszországból 3,9, oda 3,7 millió, Németországból 1,6, oda 4,1 millió métermázsára árú szállított. Azonkívül jelentősebb volt az Sz. H. Sz, királyságból eredő és Svájc felé irányuló átviteli forgalom is.

A kikészítési forgalomban 214.304 mm került behozatalra és 203.356 mm kivitelre.

Minthogy Ausztria ezidőszerinti kereskedelmi szerződése nem nyújtanak kellő alapot nemzetgazdaságának fellendítésére, megkísérelték a preferenciás vámokra való áttérést, ez a kísérlet azonban nem vezetett eredményre; ezért azután az egyes országokkal való gazdasági viszonyoknak új alapokon való rendezése céljából gazdasági tárgyalások kezdeményezettek.

Ausztria intéző körei tehát, az elmúlt évben megkezdtek a többi állammal való szerződéses viszony kiépítését, illetve ahol ily viszony még fenn nem állott, annak létesítését.

Ausztriának jelenleg Oroszország az egyik legfontosabb piaca; az Oroszországgal folytatott üzlet tulajdonképpen nem kereskedelmi szerződéses alapon bonyolított le, mivel az Oroszországgal létesült gazdasági megállapodások, melyekben Oroszország a legtöbb kedvezményt sem engedélyezi, szerkezetüknek fogva tulajdonképpen nem kereskedelmi szerződések. E megállapodások a kereskedelmi forgalom szempontjából csak annyiból bírnak jelentőséggel, amennyiben a bevásárlásokat eszközölő orosz kereskedelmi delegációknak felhatalmazása az említett megállapodásokon alapszik. Kereskedelempolitikai szempontból az Oroszország felé irányuló osztrák kivitelnek alig vannak akadályai és így az orosz üzlet nehézségeit csak a fizetési módok képezik. Az üzletek lebonyolítását illetően megemlítendő, hogy az oroszországi kereskedelmi delegáció bevásárlásait az orosz állam két „Ratao” és „Rusawstorg” nevű vegyes

Á r ú c s o p o r t	Behozatal		Kivitel		Behozatal		Kivitel	
	ezer métermázsában				millió schillingben			
	1924	1925	1924	1925	1924	1925	1924	1925
Élő állatok	1.488	1.741	78	175	241	261	17	28
Élelmi és élvezeti cikkek	14.228	13.311	993	542	935	770	46	37
Ásványi tüzelőanyagok	57.742	52.757	407	637	283	229	2	3
Egyéb nyersanyagok és egyszerűen feldolgozott árúk	12.064	11.164	19.269	25.536	734	622	357	387
Készárúk	3.985	3.422	4.897	5.569	1.249	929	1.548	1.430
Nemesfémek és vert érmek	1	4	2	6	26	72	18	63

osztrák-országi kereskedelmi társaság által eszközölteti. Eddig az osztrák cégek az üzleteknél nem csináltak rossz tapasztalatokat, a bevásárlások azonban nem történnek azonnali fizetés mellett, mivel a szovjetdelegáció rendszeresen hat, sőt tizenkét hónapi hitelt vesz igénybe. Legjobb esetben a vételár egy részlete fizettetik le az árúnak az orosz határállo-máson történő átadásánál, míg a többire a kereskedelmi delegáció váltót ad. Az említett két kereskedelmi társaságnak osztrák cégekkel, főleg gépgyárakkal kötött üzletei 1925-ben a múlt évhez képest több mint 56%-kal emelkedtek és az év kilenc első hónapjában 14 millió aranykoronát is meghaladtak. Ez üzletek nélkül az érdekelt cégek kétségtelenül már korábban az eddigieknél még továbbmenő üzemszűkítésekre lettek volna kényszerítve. Az orosz üzletek az elmúlt év utolsó hónapjaiban, különösen gazdasági gépekben és eszközökben erősen fenn-dültek, úgyhogy a forgalomban levő orosz váltók is meglehetősen elszaporodtak, ami a váltók eszközp-tálása érdekében a Nemzeti Bank közbelépését tette szükségessé.

A már említett gépmegrendeléseken kívül Oroszország részéről az elmúlt évben textilárúknak is tör-téntek nagyobb megrendelések.

Az osztrák érdekelt körök véleménye szerint a szovjetkormány a reális gazdasági politika útjára tért és ennél fogva azok az ellentétek, amelyek a rendes üzleti összeköttetések fenntartását eddig meg-akadályozták, már szűnőfélben vannak. Még mindig hátráltatólag érvényesül az orosz külkereskedelmi állami monopólium, amely a közvetlen kereskedelmi kapcsolat létesítését kizárja. Az osztrák kereskedő csakis az orosz kereskedelmi delegáció, vagy az em-lített vegyes kereskedelmi társaságok útján kötheti üzleteit. Mindamellet az orosz üzlet fontos tételét képezte az osztrák kereskedelemnek és annak tovább-fejlesztése jövedelmezőnek ígérkezik.

Az új német vámtarifa életbeléptetése folytán az Ausztria és Németország közötti viszony újabb sza-bályozásra szorult. Az ebbeli tárgyalások Német-ország részéről csakis a Franciaországgal és Olasz-országgal folytatott tárgyalásokhoz mérten voltak folytathatók, mivel Németország Ausztriának a német-országi külkereskedelemben való aránylag csekély részesedésére való tekintettel nem köthette le magát előre egy Ausztriával kötendő szerződésében. Az év vége felé létesült pótegyezményben Ausztriának si-került néhány reá nézve fontosabb vámtétel meg-változtatását elérnie.

A Cseh-Szlovákiával való kereskedelmi viszony az új kereskedelmi szerződés életbeléptetése óta állandóan barátságosnak mondható. A szerződés már az elmúlt évben egy pótszerződéssel egészített ki. Megjegyzendő azonban, hogy a Cseh-Szlovákiába való kivitelhez osztrák részről fűzött nagy remények csak részben valósultak meg. A vámtételek a leszá-

lítás ellenére még mindig elég magasak ahhoz, hogy az osztrák versenyt Cseh-Szlovákiában visszaszorít-sák, azonkívül az elveszett, nem eléggé ápoltságok csak nagynehezen szerezhetők ismét vissza.

Ausztriának egyik legfontosabb piaca az Sz. H. Sz. állam, ezért az 1925-ben kötött kereskedelmi szer-ződésnek nagy jelentőség tulajdonítható s annak megkötése az osztrák kereskedelmi politikának 1925-ben elért legfontosabb pozitív eredménye. A tárgya-lások nem voltak könnyűek, mivel az Sz. H. Sz. királyság a tárgyalások közben június 1-én új vám-tarifát léptetett életbe erősen emelt vámtételekkel. A röviddel azután megkötött szerződés ugyan a vámtételeknél számos engedményt tartalmaz, mindamellet a kereskedelmi forgalom a szerződés előtti élénkséget még nem tudta elérni.

A kereskedelem helyzete a lefolyt évben Lengyel-országgal szemben volt a legkedvezőtlenebb. Az odairányuló kivitel az év elejétől kezdve állandóan emelkedett, azonban teljesen megszűnt, amidőn Len-gyelország azonnali hatállyal általános beviteli tilal-makat foganatosított. A behozatali tilalmak felfüg-gesztése vagy könnyítése tárgyában Lengyelországgal folytatott tárgyalások eredménye nem volt kielégítő, úgyhogy Ausztria kivitele a korábbi forgalom cse-kély hányadára süllyedt.

A Magyarországgal való viszonylatban a keres-kelempolitikai helyzet az elmúlt évben az év má-sodik felében megkezdett gazdasági tárgyalások jegyében állott. Az osztrák gazdasági körök általá-nos felfogása az, hogy az új magyar vámtarifa Ausztriának Magyarország felé irányuló kivitelét teljesen lehetetlenné fogja tenni. Az elmélet azonban ezúttal is gyengébbnek bizonyult a gyakorlatnál, amennyiben az új rendszer visszahatásai korántsem bizonyultak oly súlyosaknak, mint előre jósolták. Tény ugyanis, hogy az osztrák ipar a felemelt ma-gyar vámtételek ellenére is megtartotta Magyaror-szágra irányuló kivitelét.

Románia felé a kivitel a lefolyt évben nem felelt meg a várakozásnak, aminek oka a romániai fogyasztók részben csökkent, részben pedig a kiviteli tilal-mak következtében gyengült vásárlókéességében rejlik. A meglevő szerződésnek tarifa-szerződéssé való átalakítására a lefolyt évben nem nyílt alkalom, mivel a román kormány készülöben levő saját vám-tarifareformjának befejezése előtt nem volt hajlandó ilyirányú tárgyalásokba bocsátkozni.

A Bolgárországba irányuló osztrák kivitel 1925-ben nem tudott számottevő mértéket öltetni, aminek oka számos bolgár beviteli tilalom szigorú alkalmazásában rejlik. A jó bolgár termés következtében az osztrák ipar nagyszámú gazdasági gépet birt Bulgá-riában elhelyezni; úgy látszik azonban, hogy az osztrák gyárak eddig még nem helyezkedtek el kellően és gyártmányaikkal nem alkalmazkodtak még eléggé a bolgár vevők kívánságaihoz, úgyhogy az

osztrák ipar Bolgárországban a német és a cseh-szlovák ipar, valamint a magyar államvasutak gépgyárának versenyével szemben nem bírt érvényesülni.

A Svájccal való kereskedelmi forgalom az elmúlt évben a svájci beviteli tilalmak következtében nem fejlődhetett ki kellőképpen és a forgalom fellendülése csak az új szerződés életbeléptetése esetén várható.

A kereskedelmi forgalom Olaszországgal csak részben volt kielégítő. A kereskedelmi szerződést az érdekeltség egy része aggályokkal fogadta, melyek tényleg be is váltak. Franciaországgal a forgalom az 1924 augusztus 11-én megkötött és 1925 január 1-én életbelépett pótegyezményvel kiépítettett. Nagybritanniával 1925 február 11-én életbelépett az 1924 május 22-én megkötött és a legtöbb kedvezmény alapján álló kereskedelmi és hajózási szerződés. A Norvégiával való kereskedelmi viszony 1924 december 3-án az 1925. évi január 1-i érvénnyel létrejött és a legtöbb kedvezményt biztosító jegyzékváltás által szabályoztatott. Spanyolországgal egy 1925 február 3-án életbelépett szerződés létesült, amely osztrák szempontból kedvezőnek mondható. Görögország és Ausztria között 1925 április 18-án jött létre kereskedelmi szerződés. Ausztria ebben megadta Görögországnak általánosan a legtöbb kedvezményt. Törökországgal már 1924-ben jött létre kereskedelmi szerződés. Az Északamerikai Egyesült-Államokkal való kereskedelem 1925-ben is növekvő irányzatot mutatott.

Vasutak. Az osztrák szövetségi vasutak 1923 október 1-én önálló gazdasági testté alakították át és 1924 január 1-én a Duna—Száva—Adria vasúttársaság (volt déli vasút) osztrák vonalainak üzemét is átvették. A vasutak kezelőbizottsága az első üzleti évről szóló zárszámadását 1925 június havában nyújtotta be, minthogy azonban az aranymérlegek felállításáról szóló határozmányok alkalmazása és az ezekkel kapcsolatos adóügyi kérdések miatt az első, már felértékelt zárszámadás a kormány által még nem hagyott jóvá, a zárszámadás még nem volt nyilvánosságra hozható.

A forgalmi viszonyokat illetőleg megállapítható, hogy a személyforgalom a vonatforgalom kibővítése és a kocsianyag fokozatos felújítása következtében 1925-ben emelkedő irányzatot mutatott, míg a teherforgalom alakulása kevésbé kielégítő. Az 1925. évi teherforgalomnál észlelhető, hogy az alacsonyan tarifált árúknál a forgalom emelkedett, míg ellenben a magasan tarifált árúk mennyisége esett. E tünet elsősorban a gazdasági krízisre és a közép-európai lakosság csökkent fogyasztóképeségére vezethető vissza.

Az osztrák szövetségi vasutak forgalmának nagyon fontos részét képezi az átviteli forgalom. Az elmúlt év első felében e forgalomnak előnyére vált a német-lengyel vámkonfliktus következtében Felső-Sziléziából Olaszországba indított kőszénszállítmányok szállítási módozatában beállott változás, továbbá a

német reparációs kőszénszállítmányoknak Kufsteinen át való irányítása. Ebben az időben az üresen álló kocsik száma 5.600-ról 3.600-ra csökkent. Az év folyamán azonban a Brenneren át Németországba irányított olasz szállítmányok részben a német lakosság csökkent vásárlóképesége, részben pedig a spanyol verseny miatt csökkentek, azonkívül a lengyelországi forgalom megszorítása, valamint a mult nyíhe tél következtében csökkenő kőszénszállítmányok és az erdei fa szállításának megnehezítése szintén kedvezőtlen hatással voltak a forgalomra.

A vasúti áruforgalom alakulása következő:

1923-ról 1924-re a teherforgalomban a haszontéherkilométerszám 3.365,466.000-ről 3.574,530.000-re, tehát 6,2%-kal emelkedett, míg 1924-ről 1925-re az emelkedés csak 51,906.000 haszontéherkilométert tett ki, ami 1,4%-os emelkedésnek felel meg.

A bevételek e címen 1923-ban 274,266.700 schillinget, 1924-ben 316,129.179 schillinget, 1925-ben pedig 318,435.897 schillinget tettek ki, ami 1924-ben 15%-os, 1925-ben pedig csak 0,72%-os emelkedésnek felel meg.

Ezekben a számokban kifejezésre jut az osztrák szövetségi vasútak kedvezőtlen pénzügyi helyzete. A kiadások, főleg a nagy személyzeti kiadások miatt a bevételekkel szemben oly kedvezőtlen arányban emelkedtek, hogy a bevétel és kiadás közötti egyensúly veszélyeztetettnek látszik.

A szövetségi vasutak villamosítása az 1925. évben is tovább haladt. A villamos üzem az újonnan átszerelt 243 km hosszúságú vonalakon a kezdet elkerülhetetlen nehézségei után simán és minden súrlódás nélkül bonyolították le és a gőzmozdonyüzemmel szemben különösen a meredekebb vonalrészekben előnyösebbnek bizonyult. A vonalak további kiépítésére 88 millió aranykorona lett előirányozva. Tekintettel arra, hogy a szükséges mozdonyok, felszerelések és egyes gépek körülbelül 75%-ban a belföldi ipar által produkáltak, az építkezések a fokozott munkaalakmon kívül nemzetgazdasági szempontból is nagy fontossággal bírnak. Legközelebb a 303 km hosszúságú Salzburg—Wörgl és Kufstein—Wörgl—Brenner vonalak villamosítása következik sorra. Építés alatt állnak a Bludenz—Feldkirch, Feldkirch—Bregenz és Feldkirch—Buchs közötti vonalak összesen 77 km hosszúságban. A tervbe vett program végrehajtása után 623 km-t kitevő vonalakon évi 420.000 tonna kőszén megtakarítására lehet számítani.

Légiforgalom. A légiforgalom fejlődése 1925-ben szintén kedvezően haladt és Ausztria helyzetét az európai légiforgalomban lényegesen erősítette.

A már eddig fennállott Bécs—München, Bécs—Prága és Bécs—Budapest közötti vonalakon a német, svájci és francia légiforgalmi hálózathoz való csatlakozások javultak, a forgalom pedig sűrűbb lett. A Bécs—Budapest közötti vonalon az utazók számának szaporodása és a szállításra bejelentett árúknak növekvő

mennyisége sokszor külön járatok rendezését is szükségessé tette. A lefolyt év alatt több fontos új vonal is megnyitott, így a Lemberg-felé is elágazó Bécs—Krakkó—Varsó, továbbá Bécs—Klagenfurt, Bécs—Innsbruck—Zürich—Párizs és Bécs—Nürnberg—Lipce közötti új vonalak.

A menetrend szerinti járatok száma 1925 október 31-ig 3.303-ra rúgott; a repülőgépek 829.500 levegő-kilométer tfutottak be, melyekből 392.000 osztrák terület felett vezetett el. Szállításra került 6.011 személy és 231.000 kg árú. 1924-hez viszonyítva a járatok száma 74%-kal, a levegőkilométereké 68%-kal, a szállított személyek száma 102%-kal és a szállított árúk mennyisége 187%-kal emelkedett.

Újabban Ausztria külforgalmának egy, főleg csak könnyebb súlyú, magasabb értékű árukból álló ezidőszerint még csekély része repülőgépeken szállított a rendeltetési helyre. A bevitelben főleg textil-, papír-, bőr- és üvegárúk, vegyi gyártmányok és gyógyszeresek, valamint irodalmi készítmények, a kivitelben pedig selyem, gyapjú, gyapot és konfekciós árúk, különösen kalapok és öltönyök, szűcsárúk, gyógyszeresek, folyóiratok, könnyű vasárúk, gépalkatrészek és villamoskörtek szerepeltek.

Pénzügy.

Ausztria gazdasága 1925 folyamán a már fentebb kifejtett kedvezőtlen jelenségeken kívül különösen a nagy tökehiány miatt volt súlyos helyzetben. Azok a remények, melyeket az előző év leteltével a nagy tőzsde- és bankválság közvetlen következményeként várható gazdasági válság elmaradása iránt általánosan tápláltak, nem teljesültek és Ausztria pénzügyi téren is súlyos küzdelmeken ment át. Az 1924. évi válság folyamán szorult helyzetbe jutott pénzintézetek felszámolása csak nagyon lassan és nagy nehézségekkel haladt előre. Az osztrák Nemzeti Bank ezeknél a felszámolásoknál lehetőleg síma elintézés és esetleges fúziók előmozdítása érdekében tőle telhetőleg közbenjárt, azonban a jegybank ebbeli ténykedése természetesen csak korlátozott határok között mozoghatott. A letört pénzintézetek felszámolása 1925 végéig nem fejeződött még be, azonkívül az a néhány kisebb intézet, amely 1924-ben a válságon túlesett, az 1925. évi depresszió következtében ismét súlyos helyzetbe jutott. A nagy bankok az utolsó két év kedvezőtlen üzletmenete dacára feltétlenül megbízhatóságban állották meg helyüket.

A gazdasági élet kedvezőtlen helyzete különösen az értékpapírpiacon tükröződött vissza. Az üzlet a bécsi tőzsdén az egész éven keresztül teljesen pangott. Csak az év júliusában volt egy váratlan feléledés észlelhető, mely azonban a reális alapokat nélkülözte és tisztán a spekuláción alapult.

A válság idejében a tőzsde támasztására alakított konzorcium intervenciós tevékenységét az év

utolsó hónapjaiban már teljesen beszüntette, de csak az év végén oszlott fel.

A schillingszámításra való átmenet nagyobb nehézségek nélkül ment végbe és az új pénzegység általában elég jól meghonosodott. Csak az értékpapírtőzsde maradt még meg a koronaszámításnál, mivel az aranymérlegek különböző adókérdések miatt az elmúlt év folyamán nem voltak még közzé tehetőek és ennél fogva a részvények sem voltak schilling értékre átváltoztathatók.

Állami pénzügyek. Az állami bevételek és kiadások 1925-ben a költségvetés által előirányzott keretek között maradtak. A deficit a költségvetésbe beárlított 58 millió schillingnél kisebb maradt. A népszövetségi kölcsön maradványából az állami kiadások fedezésére 20 millió schilling vétetett igénybe. 1925 végével a kölcsönből még 277 millió schilling állott rendelkezésre, amely összeg a még nem értékesített svájci hitel beszámításával 307 millió schillingre rúg.

Az 1924. évi genfi jegyzőkönyvekben foglalt követelések, bár néha nagy nehézségek árán teljesítettek. Még nincs egészen végrehajtva a személyzeti létszám apasztása és nem voltak teljesen betarthatók az 1924-ben felállított úgynevezett normális budget számai. A normális budget számainak be nem tartásáért az osztrák kormány felelőssé nem tehető, mivel annak okai az osztrák kormány befolyásán kívül eső körülményekben rejlenek. Egyébként a bevételi tételek is az előrelátott határokon felül emelkedtek.

A népszövetség hozzájárult ahhoz, hogy a főbiztos által gyakorolt ellenőrzés 1926 július 1-ig meghosszabbíttassék. A külföldi hitelezők érdekeinek biztosítására a népszövetségnek fenntartott az a joga, hogy a kölcsönszolgálat, vagy a költségvetési helyzet veszélyeztetése esetében az ellenőrzés tíz éven belül háromnegyed többséggel ismét elrendelhető legyen.

Jegybank. Az Osztrák Nemzeti Banknak 1925. évi tevékenységében három főidőszakot különböztethetünk meg.

Január és március között a Nemzeti Bank a január 7-én 182.4 millió schillinget kitevő váltóállományt 104.6 millió schillingre apasztotta. Szeptember végéig a csökkentés lassabban haladt. A váltóállomány szeptember 23-án 69 millió schillingre süllyedt. Ezután a Nemzeti Bank ismét nagyobb súlyt kezdett a váltóleszámítolásra fektetni. A leszámítoló kamatláb (1924 november óta 13%), már április végével 11%-ra, július végén 10%-ra és szeptember 3-án 9%-ra szállított le. A Nemzeti Bank az év vége felé a váltóleszámítolásoknál bizonyos előzékenységgel járt el és e körülménynél fogva a váltóállomány december hó 7-én 104 millió, december 31-én 180.2 millió schillingre rúgott.

A pénzügyek új rendezése a Nemzeti Bankot két fontos intézkedésre indította.

1925 március végével a devizakereskedés minden korlátozás alól felszabadított. A deviza-clearing, amelyben eddig az egész kínálat és kereslet összepontosult, csak fakultatív maradt. Tényleg azonban a külföldi fizetési eszközökben folyó üzlet legnagyobb része utóbb is a clearing útján bonyolított le, mivel az üzletlembonyolítás e módja a jelenlegi viszonyok mellett legjobban vált be.

1925 augusztusában egy második fontos lépés történt a devizaforgalom normális állapotának helyreállítása céljából, amennyiben a Nemzeti Bank az osztrák fizetési eszközök és a dollár között eddig fenntartott merev relációt elejtette és a keresletnek és kínálatnak megfelelően változó árfolyamjegyzés rendszerére tért át.

A schilling a szabad piaci forgalomnak megfelelő új jegyzési rendszer mellett is fenn tudta tartani paritását a dollárral szemben.

A bankjegyforgalom és az azonnal esedékes fizetési kötelezettségek 1924 végével 894.1 millió schillinget tettek ki. Ez az összeg 1925 folyamán alig változott és e címen december 7-én még 861.1 millió volt kimutatva. A decemberben beállott fokozott fizetési eszköz szükséglet következtében a bankjegyforgalom december 31-ig 954 millió schillingre emelkedett.

A Jegyintézetnek a kamatláb csökkentésére irányuló céltudatos tevékenységén kívül a külföldi tőkének újabban ismét Ausztria felé irányuló érdeklődése a tőkepiac helyzetét szintén kedvezőbbé alakította. Kedvező tünet, hogy az idegen tőke egy része hosszúlejáratú hitelek alakjában helyezkedett el. E hosszúlejáratú hitelek összege 25 millió dollárra becsülhető.

A takarékbetétek 1925 folyamán is állandóan emelkedő irányzatot mutattak és az év végén a bécsi intézeteknél 470,417.735 schillingre rúgtak. Az emelkedés 1924-hez viszonyítva 281,070.878 schilling. A vidéki takarékpénztárak takarékbetétállománya szintén emelkedő; betétállományuk 1925-ben kerek 140 millióra becsülhető.

Munkapiac.

1925-ben a munkanélküliség Ausztriában a súlyos gazdasági válságnak megfelelően állandóan emelkedett és az év vége felé már aggasztó méreteket öltött.

Az emelkedés különösen az év december havában volt erős. Bécsben a segélyezett munkanélküliek száma dec. 15—31. között 83.588-ról 91.706-ra, tehát 10%-kal szaporodott. Ehhez hozzászámítva a rendkívüli segélyben részesülő 4.722 személyt, azonkívül azokat az egyéneket, akiknek munkanélküli segélyre igényük nincs, azt az eredményt kapjuk, hogy a

munkanélküliek száma az 1925. év végén Bécsben meghaladta a százezret.

A munkanélküliség az utolsó két év folyamán havonként következőképen alakult:

H ó n a p	1924	1925	Növekedés
Január	119.766	187.099	+ 67.333
Február	125.816	188.917	+ 63.101
Március	106.908	175.581	+ 68.673
Április	82.524	148.503	+ 65.979
Május	68.475	130.778	+ 62.303
Június	63.556	113.119	+ 49.563
Július	66.457	111.886	+ 45.429
Augusztus	74.191	116.365	+ 42.174
Szeptember	77.550	119.006	+ 41.456
Október	89.016	131.096	+ 42.080
November	113.484	159.250	+ 45.766
December	154.493	207.832	+ 53.339

Az eltérő statisztikai módszerek miatt megbízható összehasonlítás a szomszéd államokkal, amelyekben a munkanélküliség 1925-ben szintén tetemesen emelkedett, nem lehetséges, de kétségtelen, hogy Ausztria azok közé az országok közé tartozik, melyekben a munkanélküliség hatásai a legsúlyosabbak. Mindamelllett a munkanélküliek számából egymagában nem következtethetünk az ipar foglalkoztatottságának mérvére, mivel vannak üzemek, melyekben az inflációs konjunktúra idejében meghonosodott kevésbé gazdaságos üzemkezelés helyett utóbb oly takarékosabb intézkedéseket kellett alkalmazni, melyek a munkáslétszám csökkentéséhez vezettek. A műszaki tökéletesítések és újítások is, amennyire ezt az erre vonatkozó szociális tárgyú törvényes határozmányok megengedték, szintén munkások elbocsátásához vezettek.

A lefolyt évben a bérharcok csökkenése volt észlelhető. Bejelentésre került 278 (1924-ben 380) sztrájk és 36 (1924-ben 46) kizárás. A csökkenés a sztrájkoknál 27%, a kizárásoknál pedig 22%.

A 278 sztrájk 1.632 üzemet érintett, melyekben 56.444 alkalmazott közül 46.307 vett részt a sztrájkban. Az ezáltal elmulasztott munkanapok száma 657.022.

A 36 kizárás 230 üzemre terjedt ki és 22.018 alkalmazott közül 19.664 volt kizárva, az elmulasztott munkanapok száma 495.234 volt.

A bérharcok következtében Ausztria gazdasága a lefolyt évben összesen 1,152.256 munkanapot veszített.

53 (19.1%) sztrájk 5.061 sztrájkolóval teljes eredménnyel, 160 (57.5%) sztrájk 35.853 résztvevővel részleges sikerrel nyert befejezést és 65 (23.4%) sztrájk 5393 (11.7%) sztrájkolóval a munkavevőkre nézve sikertelenül végződött.

Könyvismertetések.

Chronique de livres.

Statistisches Handbuch der Čechoslovakischen Republik II. Zusammengestellt vom Statistischen Staatsamte.

(A cseh-szlovák köztársaság statisztikai kézikönyve II.) Prága, 1925. 656 + 172* oldal. A cseh-szlovák statisztikai hivatal egy testes kötetben adta ki statisztikai kézikönyvének második évfolyamát. A kézikönyv első évfolyama 1920-ban jelent meg és mindössze 106 oldalon foglalta össze a legfontosabb adatokat a világháború után alakult új államról. Ezek az adatok azonban csak igen kis részben voltak az új statisztikai hivatal saját adatgyűjtései és nem is vonatkoznak (csak kivételesen) a háború utáni évekre, hanem majdnem teljes egészükben az osztrák és magyar statisztikai évkönyveknek és egyéb statisztikai közleményeknek kivonatai, vonatkoztatva az új állam területére. Ezzel szemben a második évfolyam már 656 lapon tartalmazza az új államnak statisztikai adatait, többnyire az 1919–1923. évekről. Egyes adatközléseknél azonban 1924-ig is megy. E magábanvéve is terjedelmes első részhez még egy 172 lapos második rész járul, amely túlnyomólag az 1910. évi osztrák és magyar népszámlálás adatait dolgozza fel, a lehetőség szerint Cseh-Szlovákia mai területére vonatkozólag. Ez a rész tehát semmi új adatot nem tartalmaz, csupán az osztrák és a magyar népszámlálási közleményekben közölt adatok vannak Cseh-Szlovákia mai területe szerint csoportosítva, még pedig ott, ahol az adatok az osztrák és magyar közleményekben községenként vannak közölve, községenkénti pontossággal, ahol pedig az adatok a forrásmunkákban csak nagyobb területi egységek szerint vannak meg, az Évkönyv osztrák rész adatait Csehországról, Morvaországról és az egész Sziléziáról adja, a magyar rész adatait pedig 16 „tót” és 3 „rutén” vármegye szerint. Ilyenformán a tót vármegyék közé számítja azokat a teljes megyéket is, amelyeket a trianoni határ derékon vágott ketté, mint: Hont, Nógrád, Gömör, Abauj-Torna és Zemplén vármegyék, ellenben nem számítja közéjük Komárom és Esztergom vármegyét, amelyeknek fele szintén Cseh-Szlovákiának jutott. Ezekről már kénytelen elismerni, hogy nem tót vármegyék. Nem logikus eljárás viszont, hogy Komárom városát a másik három tj. várossal (Pozsony, Selmechánya, Kassa) a 16 tót vármegye területébe számítja, holott az földrajzilag sem esik ebbe a területbe, minthogy a körülötte lévő Komárom vármegye nincs odaszámítva.

Mindenesetre nagy és elismerésreméltó munkát

végzett a cseh-szlovák statisztikai hivatal, mikor az osztrák és magyar közleményekben feltalálható nagy anyagot állama mostani területére igyekezett átcsoportosítani s az adatokat minden oldalról arányszámokkal is megvilágítani. Munkájának megbízhatóságához sem fér kétség, minden egyes táblánál közli a forrást, amelyből merített. Csupán azt kell kifogásolnunk, hogy az adatok összeállításában meglehetősen rendszertelenség van, ami egyébként a statisztikai kézikönyvnek a fő részét is jellemzi. Ezt maga a statisztikai kézikönyv szerkesztője is elismeri s azzal védekezik, hogy kénytelen volt az adatokat abban a sorrendben közölni, ahogy azok elkészültek s így a demográfiai adatok azért kerültek a kézikönyvnek majdnem végére, ami az általános nemzetközi szokással merőben ellenkezik, mert meg kellett várni a népszámlálás eredményeit. Szerintünk ez nem lehet ok a fejezetek rendszertelen elhelyezésére, mert más statisztikai évkönyvek is úgy készülnek, hogy a később következő fejezetek esetleg előbb készülvén el, hamarabb kerülnek szedésre, mint az elől lévő fejezetek. Ha az évkönyvnek az egész rendszere és beosztása előre meg van állapítva, az nem okozhat nehézséget, sőt ebben az esetben később következő fejezeteket esetleg előbb is ki lehet nyomtatni, mint a megelőző fejezeteket. Az előszó különben igéri, hogy ez a rendszertelenség a következő évfolyamban meg fog szűnni.

Még nagyobbá teszi a zavart, hogy a fő résznek is van egy külön függeléke, mely az egyes fejezetekhez megint újabb és újabb adatokat közöl, holott ezeket a függelékben közölt táblákat be kellett és lehetett volna osztani a megfelelő helyekre. A második részben közölt visszatekintő táblák is jobban helyükön lettek volna a fő rész megfelelő helyein, hogy az adatokat könnyebben össze lehessen hasonlítani az újabb adatokkal, azokkal, amelyeket már a cseh-szlovák állami statisztikai hivatal gyűjtött. Így jobban feltűnt volna, hogy pl. milyen nagy különbség van az elszakított Felvidékre vonatkozó adatok tekintetében a magyar és a cseh-szlovák népszámlálás adatai között és hogyan lettek tiszta magyar, vagy magyar többségű városokból vegyes, vagy éppen tót többségű városok a cseh népszámlálás adatainak világánál. Csak egy eldugott kis táblán (367. lapon) látjuk a tót és rutén Felvidék 1910. és 1921. évi népszámlálásának nemzetiségi adatait egymással szembeállítva, amiből kitűnik, hogy ezen a területen „a cseh-szlovákok” száma, a világháború

óriási pusztítása dacára, 342.751 lélekkel, vagyis 20·1%-kal növekedett. A ruténeknél a növekvés már „csak” 31.799, vagyis 7·4%, ellenben a németek száma 103.978-cal, tehát 39·9%-kal, a magyaroké pedig 315.979-cel, vagyis 29·5%-kal csökkent. Igaz, hogy a nagy csökkenésben része van annak is, hogy a zsidóknak egy részét (155.157) külön nemzetiségnek vették. De ez még nem magyarázza meg a németeknél és a magyaroknál mutatkozó óriási arányú csökkenést. A nemzetiségre vonatkozó adatok ugyan egyes járások szerint is közölve vannak, itt azonban hiányzik az 1910. évi adatokkal való összehasonlítás. Meg kell tehát várni, míg a népszámlálási munka községeig terjedő részletezéssel közli az adatokat, hogy részletes adatok alapján mondassunk ítéletet a cseh népszámlálás módszeréről.

Statisztikai szempontból mindenesetre igen értékes és szép munkát végzett a cseh-szlovák statisztikai hivatal ennek a hatalmas kötetnek a szerkesztésével, ami annál dicséretreméltóbb, mert a prágai statisztikai hivatal csak a régi Csehország statisztikai anyagának gyűjtésére és feldolgozására volt berendezkedve és egyszerre több mint kétszer nagyobb lakosságú és azelőtt különböző közigazgatás alá tartozott területek adatait kellett összegyűjtenie és egységes nevezőre hoznia. Ez még eddig nem mindenütt sikerült, mert mint az előszó maga is bevallja: „olyan új munkáról van szó, amelynek nincs meg az elegendő tradíciója”. És bár a cseh-szlovák statisztikai hivatal olyan nagy személyzettel van ellátva, amely két és félszeresen meghaladja azt a létszámot, amely annak idején Nagy-Magyarország statisztikai szolgálatát ellátta, mégis jó időbe fog kerülni, míg közleményei egyöntetű és rendszeres képet tudnak mutatni erről a történelem- és tradíciónélküli és amellet földrajzilag és néprajzilag is különös államalakulatról.

K. A. dr.

Ungarisches Wirtschafts-Jahrbuch II. Jahrgang 1926 Budapest. 344. oldal.

Résumé. L'année II du „Ungarisches Wirtschafts-Jahrbuch“ a paru récemment. Des études écrites par des spécialistes qualifiés nous y renseignent sur les différentes branches de la production, le mouvement des marchandises et des valeurs, les prix et les salaires, donnant un clair tableau d'ensemble des conditions de la vie économique de la Hongrie en 1925 et des changements y survenus. Complétant les Annales Statistiques, cet ouvrage est une précieuse source pour connaître la situation économique du pays; il rend de bons services non seulement aux milieux économiques de la Hongrie, mais aussi à ceux de l'étranger. Cependant, pour en mettre plus fort en relief le caractère de source, il serait souhaitable d'y augmenter graduellement les matériaux des tableaux statistiques.

A háború utáni közgazdasági szakirodalom újszerű és — tegyük mindjárt hozzá — értékes ter-

mékei a gazdasági évkönyvek, melyek az egyes országok gazdasági viszonyainak lehetőleg minden vonatkozásban való ismertetését tűzik célul maguk elé. A gazdasági élet jelenségeinek statisztikai alapon nyugvó vizsgálata napjainkban mind nagyobb jelentőségre emelkedik, hiszen a gazdasági életben a háború és az azt követő megrázkódtatások folytán előálló gyökeres változások hálás talajt és bőséges forrást nyújtanak a kutatás számára. Ezeknek a kutatásoknak, illetőleg azok eredményeinek összefoglalását nyújtják a gazdasági évkönyvek oly módon, hogy a gazdasági élet különböző ágazatainak ismertetését mozaikszerűen egymasmellé illesztve, abból a gazdasági állapotoknak, illetve az abban beálló változásoknak nagyvonalú, de hű képét nyerhetjük. A gazdasági évkönyv nem akar a statisztikai évkönyv helyettesítője lenni, bár céljukat tekintve egy úton haladnak. Míg a statisztikai évkönyvek adatkincsüket reflexiók, következtetések nélkül adják, a közállapotokat egy adott pillanatra vonatkozólag rögzítik meg, azaz nyugvó történelmet reprezentálnak, a gazdasági évkönyvek nemcsak az adott időpontban mutatkozó gazdasági állapotokat tárják fel, hanem azon folyamatokat, a gazdasági erők azon mozgását is vizsgálják, melyek az adott gazdasági állapotok kialakulását előidézték. A gazdasági évkönyvek tehát kevesebbet nyújtanak a statisztikai évkönyveknél abban a vonatkozásban, hogy a gazdasági viszonyoknak nem adják annyira tökéletesen részletezett képét, a gazdasági életnek hű fotográfiája helyett annak inkább nagyvonalú, s így könnyen áttekinthető váz-

tükröztetik, többet nyújtanak viszont oly értelemben, hogy a gazdasági történések okainak és okozatainak feltárásával a tényleges állapotok megítélését jobban lehetővé teszik. A gazdasági évkönyveknek ama bizonyos szubjektív jellegét, mely az adatok felhasználása és interpretálása körül jelentkezik, erősen tompítja az a körülmény, hogy a gazdasági élet illető ágának vizsgálatát arra leg-hivatottabb szakemberek eszközlik. A gazdasági évkönyveknek a szakirodalomban való értékét és jelentőségét még propagandisztikus jellegük is emeli, mert lehetővé teszik, hogy az egyes országok gazdasági viszonyainak kölcsönös megismerésén keresztül a gazdasági érintkezések intenzívebbekké váljanak.

Ezekből a megfontolásokból kiindulva, örömmel kell üdvözlönnünk az Ung. Wirtsch. Jahrbuch 1925. évre vonatkozó II. évfolyamának megjelenését. A külföldi, hasonló tartalmú és irányú kiadványok mellé méltán sorakozik e munka, mely Magyarország 1925. évi gazdasági állapotainak eleven képét vetíti felénk. A termelés különböző ágaiban, az ár- és értékforgalomban, az ár- és bérjelenségeknél, szóval a gazdasági élet minden terepén mutatkozó viszonyokat, illetve beállott változásokat könnyen áttekinthetően állítja elénk, úgyhogy a munka áttanulmányozása után kellően megvilágítva és összefüggően áll előt-

tünk Magyarország 1925. évi gazdasági viszonyainak egész képe.

Kétségtelen, hogy az anyagösszeállítás itt-ott még némi korrektúrával javítható. Különösen két szempontot emelünk ki. Egyrészt a statisztikai anyagot tartalmazó táblás kimutatások volnának nagyobb mértékben növelhetők, hogy a szöveges ismertetés mellett a gazdasági jelenségekre vonatkozó részletesebb adatok is az olvasó rendelkezésére álljanak, másrészt kívánatos volna, hogy e táblázatok ne elkülönítve, hanem a megfelelő szöveghez illesztve helyeztessenek el, hogy így az illető gazdasági ágról vagy jelenségről egész képet könnyebben alkot-hassunk.

H. S. dr.

Wirtschafts-Statistik Rumäniens. Jahrbuch. Herausgegeben von Dr. Fred. Sigerus, 1926. (Románia gazdasági statisztikája). Tudjuk jól, hogy a gazdasági tevékenység szempontjából milyen nagyértékű kincseket rejt magában az a terület, amely a mai Romániát alkotja, s hogy ezért is az európai közgazdaság talpraállításának kérdésében a román gazdasági élet alakulását figyelemreméltó tényező gyanánt kell számbavenni. Magyarországra nézve különösen fontos, hogy ismerje Románia gazdasági helyzetét, nemcsak a közvetlen szomszédi viszonynál fogva, hanem azokra az erős érdekszálakra való tekintettel is, amelyek a múltban — különösen a háború után innen elcsatolt részekkel — oly termékeny, hosszú időkre hasznosnak mutakozó összeköttetést hoztak létre. A különböző forrásokban fellelhető statisztikai anyag tömegéből nagy gondnal és fáradsággal lehet csak valamennyire általános képet szerezni a román gazdasági viszonyok alakulásáról, valóban hézagpótló tehát a múlt hó végén Nagyszebenben, dr. Sigerus Alfréd kiadásában „Wirtschafts-Statistik Rumäniens, Jahrbuch 1926” címmel német nyelven kiadott munka, mely a gazdasági élet különféle vonatkozásairól rendszerbe foglalva tárja föl a rendelkezésre álló újabb statisztikai anyagot.

Sigerus Alfréd kiadványa öt részre taglalt statisztikai táblázatokban vetíti szemünk elé Románia gazdasági képét. Az első rész a mező- és erdőgazdaság

adatait ismerteti, a második részben a bányatermelés, a harmadikban a külfölddel való árucseré, a negyedikben a hitel, az ipar és a kereskedelem adatai foglal-tatnak. Az ötödik rész az államháztartás, a pénz-árfolyam és az árképződés egyes adatait foglalja magában, míg a függelékül csatolt hatodik részben a fontosabb demográfiai adatokat találjuk. A nem nagy, mindössze 90 nyomtatott oldalas terjedelemnek megfelelően a legtöbb vonatkozásban csak a főered-mények vannak kimutatva. A részletekben való elmélyedés céljait a kiadvány ugyan nem szolgálja, de lehetővé teszi, hogy csaknem az egész vonalon külön is áttekinthessük a Magyarországtól elszakított területek gazdasági viszonyait. Sajnos, a gyűjtemény igen sok vonatkozásban nem tud eléggé friss keletű eredményeket publikálni, miután a román hivatalos statisztika ma még csak az 1924., egyes esetekben csak az 1923. évi adatokat állapította meg olyan fontos jelenségekről, amelyekre vonatkozólag már a legtöbb államban az 1925. évi adatok ismereteseek. Éppen azáltal még inkább hézagpótló azonban a szóbanlevő évkönyv, hogy ennek birtokában nem kell hosszadalmas kutatásokat végezni aziránt, melyek a legutolsó nyilvánosságra került adatok.

A Sigerus-féle új kiadvány ugyan összefoglaló jegyzéket ad forrásairól, az adatforrások esetenkénti megállapítására ellenben nem nyújt módot. A használ-hatóság érdekében a források közvetlen megjelölésére súlyt kell helyoznünk s reméljük, hogy a jövő évfolyamban ebben a tekintetben a megfelelőbbnek tartott rendszer nyer alkalmazást. Nagyon örvendetes-nek találnók továbbá, ha a szerkesztő a legközelebbi kiadásnál a számban és gazdasági súlyban első helyen álló magyar nemzeti kisebbség szempontjait is olyan megkülönböztetett figyelemre méltatná, amilyenben a hozzá legközelebb álló szász nemzetiségét ezúttal részesítette. Munkája, amely így is szimpátikus ujdonsága előttünk a román gazdasági szakirodalomnak, ezzel minden objektív vizsgálódó előtt kétségtelenül hasznosan egészülne ki és még nagyobb mértékben fogja érdeklődésünket maga felé vonzani.

Szi.—Gy. dr.

A m. kir. közp. statisztikai hiv. könyvtárába érkezett munkák.

Ouvrages arrivés à la bibliothèque de l'Office central royal hongrois de statistique.

Nemzetközi vonatkozású művek és elméleti munkák. (*Publications théoriques et d'intérêt international*).

Annuaire international de législation agricole. XV. évf. 1925. Institut international d'agriculture. Rome.

Memorandum sur les monnaies et les banques centrales, 1913/1925. I., II. rész. Société des Nations. Genève.

Achtste internationale arbeidsconferentie gehouden te Genève, 26 mei—5 juni 1926. Central bureau voor de statistiek. 's-Gravenhage.

Internationale Arbeits-Konferenz. Achte, neunte Tagung, Genf, 1926. Auszug aus dem Verhandlungs-bericht. Genf. 1926.

Gemähling, Paul: *Statistiques choisies et annotées.* Paris. 1926.

Wolff, H. Dr. *Teoretische Statistik.* Jena. 1926. (Grundrisse zum Studium der Nationalökonomie. 20.)

Crum-Patton: *An introduction to the methods of economic statistics.* Chicago. 1925.

Hawtrey, R. G.: *Währung und Kredit.* Jena. 1926.

Folyóiratszemle.

Revue.

Archiv für Soziale Hygiene und Demographie (I. kötet, 5. sz., Berlin—Charlottenburg 1926., német). — *Freudenberg K.*: Emberi méretek gyakorisága. — *Langer H.*: Lakásszerzés tüdőbetegek részére. — *Roesle E.*: Ukrajna népmozgalma a háború előtt és után. — *Freudenberg K.*: Földrajzi szélesség és gümőkór a magas északon. — *Roesle E.*: Bulgária népmozgalma 1911—1924. — *Freudenberg K.*: Az Egyesült-Államok cse-
csemőhalálozása nemzetiség és a helyiségek nagyságkategóriái szerint. — *Freudenberg K.*: Budapest első ötven éve (1873—1923) számokban. — *Kantorovicz M.*: A zsidóság mai elterjedése a világon. — *Roesle E.*: Oroszország morbiditási statisztikája. — *Hesse E.*: A mentőügy fejlődése, mai állapota és jelentősége. — *Potthoff H.*: Munkanélküliségi segély és munkanélküliség elleni biztosítás.

Archiv für Sozialwissenschaft und Sozialpolitik (56. kötet, 1. sz., Tübingen 1926., német). — *Lederer E.*: A forgalmi processzus, mint a gazd. elmélet központi problémája. — *v. Schulze-Gaevernitz G.*: Az angolszász világuralom szellemi alapjai. — *Eliasberg W.*: A munkatudomány irányzatai és fejlődési irányai. — *Oualid W.*: A Franciaországba irányuló bevándorlás és problémái. — *Heyer F.*: A társadalmi biztosítás mai helyzete Angliában. — *Leroi-Fürst K.*: A fizetési mérlegről szóló tan fejlődése a 19. században 1873-ig.

Deutsches Statistisches Zentralblatt (1926. május—június, Lipcse, német). — *Winkler W.*: A statisztikai átlagokról általában és különösen az átlagokról. — *Burkhardt F.*: Egy pénzügystatisztikai elosztási problémáról. — *Schlier O.*: Földrajzi módszer a statisztikában

Journal de la Société de statistique de Paris (1926 július-augusztus-szeptember, Párizs, francia). — A párizsi statisztikai társaság 1926. jún. 16-i ülése (Yves-Guyot ötvenéves tagsági jubileuma). — *Michel F.*: Franciaország pénzügyi helyzete és az elpusztított vidékek helyreállításának befejezése 1925 végén. — *Ichok*: Lehet Franciaországban öngyilkossági járványról beszélni? — *Ichok*: Egészségügyi statisztikai szemle.

Journal of the Royal Statistical Society (89. kötet 3. sz., London 1926, angol). — *Granville Edge P.*: A gépjárművek által okozott halálesetek szaporodása Angliában és Walesben 1904—1923. — *Macrosty H. W.*: Anglia hajózási statisztikája. — *Connor L. R.*: A házasságok termékenysége és a népesség növekvése. — *Ashton T. S.*: A textilipar fejlődése Oldham kerületben.

Közgazdasági Szemle (1926 május-június, Budapest, magyar). — *Heller F.*: Támadások a közgazdaságtan néhány alaptétele ellen. — *Dréhr*

I.: A munkahiány esetére szóló biztosítás. — *Pap D.*: Jegyzetek a munkanélküliség elleni biztosítás kérdéséhez. — *Urbanovich G.*: Budapest városi-vasúti problémái és a Beszkárt. — *György E.*: A fizetéseképtelenségi válságról. — *Zelovich L.*: Világ-gazdasági visszapillantás az 1925. évre.

L'Est Européen (6. évf. 6—7. sz. Varsó 1926, francia). — *Szurig G.*: A mai Lengyelország. — *Bukowiecki S.*: A lengyel alkotmányreform. — *Z. Lada*: Lengyelország kereskedelmi és vámpolitikájának vezérelvei. — *Stabrowski O.*: A harmadik Oroszország. — *Husarski I.*: A szervezés problémájának szerepéről és fontosságáról. — *Dreszer Z.*: A lengyel nemzetiségi kisebbségek és a májusi forradalom. — Az 1926 augusztus 2-i törvény által módosított és kiegészített lengyel alkotmány.

Revue de l'Institut de Sociologie (6. évf., 1. köt. 1. sz., 1925., francia). — *van Gennep A.*: A májusi ciklus a szavojai népszokásban. — *Dupréel E.*: A haladás értéke. — *Kozłowski W. M.*: A szociológiai objektivizmus.

Revue de l'Institut de Sociologie (6. évf., 1. köt. 2—3. sz., 1925., francia). — *Dupréel E.*: A haladás értéke. — *Descamps P.*: A növény, gyümölcs stb. szedés társadalmi értéke. — *Kozłowski W. M.*: A szociológiai törvények és a természet törvényei. — *Chlepner B. S.*: Valutakrizisek a háború előtt és után.

Revue de l'Institut de Sociologie (6. évf., 2. köt. 1. sz. 1926. francia). — *Mahaim E.*: A belga közgazdaság restaurációja. — *Dupréel E.*: A haladás értéke. — *Warnotte D.*: A szerződési kötelelem szociológiai eredetei.

Revue internationale des institutions économiques et sociales (1926. április-június, Róma, francia). — *Rew H.*: A földbérlet Angliában. — *Tomlinson F. L.*: A talajjavítások és a telepítés az Egyesült-Államokban.

Revue internationale des renseignements agricoles (1926. január-március, Róma, francia). — *Mosséri M. V.*: Egyiptom termékenysége. — *Escauriaza R.*: A sáfrányművelés Spanyolországban. — *Staniewitz W.*: A mezőgazdasági nagy- és kisüzemek szerepe a nemzetközi kereskedelmi kapcsolatok szempontjából.

Revue internationale des renseignements agricoles (1926. április-június, Róma, francia). — *Guimaras J. S.*: Egy brazil vadontermő növény növénytechnikai elemzése. — *Maymone B.*: Az állati szervezet megfiatalítása. — *Blanco R.*: Újabb szempontok az állatfajok nemesítésére.

Revue internationale du travail (1926. augusztus, Genf, fr.) — *Thomas A.*: Néhány szó a nyolcórás munkaidőről. — A nemzetközi

munkaügyi konferencia nyolcadik ülészsaka. — *Fuss H.*: A munkanélküliség alakulása 1925-ben. — *Picard R.*: Az otthon dolgozó munkások munkabérének törvényes minimuma Franciaországban.

Schmollers Jahrbuch (50. évf. 3. sz., München és Lipcse, német.). — *Schumpeter J.*: Schmol-ler Gusztáv és a ma problémái. — *Mitscherlich W.*: Közgazdaságtudomány mint tudomány. — *Ammon A.*: Szociálpolitika mint tudomány. — *Günther A.*: A német-osztrák csatlakozás kérdésének szociális oldala.

Schmollers Jahrbuch (50. évf. 4. sz., München és Lipcse, német.). — *v. Zwiédineck-Südenhorst O.*: Ausztria a válaszüton. — *Kaysenbrecht R.*: Az agrárkérdés fejlődése Szovjetországban. — *Gablentz O. H.*: Ipari bürokrácia. — *Pantlen H.*: A belhajtás szervezése a világháború alatt. — *v. Beckerath H.*: „Explication de notre Temps”. — *Oldenberg K.*: Változások a magánbiztosításügy terén.

Wirtschaftsdienst (1926., 26. sz., Hamburg, német.). — *Singer K.*: Észrevételek a konjunkturakutatásról. — *Grotkopp W.*: A német fogyasztási szövetkezetek válsága és újjáépítése. — *Henning R.*: Hajózási szerződések és folyambizottságok a háború után.

Wirtschaftsdienst (1926., 27. sz., Hamburg, német.). — *Singer K.*: A Dawes-szisztéma második stádiuma. — *Klinghardt K.*: A mosszuli török-angol egyezmény. — A gabonatermés és aratás finanszírozása. — *Nassen P.*: A német kémiai ipar.

Wirtschaftsdienst (1926., 28. sz., Hamburg, német.). — *Rosenbaum E.*: Az ankétok módszere. — *Harder H. A.*: A fegyverkezési kiadások terhei. — *Krämer C.*: A birodalmi vasút 1925-ben. — *Nassen P.*: A német kémiai ipar.

Wirtschaftsdienst (1926., 29. sz., Hamburg, német.). — *Keynes M. J.*: Ismét: a francia frank. — *Neumark F.*: A francia szakértők jelentése. — A német mezőgazdasági bérek. — *Nassen P.*: A német kémiai ipar.

Wirtschaftsdienst (1926., 30. sz., Hamburg, német.). — *Rosenbaum E.*: Német ankétok. — *Snowden Ph.*: Törölheti-e Amerika a háborús adóságokat? — *Grotkopp W.*: A svéd gyufatröszt legújabb fejlődése. — *Mezger F. L.*: A német áruházak.

Wirtschaftsdienst (1926., 31. sz., Hamburg, német.). — *Rosenbaum E.*: Az 1926. évi ankét. — *Donald R.*: A rádiótávíró gazdasági jövője. — *Rosenbacher F.*: A brit dominionok valutái.

Wirtschaftsdienst (1926., 32. sz., Hamburg, német.). — *Krämer C.*: Németország gazdasági helyzete 1926 első felében. — *Peters*: Téves következtetések a lakásstatisztikából. — *Seraphim H. J.*: A balti államok vámuniótörekvései. — Németország külföldi kölcsönei a Dawes-terv óta.

Wirtschaftsdienst (1926., 33. sz., Hamburg, német.). — *Michels R.*: Az új olasz munkástörvény-

hozás. — Középázsiai problémák. — *Mezger F. L.*: A német automobilipar 1925-ben.

Wirtschaftsdienst (1926., 34. sz., Hamburg, német.). — *Heidecker H.*: A gazdasági szükség-törvényhozás megszüntetése. — *Greiling W.*: Világ-gazdasági átcsoportosulások a vegyiparban. — A köz-testületek pénzügyei.

Wirtschaftsdienst (1926., 35. sz., Hamburg, német.). — *Greiling W.*: A vaskartell a kontinensen. — *Krüger E.*: Közép-Európa víziutai és folyamhajózása

Wirtschaftsdienst (1926., 36. sz., Hamburg, német.). — *Greiling W.*: Tervszerű energia-gazdálkodás. — *Mezger F. L.*: Az 1925. évi szén-termelés pénzügyi eredményei. — A világszénpiac és az angol bányászsztrájk. — Munkanélküliség és elmaradt bérek. — *Kaskeline E.*: Háború utáni eltolódások Franciaország külkereskedelmi forgalmában.

Wirtschaft und Statistik (6. évf., 12. sz., Berlin 1926., német.). — A német részvénytársaságok 1924—25-ben. — A németbirodalmi vasút az 1925. évi üzemi számlálás szerint. — A világ arany-tartalékjai és pénzforgalma 1925-ben. — Házasság-kötések, születések és halálozások a Németbirodalomban 1925-ben.

Wirtschaft und Statistik (6. évf., 13. sz., Berlin 1926., német.). — A német birodalmi posta az 1925. évi üzemi számlálás szerint. — A német nagykereskedelmi árak 1926. I. felében. — A német birodalom bevételei fogyasztási adókból és vámokból az 1912., 1913., 1924. és 1925. pénzügyi évben.

Wirtschaft und Statistik (6. évf., 14. sz., Berlin 1926., német.). — A világ széntermelése 1925-ben. — Fontosabb államok cukorrépatermelése 1925-ben. — A német külforgalom 1926. I. felében. — Munkabérek és munkapiac a Németbirodalomban 1926. I. felében. — A német pénzpiac 1926. első félévben. — A német nagyvárosok 1926 első félévi népmozgalma. — Baden, Mecklenburg-Schwerin, Oldenburg, Lübeck és Mecklenburg-Strelitz lakosságának vallásfelekezetek szerinti megoszlása az 1925. évi népszámlálás szerint.

Wirtschaft und Statistik (6. évf., 15. sz., Berlin 1926., német.). — A Németbirodalom és a világ cukortermelése az 1925—26. üzemi évben. — Az országutak Németországban és a külföldön. — A német légiforgalom 1924-ben és 1925-ben. — A francia frank árfolyamalakulása. — Értékpapírkibocsátások Németországban 1926 első felében.

Wirtschaft und Statistik (6. évf., 16. sz., Berlin 1926., német.). — Az 1925 június 16-iki foglalkozási és üzemi számlálás első eredményei néhány tagállamban. — A nagykereskedelmi árak a külföldön 1926 első felében. — A betegségyelző-pénztári statisztika 1925. évi előzetes eredményei.

© E G Y É B ©

A Magyar Statisztikai Társaság működése.

Activité de la Société Hongroise de Statistique.

A Magyar Statisztikai Társaság tisztikara és tagjai 1926 augusztus végén.¹⁾

Direction et membres de la Société Hongroise de Statistique à la fin du mois d'août 1926.¹⁾

Tisztikar — Direction:

Elnök — Président: Thirring Gusztáv.

Másodelnök — Vice-président: Laky Dezső.

Titkár — Secrétaire: Dobrovits Sándor.

Másodtitkár — Vice-secrétaire: Elekes Dezső.

Választmány — Comité: Rendes tagok: Gerevich Zoltán, Kenéz Béla, Némethy Károly, Szabóky Alajos.
Póttagok: Balás Károly, Heller Farkas.

Pénzügyi bizottság — Commission financière:
Szabóky Alajos, Teleszky János, Térfi Béla r. tagok.
Bessenyei Ferenc, Biró Pál, Rakovszky István alapító tagok.

Számvizsgáló-bizottság — Commission de la vérification des comptes: Ajtay József, Bánlaky Adorján, Dálnoki-Kováts Jenő.

Demográfiai szakosztály — Section démographique: Elnök: Kovács Alajos. Titkár: Saile Tivadar.

I. Tiszteletbeli tagok — Membres honoraires.

Földes Béla b. t. t., ny. miniszter, 1923.

Vargha Gyula ny. államtitkár, 1924.

Klebensberg Kunó gr. b. t. t., vallás- és közokt. miniszter, 1925.

II. Rendes tagok — Membres ordinaires.

a) Székfoglalójukat megtartották —
Membres ayant tenu leur conférence d'inauguration:
1922/23.

Ajtay József	közigazgatási bíró
Altenburger Gyula	a M. Nemz. Gazd. Bank alelnöke
Andor Endre	ny. h. államtitkár
Bernát István	egyetemi ny. r. tanár
Benisch Arthur	középiskolai igazgató
Bozóky Ferenc	egyetemi ny. r. tanár
Dálnoki-Kováts Jenő	az Orsz. Iparegyes. igazgatója
Dobrovits Sándor	min. osztálytanácsos
Gaal Jenő	műegyetemi ny. r. tanár
Györffy István	a M. Nemz. Múzeum igazg.-öre
Ihrig Károly	egyetemi m. tanár
Kádas Károly	min. titkár
Kenedy Géza	író
Konkoly Thege Gyula	min. tanácsos
Kovács Alajos	a Központi Statisztikai Hivatal igazgatója
Kováts Ferenc	egyetemi ny. r. tanár

Laky Dezső

Pezenhoffer Antal

Pogány Frigyes

Saile Tivadar

Schneller Károly

Szabóky Alajos

Szigeti Gyula

Thirring Gusztáv

I. Vitéz Géza

Balogh Andor

Goldziher Károly

Neumann Károly

Jancsó Benedek

Papp Antal

b) Megválasztott tagok — Membres élus:
1922/23.

Angyal Pál

Balás Károly

Balogh Jenő

Bánlaky Adorján

Bátky Zsigmond

Bethlen István gr.

Börcsök Andor

Bud János

Czettler Jenő

Domanovszky Sándor

Edvi Illés Aladár

Elekes Dezső

Erekly István

Farkas Ferenc

Farkasfalvi Sándor

Fáy Aladár

Fellner Frigyes

Ferdinándy Bertalan

Ferenczi Izsó

Gerevich Zoltán

Heller Farkas

Hóman Bálint

Jankovich Béla

műegyetemi ny. r. tanár

r. k. áldozópap

h. államtitkár

min. s. titkár

egyetemi m. tanár

államtitkár

min. osztálytanácsos

a Székesfővárosi Statisztikai

Hivatal ny. igazgatója

egyetemi ny. r. tanár

1924.

min osztálytanácsos

műegyetemi m. tanár

ny. min. tanácsos

1925.

egyetemi tb. tanár

h. államtitkár.

egyetemi ny. r. tanár

egyetemi ny. r. tanár

b. t. t., ny. miniszter

ny. h. államtitkár

a M. Nemz. Múzeum igazgatója

miniszterelnök

az Orsz. Földbirtokrendező

Bíróság másodelnöke

pénzügyminiszter

egyetemi ny. r. tanár

egyetemi ny. r. tanár

h. államtitkár

min. fogalmazó

egyetemi ny. r. tanár

min. tanácsos

min. osztálytanácsos

államtitkár

egyetemi ny. r. tanár

ny. h. államtitkár

min. tanácsos

min. osztálytanácsos

műegyetemi ny. r. tanár

a M. Nemz. Múz. főigazgatója

b. t. t., ny. miniszter

¹⁾ Az évszámok a tiszteletbeli, illetve rendes tagul való megválasztás évét jelzik. — *Les chiffres d'année indiquent l'année de l'élection.*

Kálmán Gusztáv	b. t. t., ny. államtitkár
Kenéz Béla	egyetemi ny. r. tanár
Kogutowitz Károly	egyetemi ny. r. tanár
Kovács Norbert	min. tanácsos
Mutschenbacher Emil	az Omge igazgatója
Navratil Ákos	egyetemi ny. r. tanár
Némethy Károly	b. t. t., ny. államtitkár
Pataky Tibor	min. osztálytanácsos
Séthy Antal	államtitkár
Szőnyi Gyula	min. titkár
Szterényi József br.	b. t. t., ny. miniszter
Teleki Pál gr.	ny. miniszterelnök
Teleszky János	b. t. t., ny. miniszter
Podmaniczky Horác br.	min. tanácsos
Térfi Béla	ny. miniszter
Tormay Béla	a Postatakarékpénztár vezér- igazgatója
Vasváry Ferenc	egyetemi ny. r. tanár
Walko Lajos	kereskedelemügyi miniszter
Wekerle Sándor	földbirtokos
Zawadowski Alfréd	a Legfőbb Áll. Számvevőszék elnöke

Farkas János	1924. min. osztálytanácsos
Kresz Károly	a Tébe igazgatója
Nyulászi János	ügyvéd

Imrédy Béla	1925. a M. Nemzeti Bank igazgató- helyettese
Sebess Dénes	az Orsz. Földbirtokrendező Bíróság tanácselnöke
Szabó Béla	min. osztálytanácsos
Barabás Endre	a Népies Irodalmi Társaság igazgatója
Illyefalvi I. Lajos	a Székesfővárosi Statisztikai Hivatal megb. igazgatója
Perényi Zsigmond br.	b. t. t., ny. miniszter
Scholtz Kornél	államtitkár

Bodor Antal	1926. a Faluszövetség igazgatója
Fodor Ferenc	egyetemi m. tanár
Jordán Károly	egyetemi m. tanár
Korányi Sándor br.	egyetemi ny. r. tanár
Péteri Ödön	h. államtitkár.

Magyarország gazdasági jelzőtáblája.

Tableau économique de la Hongrie.

Összefoglalás.

Július:

Népmozgalom (1925 júliushoz viszonyítva): házasság + 12·0‰, születés — 6·0‰, halálozás — 1·8‰; szaporodás — 12·0‰: összesen 7.233 lélek.

Külkereskedelmi forgalom egyenlege passzív 17·1 millió aranykoronával; behozatal 10 millió aranykoronával több, kivitel 3 millióval kevesebb, mint 1925 júliusban.

Augusztus:

Munkanélküliség csökken, 13·8‰-kal kevesebb, mint 1925 augusztusban.

Termés gyengébb, mint tavaly, de általában elég jó.

Pénzüintézeti betétek jelentékenyen emelkednek.

Nemzeti bank kamatlába csökkent.

Résztvények árfolyama számottevően javult.

Nagykereskedelmi árak 1·1‰-kal, életfenntartási költségek 1·9‰-kal csökkentek.

Az egyes adatok részletesebb ismertetését lásd a Szemle megfelelő rovataiban.

Résumé.

Juillet:

Mouvement de la population par rapport à juillet 1925: mariages + 12·0‰, naissances — 6·0‰, décès — 1·8‰; accroissement — 12·0‰: au total: 7.233 âmes.

Commerce extérieur: la balance se solde par un passif de 17·1 millions de couronnes-or; l'importation est de 10 millions de couronnes-or supérieure, et l'exportation de 3 millions inférieure à juillet 1925.

Août:

Chômage en diminution; de 13·8‰ inférieur à celui d'août 1925.

Production agricole: inférieure à celle de l'année dernière, mais généralement assez bonne.

Dépôts en banque augmentent considérablement.

Taux en banque de la Banque Nationale de Hongrie: a diminué.

Cours des actions: s'est amélioré sensiblement.

Prix de gros: ont diminué de 1·1‰; le coût de la vie, de 1·9‰.

Pour l'exposé détaillé des données, voir les articles respectifs de la Revue.

Megnevezés <i>Désignation</i>	Egység <i>Unité</i>	Háború előtti adatok ¹⁾ <i>Données d'avant- guerre¹⁾</i>	1925	1 9 2 6		
				június <i>juin</i>	július <i>juillet</i>	aug. <i>août</i>
1. Népmozgalom. — Mouvement de la population.		1909—1912. évi átlag <i>moyenne de 1909—1912.</i>				
Házasságkötés — <i>Mariages</i>	száma <i>nombre</i>	68.000	72.986	4.140	2.906	3.688
1000 lélekre — <i>Pour 1000 âmes</i>	"	9.1	8.8	6.0	4.1	5.2
Élve született — <i>Nés-vivants</i>	"	263.000	230.061	17.142	18.811	19.809
1000 lélekre — <i>Pour 1000 âmes</i>	"	35.2	27.7	25.0	26.4	27.8
Halálozás — <i>Décès</i>	"	174.000	140.351	10.904	11.578	11.382
1000 lélekre — <i>Pour 1000 âmes</i>	"	23.3	16.9	15.9	16.3	16.0
Egy éven aluli elhalt — <i>Décédés au-dessous d'un an</i>	"	55.000	38.534	2.812	3.818	3.533
100 éveszülöttre — <i>Pour 100 nés-vivants</i>	"	20.9	16.7	16.4	20.3	17.8
Gümőkórban elhalt — <i>Décès causés par la tuberculose</i>	"	27.000	19.977	1.748	1.546	1.372
1000 lélekre — <i>Pour 1000 âmes</i>	"	3.5	2.4	2.6	2.2	1.9
Szaporodás — <i>Accroissement</i>	"	89.000	89.710	6.238	7.233	8.427
1000 lélekre — <i>Pour 1000 âmes</i>	"	11.9	10.8	9.1	10.1	11.8
Kivándorolt — <i>Émigrés</i>	"	—	2.986	210	361	—
Visszavándorolt — <i>Rémigrés</i>	"	—	450	62	47	—
2. Munkapiac. — Marché du travail.						
Munkaközvetítés: — Placement:²⁾						
Hatósági munkaközvetítők — <i>Offices publics de placement:²⁾</i>						
Munkahelyek — <i>Offres d'emploi</i>	száma <i>nombre</i>	—	54.467	5.802	6.964	7.524
Munkakeresők — <i>Demandes d'emploi</i>	"	—	98.340	12.273	12.802	12.764
100 munkahelyre esett munkakereső — <i>Proportion des demandes d'emploi pour 100 offres d'emploi</i>	"	—	181	212	184	170
Munkaközvetítés — <i>Placements</i>	"	—	39.451	3.396	4.196	4.387
100 munkahelyre esett közvetítés — <i>Proportion des placements pour 100 offres d'emploi</i>	"	—	72	58.5	60.3	58.3
Munkanélküliek: — Chômeurs:³⁾						
Keresztényszocialista szakszervezetek — <i>Syndicats socialistes-chrétiens</i>	"	—	⁵⁾ 1.267	1.490	1.498	1.554
Szociáldemokrata szakszervezetek — <i>Syndicats socialistes-démocrates</i>	"	—	⁵⁾ 31.241	25.558	24.041	22.756
Együtt — <i>Ensemble</i>	"	—	⁵⁾ 32.508	27.048	25.539	24.310
Munkabérek — Salaires:⁴⁾	órabér kor. <i>salaires à l'heure en cour.</i>					
Bádgos — <i>Ferblantiers</i>	"	—	9.320	10.289	9.149	7.518
Asztalos — <i>Menuisiers</i>	"	—	8.180	7.646	7.522	7.759
Szabó — <i>Tailleurs</i>	"	—	9.587	8.564	7.755	8.716
Kőműves — <i>Maçons</i>	"	—	9.936	8.341	8.841	9.709
Napszámos — <i>Journaliers</i>	"	—	6.366	6.217	5.883	6.153
Gyári munkásnő — <i>Ouvrières de fabr.</i>	"	—	3.877	4.144	3.854	3.953
Napszámosnő — <i>Journalières</i>	"	—	5.514	5.997	4.563	6.101
3. Termelés. — Production.		1911/13. évi átl. <i>moyenne de 1911—1913</i>				
Búza — <i>Froment</i>	q	22,206.183	19,506.881	—	—	18,766.338
Rózsa — <i>Seigle</i>	"	8,248.424	8,261.662	—	—	7,718.056
Árpa — <i>Orge</i>	"	7,869.244	5,536.820	—	—	4,899.270
Zab — <i>Avoine</i>	"	4,449.918	3,705.931	—	—	3,678.189
Tengeri — <i>Maïs</i>	"	15,024.289	22,345.481	—	—	21,625.175

¹⁾ Az adatok Magyarország mai területére vonatkoznak. — *Ces données se rapportent au territoire actuel de la Hongrie.* —

²⁾ Helyesbített végleges 1925. évi adatok. — *Données de 1925 définitives et rectifiées.* — ³⁾ A hó végén. — *Fin du mois.* — ⁴⁾ A munkaközvetítés alkalmával felajánlott munkabérek mérlegelt átlaga. Csak budapesti adatok. — *Moyenne pondérée des salaires offerts par les bureaux de placement de Budapest.* ⁵⁾ Átlag. — *Moyenne.*

(folytatás — suite)

Megnevezés Désignation	Egység Unité	Háború előtti ad. Données d'avant- guerre	1925	1 9 2 6		
				június juin	július juillet	aug. août
Burgonya — Pommes de terre .	q	1911/13. évi átl. moyenne de 1911—1913 19,507.196	23,095.057	—	—	20,310.405
Cukorrépa — Betteraves à sucre	"	15,867.212	15,274.108	—	—	14,300.069
Bor (mustterm.) — Vin (production de moût)	hl	1,997.622	3,589.523	—	—	—
Köszén } évi termés összesen — Houille ¹⁾ } prod. annuelle . . .	q	8,060.857	7,054.555	3,847.035	4,516.145	—
	"	671.738	587.880	633.213	669.110	—
Barnaszén } évi term. összesen — Lignite ¹⁾ } prod. annuelle . . .	"	54,525.932	50,368.373	24,751.187	28,969.127	—
	"	4,543.828	4,197.364	3,806.413	4,217.940	—
Szesz } idényterm. összesen — Alcool } prod. de la campagne ²⁾	hl	—	278.665	311.611	314.437	—
	"	—	23.222	5.253	2.826	—
Cukor } (nyerscukorértékben) Sucre } idényterm. összesen — } prod. de la camp. ²⁾ .	q	2,758.927	2,021.570	1,655.730	1 654.140	—
	"	229.911	168.464	³⁾ —3.650	³⁾ —1.590	—
4. Pénz és hitel. — Monnaie et crédit.						
A korona zürichi árfolyama — Cours de change de la cou- ronne à Zurich	100K=sv. fr. 100 cour.= franc suiss. 1 sv.fr.=kor. 1 fr. suiss.= couronnes.	1913 105.01	0.007255	0.00723	0.007235	0.00725
Postatakarékpénztári betétek — Dépôts à la Caisse d'épargne post. 13 legnagyobb pénzint. betétáll. — Dépôts des 13 établ. de crédit les plus importants	millió kor. en millions de cour.	—	1,331.328	1,308.297	1,344.952	1,288.175
Magyar Nemzeti Bank — Banque Nationale de Hongrie: Érckészlet — Encaisse métall. (devizák és valuták — devises et monnaies)	pengő engős	—	267,242.447	229,176.042	235,731.707	251,773.937
Leszámitolt váltók, és előlegek — Traités escomptées et avances	"	—	134,181.302	165,097.858	161,528.059	159,138.518
Jegyforg. — Billets de banque en cir.	"	—	415,514.996	395,419.001	424,311.012	431,529.499
Kamatláb — Taux en banque	0/0	—	7	7	7	6
Részvényindex sz. — Indice d'act. ⁵⁾	sv. fr. franc suiss. 100	100	10.2	10.1	10.3	12.0
Nagyker. index sz. — Ind. des prix de gros	papír K. cour. p.	1	18.832	17.612	17.750	17.562
Megélh. index sz. — Ind. du coût de la vie	"	1	14.743	14.704	14.823	14.538
5. Külkereskedelmi forgalom. Commerce extérieur.						
Behozatal — Importations . . .	drb — pièces	—	752.098	29.430	21.094	56.297
Behozatal — Importations . . .	q	—	44,756.933	4,206.332	4,306.937	4,727.838
	ezer ar. kor. en milliers de couronn.-or	—	739.680	60.100	64.520	—
Kivitel — Exportations . . .	drb — pièces	—	335.739	29.726	28.260	30.898
	q	—	21,859.600	1,514.830	1,555.104	2,537.103
Kivitel — Exportations . . .	ezer ar. kor. en milliers de couronn.-or	—	700.058	53.023	47.395	—

¹⁾ Az 1926. évi adatok a bruttó, a többiek a nettó termelésre vonatkoznak. — Les données de 1926 se rapportent à la production brute et les autres, à la production nette. — ²⁾ A feltüntetett évvel végződő gazdasági év adatai. — Données de la campagne finissant dans l'année indiquée. — ³⁾ Átdolgozás következtében előállott csökkenés. — Diminution résultant de raffinage. — ⁴⁾ Év-, illetve havi adatok — Fin de l'époque. — ⁵⁾ Az 1913. évi részvényállományt érintő tőkeváltozások számbavételével. — En tenant compte des changements de capitaux affectant l'effectif d'actions de 1913.